

DOMSTOLENE I NORGE

Årsmelding 2008

INNHOLDSFORTEGNELSE

Innledning ved direktør og styreleder	4	Åpenhet	41
		Nettsteder for domstolene	42
Dette er domstolene	7	Sidegjøremålsregisteret for dommere	43
Domstolene si rolle i samfunnet	7	Informasjon til vitner og meddommere	43
Oppgaver i dei alminnelige domstolene	8	Informasjonsskjermene i domstolene	43
Jordskiftedomstolene sine oppgaver	10	Rettens dag i domstolene	43
		For skolene	44
Kart over domstolene i Norge	12	Mediekontakt	44
		Dommernes mediegruppe	44
Domstoladministrasjonen	14	Rett på sak	45
Domstoladministrasjonens rolle og arbeidsoppgaver	14	Internasjonalt samarbeid	45
Noen sentrale arbeidsoppgaver i Domstoladministrasjonen	14	Utviklingsarbeid i 2009	45
		Service	47
Domstolenes virksomhet	17	Service & samhandling	48
Saksavvikling og måloppnåelse 2008		Vitnestøtte	48
– de alminnelige domstolene	17	Servicestrategiprojektet	49
Saksavvikling i jordskiftedomstolene	20	Samlokalisering av jordskifterett og tingrett	49
		Ny film for meddommere	49
Domstolenes ressursbruk	23	Konflikt og forsoning	49
Økonomiske nøkkeltall for domstolene 2008	23	Utvikling av domstolenes førstelinjetjeneste	49
Organisasjonsutvikling	24	Presserom og advokatrom	50
Ny strategisk plan for Domstoladministrasjonen	25	Servicestrategi i Domstoladministrasjonen	50
Jordskifterettens ressursbehov fase 2	26	Åpen dør	50
Funksjonelle lokaler	26	Utviklingsarbeid i 2009	50
Likestilling	27		
Arbeidsmiljø i domstolene	28	Effektivitet	51
Domstolenes omdømme	28	Videokonferansar i justissektoren	52
		Samordna utviklingsarbeid i justissektoren	52
Tilbakeblikk på 2008	30	Nye ressursfordelingsmodellar for tingrettane og lagmannsrettane	53
		Innføring av nye reknskaps-, lønns- og personalsystem	53
Kvalitet	33	Saksbehandlingssystemet Lovisa	53
Ledelse i domstolene	34	Ny tvistelov – elektronisk samhandling og lyd/bilete	53
Organisering av kompetansearbeidet	35	Pilot trådlause nettverk	53
Lederutvikling	36	IP-telefoni	53
Kurs i saksbehandlingssystemet Lovisa	36	Ressursgruppedommarar	54
Opplæring i kontorstøtteverktøy	36	Nytt fagsystem jordskiftedomstolene	54
Sentralisert lønns- og regnskapsfunksjon	36	Utviklingsarbeid i 2009	54
Andre kurs arrangert for medarbeidare i domstolene	36		
Domstoladministrasjonens interne kompetanseutvikling	36	Respekt	55
Norges deltakelse i European Judicial Training Network	37	Styrkede rettigheter for fornærmede og etterlatte	56
Domstolledermøtet og dommermøtet 2008	37	Tilrettelegging av ventetid og håndtering av vitner	57
Faste årlige møter	37	Barnehus	57
Rekruttering til domstolene	37	Utviklingsarbeid i 2009	58
Prosjekt ny tvistelov	38		
Ny organisering av kompetansearbeidet i domstolene og Domstoladministrasjonen	38	Integritet	59
Rådet for kompetanseutvikling og læring i domstolene	38	Tilsynsutvalet for dommarar	60
Strukturendringer	39	Innstillingsrådet for dommarar	60
Regelutvalg	39	Dommarane sine sidegjøremål	61
IKT for domstolene	39	Utviklingsarbeid i 2009	61
Angivelse av dommer og kjennelser til rettslige informasjonssystemer	40		
Henvendelser til brukersenteret for domstolene	40	Årsstatistikk 2008	63
Utviklingsarbeid i 2009	40		

Innledning

Året 2008 har vært meget positivt for effektiviteten i domstolene. De fleste domstoler er nå innenfor de tidsrammer Stortinget har fastsatt, og særlig gledelig er utviklingen i Borgarting lagmannsrett og Oslo tingrett. Vi ivaretar rettsikkerheten på en god måte, og domstolene nyter høy tillit i samfunnet. Vi har en forsvarlig og effektiv saksavvikling, og vi har i hovedsak rutiner og arbeidsformer som sikrer en god og effektiv ressursutnyttelse. Blant annet hensynet til jevn drift av domstolene gjennom året og også hensynet til at parter og advokater får rimelig tid til forberedelser, gjør at DA nå går gjennom målene for saksavviklingstid, for å se om de bør justeres og nyanseres.

DA møter en rekke utfordringer i 2009. Den strategiske planen som ble vedtatt i 2008 beskriver hva vi tar sikte på å prioritere de kommende årene. Vi har nå fått en egen kompetanseenhet som det er knyttet store forventninger til. Dette sterkere fokuset på kvalitets- og kompetansearbeid er på linje med hva som skjer i andre nordiske land og EU.

Arbeidet med service i domstolene går framover. Det er viktig for tilliten til domstolene at folk blir møtt på en god måte. Vi har tilsatt flere medarbeidere som skal ha fokus på sikkerhet og beredskap i domstolene, et område hvor det er mye å gripe fatt i. Og teknologiutfordringene står i kø, både når det gjelder utvikling og sikkerhet; politiets datasammenbrudd forleden er skremmende. En side ved økende teknologibruk er hvilke konsekvenser dette kan få for arbeidsmåten i domstolene. Hva vil innføring av videoopptak av forklaringer i tingrettene få å si for gjennomføringen av ankebehandlingen i lagmannsrettene? Vi skal blant annet se på erfaringene fra Sverige på dette området.

Også domstolene møter utfordringer. En ting er å holde oppe effektiviteten. Men det ligger også løpende utfordringer knyttet til at arbeidet i domstolene blir stadig mer krevende. Samfunnet er mer komplisert enn det var for bare få år siden. Det er tilstrekkelig å se på mengden av lover, forskrifter og andre regler, og også på veksten og utviklinga i de profesjonene som arbeider med rettslige spørsmål, for å se at det har skjedd noe som må ha følger også for oss. I tillegg kommer at både det flerkulturelle Norge, vår plass i Europa og ikke minst våre plikter etter internasjonale konvensjoner vil kreve sitt. Det er en hovedutfordring for oss å sikre kvalitet og kompetanse i alle ledd.

Ifølge idé- og verdigrunnlaget skal domstolene ha en verdig ytre ramme rundt sin virksomhet. Mange steder er det ikke slik. Riktignok har det i DAs tid blitt bygget og tatt i bruk mange tinghus, noe som var en nødvendig følge av struktur-reformen. Men vi har mange steder tinghus og lokaler som er nedslitte og uhensiktsmessige, med de begrensninger dette innebærer særlig for servicetilbudet til brukerne, og for sikkerhet og arbeidsmiljø. For DA er ikke problemet å finne byggeprosjekter; vi har god oversikt over behovene. Problemet er finansieringen, og dette medfører ganske harde og ikke nødvendigvis populære prioriteringer fra DAs side.

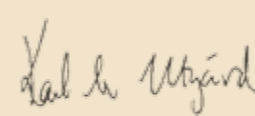
Budsjettet for 2009 var ikke utpreget oppløftende. Riktignok fikk vi endelig klarsignal for nytt tinghus til Gulating, og vi fikk rom for en markert lønnsøkning for jordskiftedommerne. Som et ledd i regjeringens krisepakke fikk vi også mulighet til å påstarte byggingen i Steinkjer. Men totalbildet er at vi har mindre å rutte med, med de konsekvenser dette får både for DAs arbeid og for domstolene. I en del år har nedarbeiding av restanser vært prioritert, og andre viktige tiltak har måttet vente.

Det er i denne situasjonen vanskelig når ting- og lagmannsrettene i 2009 har fått redusert driftsmidlene med 13,3 millioner kroner, eller om lag én prosent av driftsbudsjettet. Dette synliggjør at selv om vi er uavhengige, er vi dessverre økonomisk sett svært så avhengige.

I Danmark har Domstolsstyrelsens direktør og styreformann nettopp kommet med et nødtopp til danske politikere. Produktiviteten i danske domstoler er etter domstolsreformen der bedre enn aldri før. Men i 2008 har likevel restansene økt kraftig, rett og slett fordi domstolene er ressursmessig utarmet. I Norge er vi ikke i den situasjon at nødtopp trengs – ennå. Men hvis vi ikke får de politiske miljøene mer interesserte i det vi holder på med, kan det være grunn til å frykte at utviklingen også hos oss kan gå i samme retning. Det arbeidet som ble gjort av Tekna, en del jordskiftedomstoler og DA i fellesskap for å skaffe mer midler til jordskifte, viser at politikere har både interesse, engasjement og handlingsvilje i forhold til domstolene. Men de må gis innsikt i hva vi driver med og hvilke behov vi har, og her må vi dra lasset sammen! Ifølge idé- og verdigrunnlaget skal domstolene og DA arbeide for økt kunnskap om rettssamfunnet og sin virksomhet, og herunder delta i den rettspolitiske debatt om domstolfaglige spørsmål.

Kanskje må vi selv heve blikket, og begynne å tenke på hvordan vi mener norske domstoler skal se ut i 2020? Vi må i hvert fall bli enda mer synlige i media, ut over den jevne dekningen av de rettssakene vi behandler.

April 2009

Karl Arne Utgård
Styreleiar

Tor Langbach
Direktør

Karl Arne Utgård,
leder for Domstoladministrasjonens styre

Tor Langbach,
direktør for Domstoladministrasjonen

“ Sterkere fokus på kvalitets- og kompetansearbeid er på linje med hva som skjer i andre nordiske land og i EU. ”

Dette er domstolane

Domstolane si rolle i samfunnet

Statsmakta er delt opp i ei lovgivande (Stortinget), ei utøvande (Regjeringa) og ei dømmende (domstolane) makt. Domstolane si hovudoppgåve er å løyse rettslege tvistar. Dette skjer gjennom behandling av dei straffesakene og dei sivile tvistane som vert tatt inn for retten. Alle borgarar kan nytte seg av domstolen for å løyse ein sivilrettslig konflikt.

Berre domstolane kan idømme straff (grunnloven §96). I tillegg utfører domstolane fleire forvaltningsliknande oppgåver, t.d. dødsfallsregistrering og andre skifterettslege oppgåver innafor offentleg bubehandling. Domstolane har og ein rettsutviklande funksjon gjennom si tolking av lovene.

Dei alminnelege domstolane i Noreg er Høyesterett, lagmannsrettene og tingrettene, som alle dømmer i både sivile saker og straffesaker. I tillegg finnes forliksråda, som er organisert i kvar kommune. Forliksråda er meklingsinstitusjonar med avgrensa domsmyndigheit. Dei behandlar berre sivile tvistar. Forliksråda vert ikkje administrert av Domstoladministrasjonen, og omfattast ikkje av denne årsmeldinga.

Kvar lagmannsrett arbeider innafor eit geografisk lagdømme og kvar tingrett innafor eit domssokn. I Oslo domssokn finst Oslo byfogdembete i tillegg til Oslo tingrett. Ved utgangen av 2008 var det til saman 68 tingrettar. I tillegg finst einskilde domstolar med særleg avgrensa kompetanse, såkalla særdomstolar, som jordskiftedomstolane og Arbeidsretten. Det finst fleire internasjonale domstolar som behandlar rettstvistar. Dei viktigaste for borgarane i Noreg er Den europeiske menneskerettsdomstolen og EFTA-domstolen. Menneskerettsdomstolen si oppgåve er å sikre at dei statane som har ratifisert Den europeiske menneskerettskonvensjonen oppfyller sine plikter.

Saksgangen i rettssystemet

Dei fleste sivile tvistar startar i forliksrådet med obligatorisk mekling. Dersom ikkje meklinga fører fram, kan forliksrådet i nokre tilfelle avseie dom i saka. Ein slik dom kan ankast til tingretten. Forliksrådet kan og vise saka direkte til tingretten. Partane kan då bringe saka inn for tingretten ved å ta ut stevning. Andre sivile saker startar i tingretten, med unntak av saker som har vore avgjorde av Trygderetten. Desse startar i lagmannsretten. Alle straffesaker startar i tingretten. Dommar frå tingretten kan ankast inn for lagmannsretten. Avgjerder i lagmannsretten kan ankast vidare til Høgsterett som dømmer i siste instans. Ankeutvalet i Høgsterett har vid kompetanse til å nekte ei sak å sleppe inn for Høgsterett.

- Domstolane skal vere uavhengige
- Dei skal sikre og fremme rettssikkerheita og verne om rettssamfunnet
- Domstolane skal ha høg tillit i samfunnet

Dette er domstolane sitt idé- og verdigrunnlag.

Uavhengigheit

Domstolane og dommarane er uavhengige i si dømmende verksemd. Stortinget gir lover, medan domstolane behandlar konkrete saker etter desse lovane. Domstolane kan overprøve ei lov dersom den er i strid med Grunnlova. Ingen kan gi domstolane instruks om korleis dei skal behandle ei sak. Ein høgare instans kan som hovudregel heller ikkje gi instruksar til ein lågare instans om behandlinga av ei konkret sak. Den sentrale administrasjonen av domstolane – unntatt Arbeidsretten – er lagt til Domstoladministrasjonen (DA). DA skal sørge for at dei overordna krava og forventningane samfunnet har til domstolane vert ivaretatt, synleggjere domstolane si uavhengigheit og vidareutvikle domstolane si rolle som den viktigaste konfliktløysaren i samfunnet. I tillegg til å vere samordnande og styrande i administrative funksjoner er Domstoladministrasjonen og eit serviceorgan. Domstolane si uavhengigheit vert og markert ved at Domstoladministrasjonen ikkje kan instruerast av eit departement.

Domstolane si myndigheit og openheit

Det skjer betydeleg maktutøving i domstolane, og i eit demokratisk samfunn er det viktig at dette vert kombinert med stor grad av openheit og offentlegheit. Det skjer ved at alle har:

- rett til å vite når rettsmøter skal holdast
- rett til å vere til stades på rettsmøter
- rett til å gjengi offentleg det som kjem fram i rettsmøter
- rett til utskrift av rettsavgjerder
- rett til å gjengi rettsavgjerder

Retten kan på nærmare bestemte vilkår gjere begrensningar i offentlegheita. Gjennom berammingslister på nettet (www.domstol.no) kan alle sjå når ei sak skal gå for retten. Openheita om dommarar er og større enn for andre yrkesgrupper. Gjennom Sidegjeremålsregisteret for dommarar kan kven som helst ha innsyn i dommarane sine verv og investeringar. Det finst og ei klageordning gjennom Tilsynsutvalet for dommarar.

OPPGÅVER I DEI ALMINNELEGE DOMSTOLANE

Domstolane har rett og plikt til å avgjere konkrete rettsvistar som vert tatt inn for retten. Domstolane tar ikkje opp saker på eige initiativ. Ei sak som skal behandlast, må bringast inn for domstolen av den som vil ha saka prøvd. Med unntak av Oslo byfogdembete og Oslo tingrett er dei alminnelege domstolane fullfaglege. Dei behandlar alle typar saker som kan bringast inn for retten.

Straffesaker

Domstolane si oppgåve i straffesaker er først og fremst å avgjere skuldspørsmål og fastsette straff. Alle ordinære straffesaker begynner i tingretten, som er første instans. Dersom tiltalte vert funne skuldig, vert det utmåla ei straff. Vi har fylgjande formar for straff; fengselsstraff (som kan vere med eller utan vilkår), samfunnsstraff, forvaring, rettighetsstraff og bøter. Straffetypane kan i nokre høve brukast i kombinasjon. Domstolane kan vidare idømme tap av visse rettar, t.d. tap av førerett, inndraging og tvungen psykisk helsevern eller tvungen omsorg.

Behandlinga av straffesaker i tingretten fell i to kategoriar; meddomsrettssaker og einedommarsaker. I meddomsrettssaker vert retten normalt sett med to lekdommarar i tillegg til fagdommaren, og det vert halde ei hovudforhandling. I kategorien einedommarsaker ligg ei rekkje oppgåver i domstolen. Felles for dei er at det er ein dommar, utan meddommarar, som avgjer saken. Dette gjeld m.a. tilståingssaker. I desse sakene vert det avsagt dom etter ein sterkt forenkla framgangsmåte som berre kan brukast når bestemte vilkår er oppfylt, mellom anna må den sikta tilstå utan atterhald og den sikta må samtykke i behandlingsmåten. Dommaren skal då utmåle straffa aleine.

I prinsippet kan alle typar lovbrøt som ikkje kan medføre fengsel i meir enn ti år behandlast som einedommarsaker, men det er relativt sjeldan at saker som gjeld grov vold eller seksuallovbrøt vert behandla på denne måten. Andre einedommarsaker enn tilståingssaker er t.d. fengslingar, besøksforbod, kommunikasjonskontroll, endring av vilkår for dom med vilkår, fullbyrding av subsidiær fengselsstraff ved brot på vilkåra for samfunnsstraff, beslag av førarkort og klager over gebyr.

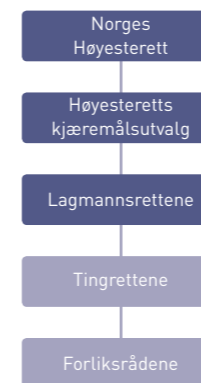
I lagmannsrettane vert dei mest alvorlege sakene behandla med lagrette (jury). I andre saker vert retten sett med tre fagdommarar og fire meddommarar dersom retten skal prøve skuldspørsmålet, og der anken gjeld straffutmåling i dei mest alvorlege sakene. I saker som berre gjeld lovbruken, saksbehandlinga eller straffutmåling der strafferamma ikkje er over seks år, deltar tre fagdommarar i avgjerda.

Saker som vert tatt inn for Høgsterett vert i nokre tilfelle avgjorde av ankeutvalet i Høgsterett som består av tre dommarar. Rett vert normalt sett med fem dommarar. I nokre prinsipielle saker avseier Høgsterett dom i plenum med alle 19 dommarar. Frå 1. januar 2008 kan det bestemast at saker av særleg viktigheit skal behandlast av Høgsterett i storkammer med elleve dommarar.

Sivile saker

I sivile saker er domstolane si oppgåve å løyse ein aktuell rettsvist mellom to eller fleire partar. Det kan både være tale om saker mellom private partar og mellom private partar og det offentlege. I tingrettane vert som regel sivile saker avgjorde av ein fagdommar aleine, medan dei i lagmannsretten vert avgjorde av tre fagdommarar. Både i tingretten og i lagmannsretten kan retten settast med lekdommarar frå dei alminnelege utvala for meddommarar. I einskilde saker deltar fagkunnige meddommarar. Saker som vert tatt inn for Høgsterett vert i nokre tilfelle avgjorde av ankeutvalet i Høgsterett som består av tre dommarar. Elles vert retten sett med fem dommarar.

De alminnelige domstolene

I nokre prinsipielle saker avseier Høgsterett dom i plenum. Frå 1. januar 2008 kan det bestemast at saker av særleg viktigheit skal behandlast av Høgsterett i storkammer med elleve dommarar.

Alle domstolar i første og andre instans tilbyr rettsmekling. Målet med rettsmekling er å oppnå semje mellom partane slik at dei inngår forlik. Saka vert då heva, og ein unngår hovudforhandling og dom. Skjønn er ein særleg form for rettargang. Hovudformålet med skjønn er som regel å fastslå verdien av fast eigedom eller rettar i fast eigedom.

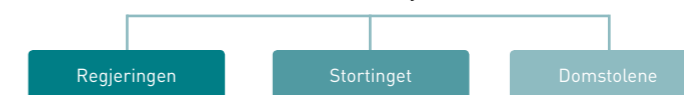
Frå 1. januar 2008 trådte tvistelova i kraft. Lova gjeld behandlinga av dei sivile sakene og inneheld ein rekkje forandringar som påverkar domstolane, aktørar og partar. Måla med lova er m.a. å få ein rimelegare og meir effektiv tvisteløysing og gi lettare tilgang til domstolane der det er behov for det. Ein nyheit er reglane om småkravprosess. Ein annan er at ein kan kreve gruppesøksmål.

Andre oppgåver

Domstolane har og andre typar oppgåver som offentleg skifte (dødsbu, felleseige og konkurs), tvangsfullbyrding, notarialforretningar, og vigslar. Tingretten har ei rekkje oppgåver i skiftesaker. Dei viktigaste er behandling av konkursbu, offentleg skifte av dødsbu og offentleg skifte av ekteskapeleg felleseige. I Oslo er skiftesakene lagt til byfogdembetet. Konkursbu vert styrt av bustyrarar (som regel advokatar). Dei fleste dødsbu vert og styrt av ein bustyrar som er oppnemnt av retten. Sjølv om det vert oppnemnt bustyrar, skal retten overvake behandlinga og ta stilling til rettsspørsmål undervegs.

I tvangssaker medverkar tingretten til å få fullbyrda rettskrav som ikkje blir oppfylt frivillig. I Oslo er desse oppgåvene lagt til byfogdembetet. Det er vidare ei oppgåve for dei fullfaglege tingrettane og Oslo byfogdembete å ta stilling til krav om tvangssal av fast eigedom, samt å behandle gjeldsordningssaker. Tingrettane har vidare oppgåva som notarius publicus. I Oslo er desse oppgåvene og lagt til byfogdembetet. Notarialforretningar går ofte ut på å bekrefte at ei underskrift eller ein fotostatkopi er ekte, eller bekrefte opplysningar frå foretaksregisteret. Notarius publicus utfører og borgarlege vigslar.

Domstolene er den tredje statsmakt

JORDSKIFTEDOMSTOLANE SINE OPPGÅVER

Jordskiftedomstolane er særdomstolar som arbeider med saker heimla i jordskiftelova. Oppgåvene er i hovudsak omforming av eigedomar, tilrettelegging for samarbeid på tvers av eigedomsgrenser, klarlegging av rettsforhold til fast eigedom, fastlegging av eigedomsgrenser og ulike skjøn. Jordskiftelova er i utvikling i samsvar med dei behova samfunnet har. Oppgåvene har gradvis endra seg frå å berre omfatte oppløysing av realsameiger og teigblanding for landbrukseigedomar, til å kunne løyse problem for alle som disponerer eigedom i Noreg. Jordskiftelova er for tida under revisjon med sikte på at det vert utarbeidd ei ny lov. Arbeidet vert gjennomført av ei arbeidsgruppe i Landbruks- og matdepartementet som får støtte frå ei breitt samansett referansegruppe.

Jordskifte – omarrondering og bruksordning/felles tiltak

Utgangspunktet for jordskifte er at eigedomane er vanskeleg å utnytte, og at problema kan løysast, eller i alle fall reduserast ved ei jordskiftesak. Før jordskiftedomstolane fremmar jordskifte, må retten også vurdere nytten sett i høve til kostnadene med saka for kvar einskild av partane. Dersom kostnadene blir større enn nytten for nokon av eigedomane som er involverte, må saka avisast.

Ulike typar jordskifte:

Oppløysing av sameige

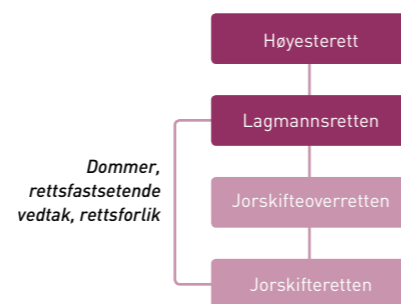
Jordskifte kan gå ut på å løyse opp sameigetilstanden når grunn eller rettar ligg i sameige mellom bruk. Det tradisjonelle ved deling av sameige er at kvar sameigar overtar sin del av sameiga til full eigedom. Men det er ikkje uvanleg i slike tilfelle at grunn og skog blir delt, medan beiterett blir liggande igjen i sameige.

Ombyting av grunn

Mange eigedomar er samansett av fleire teigar og ligg i teigblanding med andre eigedomar. I andre høve er teigane urasjonelt utforma, til dømes lange og smale. Jordskiftedomstolane kan endre utforminga av eigedomar og rettar ved å byte areal og endre grenser slik at kvar eigedom får færre, større og meir rasjonelt utforma teigar.

Sal av tilleggsjord

Ved sal av landbrukseigedom som tilleggsjord til nabo- bruk, kan jordskiftedomstolane dele frå tunområdet på eigedomen og fordele resten av eigedomen på nabobruka. I slike saker er det ofte også aktuelt å byte areal, og jordskiftedomstolane ordnar også dei ulike rettane som rett til veg, brønn m.m.

Eigedomsdeling

Dersom ein eigedom skal delast etter eit bestemt verdi- forhold, kan jordskiftedomstolane gjennomføre delinga som jordskiftesak. Dette gir m.a. heimel til å dele personlege sameige når det er gitt delingsløyve i medhald av jordlov eller plan- og bygningslov.

Omforme eigedomar i byggeområde

Dersom godkjent regulerings- eller byggeplan medfører at eigedomstilhøva blir utenlege, kan jordskiftedomstolane omforme eigedomar og rettar for å betre tilhøva.

Bruksordning

Jordskiftedomstolane kan gi reglar om bruken av eigedomar og bruksrettar på tvers av eigedomsgrensene. Beite, jakt, fiske og grus er utnyttingsformer der bruksordning er særleg aktuelt. For å kunne utnytte til dømes storviltjakt, trengst eit visst minsteareal for å få fellingsløyve. Dei fleste eigedomane i Noreg er for små til å få fellingsløyve utan å samarbeide på tvers av eigedomsgrensene. Om ikkje grunneigarane sjølve klarer å bli sameide, kan jordskiftedomstolane i slike høve organisere utnyttinga av ressursane med bindande vedtekter og andelsfordeling.

Sams tiltak

Dersom det er nødvendig med felles investeringar for å utnytte eigedomane optimalt, kan jordskiftedomstolane organisere dei nødvendige tiltaka. Dette kan vere til dømes vegar, gjerder eller tørrleggingstiltak. Privat veg er eit typisk eksempel på slikt tiltak, både på landsbygda og i byane. I slike saker gir jordskiftedomstolane reglar om gjennomføringa av tiltaket, andelsfordeling og framtidig organisering og vedlikehald.

Avløyse bruksrettar

Varige bruksrettar på ein eigedom som til dømes rett til uthogst, veg, beite og brønn, kan på visse vilkår avløyseast i areal, pengar eller andre verdjar.

Fordeling av arealverdiar

Jordskiftedomstolane kan fordele arealverdiar og kostnader med sams tiltak i område som er regulert til byggeområde etter plan- og bygningslova. I slike høve har kvar part krav på å få andel i verdiauken utbygginga medfører.

Kombinerte saker (jordskifte og samtidig skjøn)

Jordskiftedomstolane kan fremme jordskifte og halde ekspropriasjons-/erstatningsskjøn samtidig for dei same eigedomane som ein integrert del av same saka. Dette er aktuelt i samband med offentleg ekspropriasjon ved veg- og jernbaneutbygging, og ved offentleg regulering av eigarrådvelde, som til dømes naturvern. Gjennom verkemidla i jordskiftelova avbøter jordskiftedomstolane skader og ulemper som utbyggings- eller vernetiltaket medfører. Deretter held jordskiftedomstolane skjøn, basert på alminnelege ekspropriasjonsrettslege reglar, og fastset erstatning for det økonomiske tapet som ikkje blir erstatta fullt ut gjennom jordskiftedelen av saka.

Skjøn

Jordskiftedomstolane har heimel til å halde skjøn som eiga sak etter ulike lover. Heimelen er avgrensa til areal som er sett av til landbruks-, natur- eller friluftsområde (LNF). Jordskiftelova gir jordskiftedomstolane heimel til å halde ekspropriasjons-/erstatningsskjøn som eiga sak når partane har avtalt dette. Gjerdelova gir jordskiftedomstolane heimel til å halde gjerdeskjøn, til dømes i samband med fordeling av kostnader ved oppsetting og vedlikehald av gjerde.

Veglova gir jordskiftedomstolane heimel til å halde vegskjøn for private vegar som eiga sak, til dømes for å etablere vegrett ved tvang.

Servituttløva gir jordskiftedomstolane heimel til å halde servituttskjøn som eiga sak, til dømes for å flytte eller utvikle bruksrettar. Reindriftslova gir jordskiftedomstolane heimel til å halde skjøn som eiga sak i samband med tiltak ein reindriftsutøvar eller grunneigar har gjennomført i reinbeiteområde, erstatningsskjøn i samband med at rein har gjort skade på innmark m.m.

Rettsfastsettande saker – grensegang og rettsutgreiing Grensegang

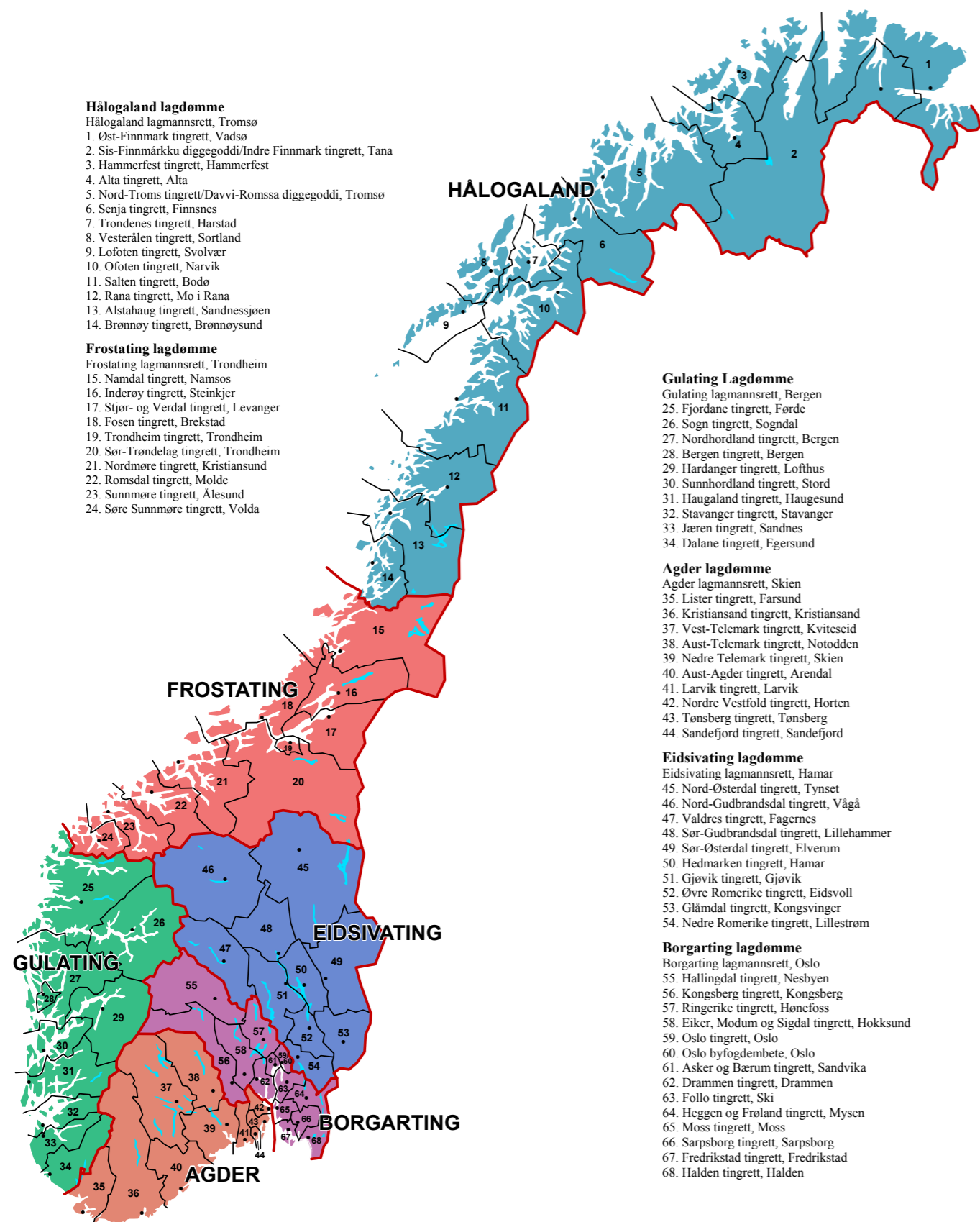
Når det er uklare grenser mellom eigedomar, kan jordskiftedomstolane klarlegge, fastlegge, merke av og måle inn grensene i eiga sak. Slik sak kan reisast for jordskiftedomstolane sjølv om det ikkje er tvist om kvar grensa går. Jordskiftedomstolane kan også fastlegge grenser for varige bruksrettar.

Rettsutgreiing

Jordskiftedomstolane kan klarlegge og fastsette eigedoms- og bruksrettstilhøva i sameige og i andre område der det er sambruk mellom eigedomar når dette er nødvendig for å kunne utnytte areala rasjonelt. Dette er m.a. aktuelt i samband med bruk av utmarksområde til hytteutbygging, jakt og fiske. I slike tilfelle fastlegg jordskiftedomstolane kven som er medeigarar og andelsfordelinga mellom dei.

DE ALMINNELIGE DOMSTOLENE

31.12.2008 var det 68 domstoler i førsteinstans, 6 lagmannsretter, samt Norges Høyesterett.

Hålogaland lagdømme

- Hålogaland lagmannsrett, Tromsø
 1. Øst-Finnmark tingrett, Vadso
 2. Sis-Finnmarkku diggegodd/Indre Finnmark tingrett, Tana
 3. Hammerfest tingrett, Hammerfest
 4. Alta tingrett, Alta
 5. Nord-Troms tingrett/Davvi-Romssa diggegodd, Tromsø
 6. Senja tingrett, Finnsnes
 7. Trondenes tingrett, Harstad
 8. Vesterålen tingrett, Sortland
 9. Lofoten tingrett, Svolvær
 10. Ofoten tingrett, Narvik
 11. Salten tingrett, Bodø
 12. Rana tingrett, Mo i Rana
 13. Alstahaug tingrett, Sandnessjøen
 14. Brønnøy tingrett, Brønnøysund

Frostating lagdømme

- Frostating lagmannsrett, Trondheim
 15. Namdal tingrett, Namsos
 16. Inderøy tingrett, Steinkjer
 17. Stjør- og Verdal tingrett, Levanger
 18. Fosen tingrett, Brekstad
 19. Trondheim tingrett, Trondheim
 20. Sør-Trøndelag tingrett, Trondheim
 21. Nordmøre tingrett, Kristiansund
 22. Romsdal tingrett, Molde
 23. Sunnmøre tingrett, Ålesund
 24. Søre Sunnmøre tingrett, Volda

Gulating Lagdømme

- Gulating lagmannsrett, Bergen
 25. Fjordane tingrett, Førde
 26. Sogn tingrett, Sogndal
 27. Nordhordland tingrett, Bergen
 28. Bergen tingrett, Bergen
 29. Hardanger tingrett, Lofthus
 30. Sunnhordland tingrett, Stord
 31. Haugaland tingrett, Haugesund
 32. Stavanger tingrett, Stavanger
 33. Jæren tingrett, Sandnes
 34. Dalane tingrett, Egersund

Agder lagdømme

- Agder lagmannsrett, Skien
 35. Lister tingrett, Farsund
 36. Kristiansand tingrett, Kristiansand
 37. Vest-Telemark tingrett, Kviteseid
 38. Aust-Telemark tingrett, Notodden
 39. Nedre Telemark tingrett, Skien
 40. Aust-Agder tingrett, Arendal
 41. Larvik tingrett, Larvik
 42. Nordre Vestfold tingrett, Horten
 43. Tønsberg tingrett, Tønsberg
 44. Sandefjord tingrett, Sandefjord

Eidsivating lagdømme

- Eidsivating lagmannsrett, Hamar
 45. Nord-Østerdal tingrett, Tynset
 46. Nord-Gudbrandsdal tingrett, Vågå
 47. Valdres tingrett, Fagernes
 48. Sør-Gudbrandsdal tingrett, Lillehammer
 49. Sør-Østerdal tingrett, Elverum
 50. Hedmarken tingrett, Hamar
 51. Gjøvik tingrett, Gjøvik
 52. Øvre Romerike tingrett, Eidsvoll
 53. Glåmdal tingrett, Kongsvinger
 54. Nedre Romerike tingrett, Lillestrøm

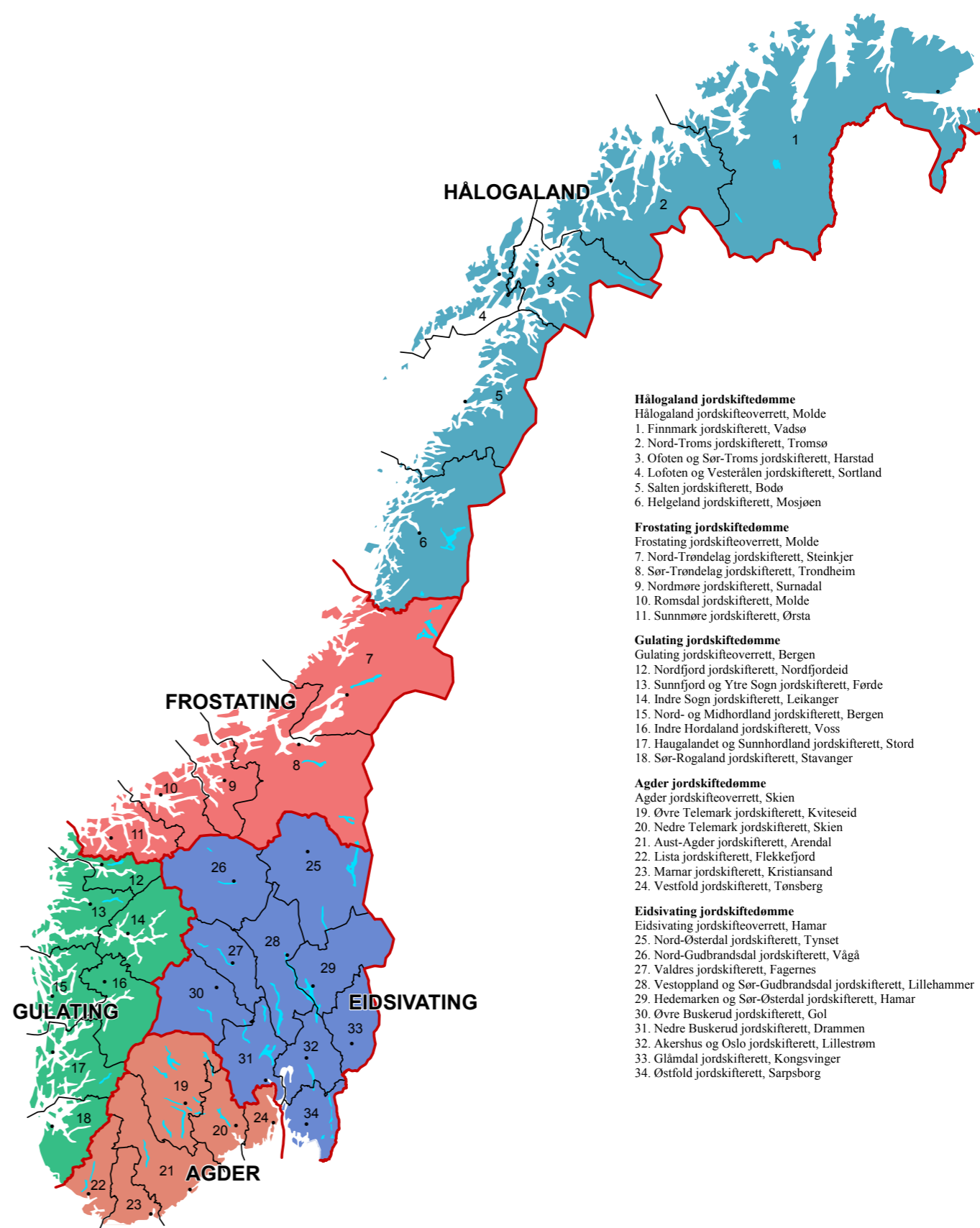
Borgarting lagdømme

- Borgarting lagmannsrett, Oslo
 55. Hallingdal tingrett, Nesbyen
 56. Kongsberg tingrett, Kongsberg
 57. Ringerike tingrett, Hønefoss
 58. Eiker, Modum og Sigdal tingrett, Hokksund
 59. Oslo tingrett, Oslo
 60. Oslo byfogdembete, Oslo
 61. Asker og Bærum tingrett, Sandvika
 62. Drammen tingrett, Drammen
 63. Follo tingrett, Ski
 64. Heggen og Frøland tingrett, Mysen
 65. Moss tingrett, Moss
 66. Sarpsborg tingrett, Sarpsborg
 67. Fredrikstad tingrett, Fredrikstad
 68. Halden tingrett, Halden

Målestokk 1 : 6mill
 Kartdata - Statens kartverk
 Kartet er produsert av
 DA (ptm) mars 2009

JORDSKIFTEDOMSTOLENE

31.12.2008 var det 34 jordskifteretter og 5 jordskifteoverretter.

Hålogaland jordskiftedømme

- Hålogaland jordskifteoverrett, Molde
 1. Finnmark jordskifterett, Vadso
 2. Nord-Troms jordskifterett, Tromsø
 3. Ofoten og Sør-Troms jordskifterett, Harstad
 4. Lofoten og Vesterålen jordskifterett, Sortland
 5. Salten jordskifterett, Bodø
 6. Helgeland jordskifterett, Mosjøen

Frostating jordskiftedømme

- Frostating jordskifteoverrett, Molde
 7. Nord-Trøndelag jordskifterett, Steinkjer
 8. Sør-Trøndelag jordskifterett, Trondheim
 9. Nordmøre jordskifterett, Surnadal
 10. Romsdal jordskifterett, Molde
 11. Sunnmøre jordskifterett, Ørsta

Gulating jordskiftedømme

- Gulating jordskifteoverrett, Bergen
 12. Nordfjord jordskifterett, Nordfjordeid
 13. Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett, Førde
 14. Indre Sogn jordskifterett, Leikanger
 15. Nord- og Midhordland jordskifterett, Bergen
 16. Indre Hordaland jordskifterett, Voss
 17. Haugalandet og Sunnhordland jordskifterett, Stord
 18. Sør-Rogaland jordskifterett, Stavanger

Agder jordskiftedømme

- Agder jordskifteoverrett, Skien
 19. Øvre Telemark jordskifterett, Kviteseid
 20. Nedre Telemark jordskifterett, Skien
 21. Aust-Agder jordskifterett, Arendal
 22. Lista jordskifterett, Flekkefjord
 23. Marnar jordskifterett, Kristiansand
 24. Vestfold jordskifterett, Tønsberg

Eidsivating jordskiftedømme

- Eidsivating jordskifteoverrett, Hamar
 25. Nord-Østerdal jordskifterett, Tynset
 26. Nord-Gudbrandsdal jordskifterett, Vågå
 27. Valdres jordskifterett, Fagernes
 28. Vestoppland og Sør-Gudbrandsdal jordskifterett, Lillehammer
 29. Hedmarken og Sør-Østerdal jordskifterett, Hamar
 30. Øvre Buskerud jordskifterett, Gol
 31. Nedre Buskerud jordskifterett, Drammen
 32. Akershus og Oslo jordskifterett, Lillestrøm
 33. Glåmdal jordskifterett, Kongsvinger
 34. Østfold jordskifterett, Sarpsborg

Målestokk 1 : 6mill
 Kartdata - Statens kartverk
 Kartet er produsert av
 DA (ptm) mars 2009

Domstoladministrasjonen

DOMSTOLADMINISTRASJONENS ROLLE OG ARBEIDSOPPGAVER

Domstoladministrasjonen (DA) har ansvaret for den sentrale administrasjonen av de alminnelige domstolene og jordskiftedomstolene.

DA skal sørge for at samfunnets overordnede krav og forventninger til domstolene ivaretas, synliggjøre domstolenes uavhengighet og videreutvikle domstolene i rollen som samfunnets viktigste konfliktløser. I tillegg til å være samordnende og styrende i administrative funksjoner er DA et serviceorgan. DA er uavhengig og kan ikke instrueres av noe departement, men justisministeren er parlamentarisk ansvarlig overfor Stortinget. Gjennom budsjettbehandlingen fastsettes årlig sentrale retningslinjer for Domstoladministrasjonens arbeidsoppgaver og ansvarsområder.

Tor Langbach har vært direktør siden september 2007. Stillingen er et åremål på seks år.

NOEN SENTRALE ARBEIDSOPPGAVER I DOMSTOLADMINISTRASJONEN

Organisasjons- og personalutvikling

DA har ansvar for organisasjons- og lederutvikling, rekruttering, arbeidsmiljø, sikkerhet og beredskap. Videre utvikling av personalpolitikk og gjennomføring av lønnsforhandlinger for de fleste domstolene. DA har en sentral rolle i å sikre at avtaleverket følges og at samarbeidet med arbeidstakerorganisasjonene og andre sentrale grupper fungerer godt.

Kompetanseutvikling

Med kvalitet som en av de grunnleggende verdiene for domstolene, vil DA være sentral i et systematisk kvalitetsarbeid. Kompetente medarbeidere på alle nivå er en forutsetning for høy kvalitet.

DA har et hovedansvar for å sikre at domstolene og har til enhver tid har den kompetanse som er nødvendig. Dette innebærer å vurdere behovet for kompetanseutvikling og hvilke tiltak som bør iverksettes i samarbeid med domstolenes ledere og medarbeidere.

Juridisk arbeid

DA er involvert i juridisk utviklings- og lovgivningsarbeid på domstolenes områder. Det skjer gjennom egne initiativ og gjennom høringsuttalelser. DA behandler også erstatningskrav fra personer som mener at domstolen har gjort erstatningsbetingede feil. Generelle henvendelser fra publikum knyttet til domstolenes arbeid er en annen oppgave. Domstoladministrasjonen bidrar også i internasjonale fora på domstolenes område.

Økonomi og eiendom

DA utformer domstolenes overordnede budsjett og legger premisser for denne budsjett-prosessen i forhold til sentrale myndigheter. På grunnlag av Stortingets budsjettvedtak tildeler DA rammebudsjett til hver enkelt domstol. DA har en sentral regnskapsførerfunksjon og har ansvar for eiendomsforvaltningen og sentrale innkjøpsavtaler i domstolene, og for økonomisk strategistyring og felles effektiviseringstiltak.

IKT

DA er ansvarlig for drift og utvikling av domstolenes IKT-løsninger, og har det operative ansvaret når det gjelder anskaffelser, installasjoner og systemutvikling. DA gir brukerstøtte til domstolene.

Informasjon og samfunnskontakt

DA har ansvar for å utvikle informasjonsvirksomheten i og mellom domstolene, samt overfor allmennheten og mediene. Virkemidler i dette arbeidet er blant annet www.domstol.no, www.jordskifte.no, www.domstoladministrasjonen.no, intranett, trykksaker og mediekontakt. DA skal også ivareta domstolenes interesser gjennom kontakt med politisk myndigheter og forvaltning. DA har overordnet ansvar for domstolenes arkivrutiner.

Jordskifte

DA har ansvar for overordnede jordskiftefaglige og kartfaglige spørsmål. Jordskiftefaget omfatter eiendomsutforming, verdisetting av eiendommer og skifteregnskap (oversikt over hvem som eier hva i et skiftefelt). Kartfaget omhandler behandling av kartfestet informasjon i saker for jordskiftedomstolene.

Service

DA er serviceorgan og støttespiller overfor domstolene, og har ansvar for videreutviklingen av service overfor domstolene og utvikling av domstolenes service overfor publikum og brukere. DA forbereder og gjennomfører større arrangementer, herunder dommermøtene og de årlige domstolleder-møtene.

Domstoladministrasjonen har følgende sekretariatsfunksjoner

Innstillingsrådet for dommere

Rådet avgir innstilling om dommerutnevnelser til Regjeringen. Dommerne utnevnes av Kongen i statsråd. Innstillingsrådet behandler også konstitusjoner av dommere og dommerfullmektiger. www.domstol.no/innstillingsradet

Tilsynsutvalget for dommere

Utvalget behandler klager på dommere og kan også ta opp saker på eget initiativ. www.domstol.no/tilsynsutvalget

Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark

DA har det overordnede administrative ansvaret for Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark. DA kan ikke instruere kommisjonen om utførelsen av selve utredningsarbeidet.

Virksomheten for disse institusjonene er regulert i Finnmarksloven av 17. juni 2005 nr 85, se lovens kap. 5, med tilhørende forskrift.

Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark skal på grunnlag av gjeldende nasjonal rett utrede bruks- og eierrettigheter til den grunnen Finnmarkseiendommen har overtatt. Kommisjonens medlemmer er oppnevnt i statsråd. Det er fem medlemmer, hvorav ett er oppnevnt som leder. Det er krav om at minst to av medlemmene i kommisjonen skal være bosatt eller på annen måte ha sterk tilknytning til Finnmark fylke. Det er per februar 2009 ikke oppnevnt medlemmer av Utmarksdomstolen.

DA har i 2008 bidratt til etableringen av sekretariatet for Finnmarkskommisjonen. Kommisjonen er lokalisert i Tana, i samme lokaler som Indre Finnmark tingrett. Sekretariatet ble operativt i begynnelsen av 2009. DA bistår med administrativ og kompetansebyggende støtte. www.finnmarkskommisjonen.no

Domstoladministrasjonens styre

Styret består av ni medlemmer, hvor to er valgt av Stortinget, mens de øvrige er oppnevnt av Kongen i statsråd. Styret er bredt sammensatt og har to representanter fra allmennheten, tre dommere, én representant for de øvrige ansatte i domstolene, én jordskiftedommer og to advokater. Alle styremedlemmene har personlige vara-medlemmer.

Styrets sammensetning er som følger:

<i>Styremedlem</i>	<i>Personlig varamedlem</i>
Styreleder Karl Arne Utgård,	Tine Kari Nordengen
høyesterettsdommer	tingrettsdommer
Nestleder Helge Aarseth	Berit Reiss-Andersen
advokat	advokat
Elisabeth Stenwig	Randi Birgitte Bull
advokat	advokat
Anne Austbø	Asbjørn Nes-Hansen
lagdommer	førstelagmann
Ole Henrik Magga	Oluf Arntsen
professor	tidl. administrerende
	direktør
Turid Moldenæs	Ranveig Frøiland
førsteamanuensis	styreleder Helse Bergen
Ove Einar Engen	Ove Skomsøy
administrasjonssjef	førstekonsulent
Kirsti Ramberg	Monica Nylund
sorenskriver	lagdommer
Magne Reiten	Liv Nergaard
jordskifteoverdommer	jordskifterettsleder

Styret har i løpet av 2008 avholdt åtte styremøter. Fire av møtene ble lagt til Domstoladministrasjonen (DA) i Trondheim, de øvrige møtene ble avholdt ved Høyesterett, i Øvre Romerike tingrett og på Gardermoen i forbindelse med et fellesmøte mellom styrets hoved- og varamedlemmer og ledergruppen i DA. Det ble også avholdt et styremøte i forbindelse med styrets studietur til Danmark i februar 2008.

Hvert år legges 2–4 styremøter utenfor Trondheim. Dette gir styret en mulighet til å invitere og møte domstolledere, representanter fra domstolenes administrasjon og representanter fra organisasjonene.

Styret er øverste myndighet for DA, og skal påse at administrasjonen av domstolene skjer på en forsvarlig og hensiktsmessig måte. Styret skal behandle saker som er av viktighet for DA, herunder: budsjettforslag for domstolene og Domstoladministrasjonen og fordeling av budsjettmidler innenfor rammer som er fastsatt av Stortinget. Styret skal i tillegg gi generelle retningslinjer for Domstoladministrasjonens virksomhet.

Foran: Karl Arne Utgård 1. rekke: Anne Austbø, Turid Moldenæs, Kirsti Ramberg og Elisabeth Stenwig 2. rekke: Ole Henrik Magga, Ove E. Engen, Helge Aarseth og Magne Reiten.

Foto: Cathrine Dillner Hagen

Domstolenes virksomhet

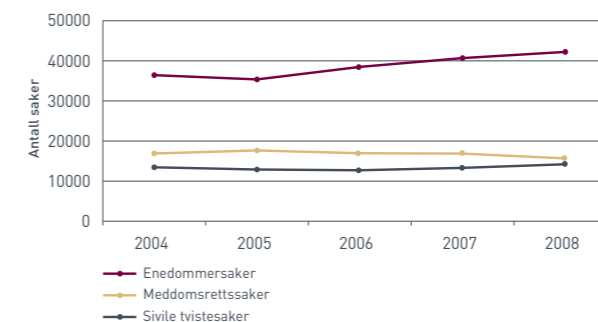
SAKSAVVIKLING OG MÅLOPPNÅELSE 2008 – DE ALMINNELIGE DOMSTOLENE

Det er utarbeidet oversikter over antall innkomne saker, behandlede saker, saker i beholdning og gjennomsnittlig saksbehandlingstid. Detaljert saksavviklingsstatistikk per domstol finnes på sidene 63–98. En beskrivelse av sakstypene finnes i kapittel "Oppgaver i dei alminnelige domstolane" side 8.

Saksavvikling i 2008

Domstolene i førsteinstans

Innkomne saker

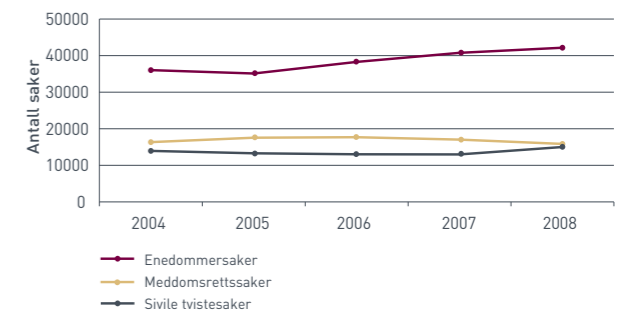

Antallet sivile tvistesaker som kom inn til domstolene har økt med 7 prosent fra 13 307 saker i 2007 til 14 207 saker i 2008. Økningen skyldes at midlertidig sikring og midlertidige avgjørelser etter innføring av ny tvistelov 1.1.2008 registreres som tvistesaker. Tidligere ble disse registrert som tvangssaker. Midlertidig sikring og midlertidige avgjørelser utgjør 1593 av tvistesakene som ble registrert inn i domstolene i 2008. Trekker man ut disse sakene er antall innkomne sivile tvistesaker redusert med 5 prosent.

Siden 2005 har antall innkomne enedommersaker økt hvert år, og dette fortsetter i 2008. Antallet innkomne enedommersaker økte med 4 prosent fra 40 685 saker i 2007 til 42 231 saker i 2008.

Antall meddomsrettssaker som kommer inn til tingrettene er redusert med 7 prosent fra 2007 til 2008, fra 16 864 saker i 2007 til 15 673 saker i 2008.

Behandlede saker

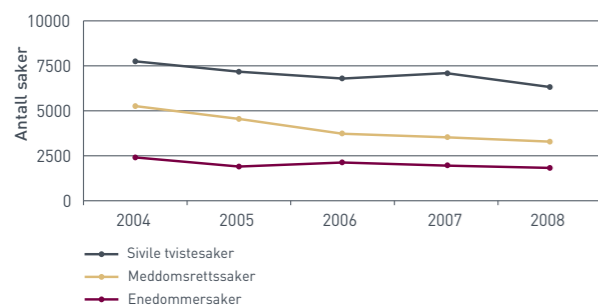

Domstolene har behandlet flere saker i 2008 enn tidligere år.

Behandlede tvistesaker har økt med 16 prosent fra 12 981 saker i 2007 til 15 007 saker i 2008. 1471 av de behandlede tvistesakene i 2008 er saker som tidligere ble registrert som tvangssaker. Dersom man holder disse sakene utenom er økningen i antall behandlede tvistesaker 4 prosent. Kun to gruppesøksmål ble avgjort i 2008.

Siden 2006 har rettsmekling vært et tilbud ved alle tingretter og lagmannsretter. I 2008 ble det avholdt rettsmeklingsmøter i 1923 saker, og 1115 saker ble registrert som hevet ved forlik etter rettsmekling.

Antall behandlede enedommersaker har gått opp med 3 prosent fra 40 761 saker i 2007 til 42 159 saker i 2008. Antall behandlede meddomsrettssaker ble redusert med 7 prosent i samme periode fra 17033 saker i 2007 til 15854 saker i 2008. I 2008 utgjorde tilståelsespådommelser 48 prosent av alle dommer i straffesaker.

Beholdning

For alle sakstypene er antallet saker i beholdning (restansene) lavere ved utgangen av 2008 enn ved utgangen av 2007.

I 2008 er antallet behandlede tvistesaker mye høyere enn antallet nye tvistesaker som kommer inn til domstolene. Dette har resultert i en reduksjon av antall saker i beholdning på 11 prosent fra 7095 i 2007 til 6323 i 2008. For enedommersaker og meddomsrettssaker er reduksjonen på 7 prosent i samme periode fra 1955 til 1827 saker for enedommersaker og fra 3528 til 3287 saker for meddomsrettssaker.

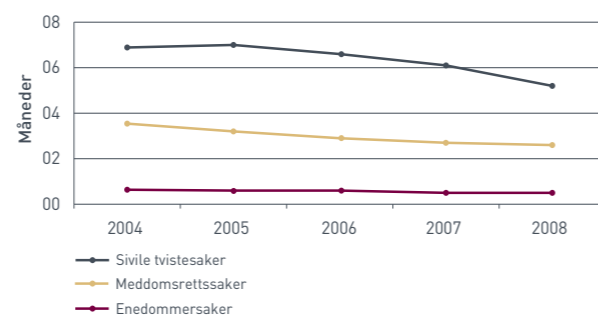
I de siste årene er det gjennomført egne restansenedarbeidingsprosjekter i flere av de største domstolene. Prosjektene innebærer tilførsel av midlertidige konstitusjoner til restansenedarbeidning. Dette arbeidet har gitt gode resultater og bidratt til reduksjonen av antall saker i beholdning.

Måloppnåelse - saksbehandlingstid

I St. prp. nr. 1 finnes følgende målsettinger for gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra en sak kommer inn til domstolen og til avgjørelse foreligger:

Sivile tvistesaker: 6 måneder
 Enedommersaker: 1 måned
 Meddomsrettssaker: 3 måneder

Utviklingen i saksbehandlingstid de siste årene har vært positiv for alle disse sakstypene:

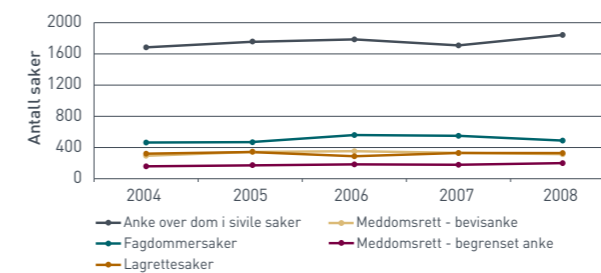
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for sivile tvistesaker har gått ned siden 2005, og er redusert fra 6,1 måneder i 2007 til 5,2 måneder i 2008. Deler av denne reduksjonen skyldes at midlertidig sikring og midlertidige avgjørelser behandles ganske raskt, og har gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 0,6 måneder. Omkategoriseringen av disse sakene fra 1.1.2008 bidrar dermed til å trekke gjennomsnittstiden ned. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for tvistesaker uten midlertidig sikring og midlertidig avgjørelse var i 2008 på 5,6 måneder.

Domstolene i førsteinstans er for første gang innenfor målsettingen om gjennomsnittlig saksbehandlingstid under 6 måneder når det gjelder tvistesaker. I 2008 hadde 55 av 69 domstoler (inkludert Oslo byfogdembete) gjennomsnittlig saksbehandlingstid innenfor målsettingen. Dette utgjør 80 prosent av domstolene.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for enedommersaker har vært stabil, og godt innenfor målsettingen de siste årene. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid både i 2007 og 2008 var 0,5 måneder for disse sakene.

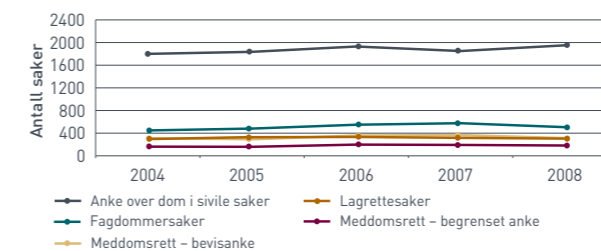
I 2008 var 67 av 68 domstoler (99 prosent) innenfor målsettingen om gjennomsnittlig saksbehandlingstid for enedommersaker innenfor 1 måned.

For meddomsrettssaker er gjennomsnittlig saksbehandlingstid på samme nivå i 2008 som i 2007. Saksbehandlingstiden var i gjennomsnitt 2,7 måneder i 2007 og 2,6 måneder i 2008. Den er dermed godt innenfor målsettingen. 55 av 68 domstoler (81 prosent) hadde gjennomsnittlig saksbehandlingstid innenfor målsettingen i 2008.

Domstolene i andreinstans**Innkommne saker**

Fra 2007 til 2008 har antallet innkomne anker over dom i sivile saker økt med 8 prosent fra 1709 til 1843. Innkomne fagdommersaker har gått ned fra 550 saker i 2007 til 489 saker i 2008. Begrensede anker i meddomsrett har økt fra 179 til 200 saker, og bevisankene i meddomsrett har gått ned fra 331 til 315 saker. Antallet innkomne lagrettesaker er på samme nivå i 2008 som i 2007, med 330 innkomne saker i 2007 og 329 (innkomne saker) i 2008.

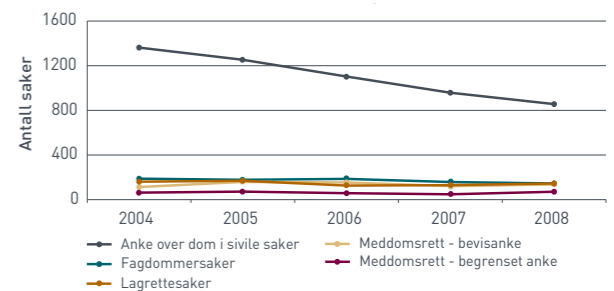
Andelen straffesaker som henvises til behandling¹ var for alle lagmannsrettene samlet 37,2 prosent i 2008. Andelen henviste saker varierer mellom lagmannsrettene, for 2008 varierte den mellom 27,2 prosent og 42,3 prosent.

Behandlede saker

Antallet behandlede anker over dom i sivile saker har økt fra 1850 i 2007 til 1951 i 2008. I 2008 ble det avholdt rettsmøtting i 176 saker, og 92 saker er registrert som hevet etter rettsmøtting.

¹ Inkludert 6-års-saker

Når det gjelder straffesaker er det en nedgang i antallet behandlede saker. Antallet behandlede fagdommersaker er redusert fra 576 saker i 2007 til 506 saker i 2008. Begrensede anker i meddomsrett har gått ned fra 192 saker i 2007 til 182 saker i 2008. Bevisanker i meddomsrett har gått ned fra 366 saker i 2007 til 313 saker i 2008 og lagrettesaker er redusert fra 317 saker i 2007 til 304 saker i 2008.

Beholdning

Beholdningen av anker over dom i sivile saker er redusert med 11 prosent fra 958 i 2007 til 856 saker i 2008.

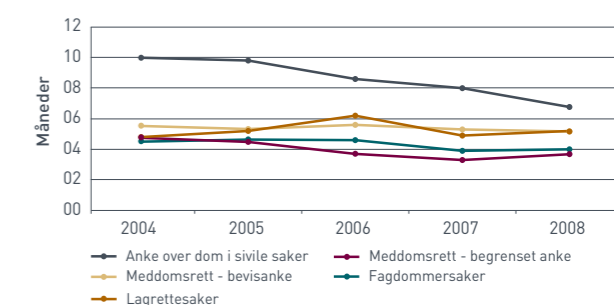
Beholdningen av fagdommersaker er redusert fra 158 til 145 saker i samme periode. Dette representerer en nedgang på 8 prosent.

Antall saker i beholdning for de øvrige straffesakstypene har gått opp. Antall begrensede anker i meddomsrett i beholdning er økt fra 48 saker i 2007 til 71 saker i 2008. Også beholdningen av antallet bevisanker i meddomsrett er økt, fra 121 saker ved utgangen av 2007 til 136 saker ved utgangen av 2008. Antallet lagrettesaker i beholdning er økt fra 130 etter 2007 til 145 etter 2008.

Måloppnåelse - saksbehandlingstid

I St. prp nr. 1 finnes følgende målsettinger for gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra en sak kommer inn til domstolen og til avgjørelse foreligger:

Anke over dom i sivile saker: 6 måneder
 Fagdommersaker, meddomsrettssaker (bevisanker og begrensede anker), lagrettesaker: 3 måneder

For anker over dom i sivile saker er gjennomsnittlig saksbehandlingstid redusert fra 8 måneder i 2007 til 6,8 måneder i 2008.

For begrensede anker i meddomsrett er saksbehandlingstiden økt fra 3,3 måneder i 2007 til 3,7 måneder i 2008. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for lagrettesaker var på 4,9 måneder i 2007 og økte til 5,2 måneder i 2008. For de øvrige sakstypene er gjennomsnittlig saksbehandlingstid på samme nivå som i fjor: I 2007 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for fagdommersaker 3,9 måneder, i 2008 var den på 4,0 måneder. For bevisanker i meddomsrett er gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2007 5,3 måneder mens for 2008 er den på 5,2 måneder.

Mortifikasjoner

Mortifikasjon er en ugyldighetserklæring som går ut på at et bestemt dokument kjennes ugyldig slik at det for ettertiden ikke skal ha virkning etter sitt innhold.

Når en mortifikasjonssak fremmes, kunngjøres en oppfordring til mulige rettighetshavere om å melde seg innen to måneder. Kunngjøring skjer i Norsk Lysingsblad og en alminnelig lest avis i distriktet. Hvis ingen melder seg avvises mortifikasjonsdom. Dersom mulige rettighetshavere melder seg og gjør innsigelser mot mortifikasjonen, vil saken behandles etter de alminnelige reglene i tvisteloven.

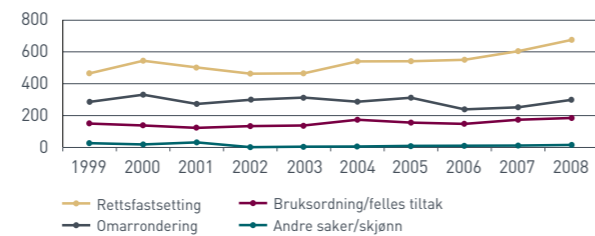
Fra 1. juli 2008 behandles alle saker om mortifikasjon av dokumenter i Brønnøy tingrett. I de sjeldne tilfeller det kommer innsigelser mot at et dokument blir mortifisert, skal saken overføres til den domstol hvor saken hører hjemme etter dagens regler.

Det kom i 2007 inn 1509 mortifikasjonssaker til domstolene. I 2008 var antall innkomne mortifikasjonssaker 1757. Av disse kom 816 inn til Brønnøy tingrett etter 1. juli 2008.

SAKSAVVIKLING I JORDSKIFTEDOMSTOLANE

Stortinget har førebels ikkje fastsett mål for saksavviklingstid for jordskifterettene. Det er likevel slik at restansane har vore, og framleis er så store at den gjennomsnittlege saksavviklingstida er monaleg større enn den burde vere. Men utviklinga går i rett retning. Restansane har aldri vore mindre, og gjennomsnittsalderen på slutta saker har heller aldri vore kortare enn i 2008.

Slutta saker

Jordskifterettene avslutta 1175 saker i 2008 (1042 i 2007). Dette er det høgste talet slutta saker dei siste 15 åra. Det blei avgjort 1358 (1084) tvistar i sakene som er avslutta, noko som også er det høgaste talet som er registrert hittil. Etter at ordninga med rettsfastsettande vedtak blei innført for nokre år sidan, blir svært mange uklare rettstilhøve avklara gjennom denne typen rettsavgjerd.

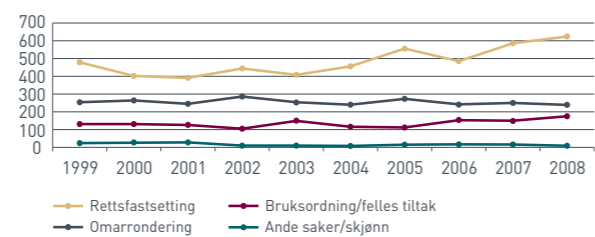
I 2008 blei det fatta 4554 rettsfastsettande vedtak. Areal i skiftefelt var 254 667 daa i 2008 (322 754). Det er registrert bruksordning for 891 km² (561) i dei avslutta sakene i 2008.

Elles merkar ein seg at talet på partar i slutta saker held seg nokså stabilt mellom 8000-10000. I 2008 var det 9589, eller 37 fleire enn i 2007.

Det er fastlagt, avmerka og innmålt 1978 km grenser i 2008, ein auke på 97 km frå 2007. Talet på innmålte grensepunkt var 26 557, eller heile 7922 fleire enn i 2007. I alt har jordskifterettene behandla 206 km private vegar i 2008, noko som er litt mindre enn i eit normalår. Gebyrinntektene er auka frå ca. 13,1 mill. kr. i 2007 til ca. 16,1 mill. kr. i 2008.

Alt i alt er resultatene svært gode, og totalt sett dei beste ein har registrert i nyare tid.

Nye saker

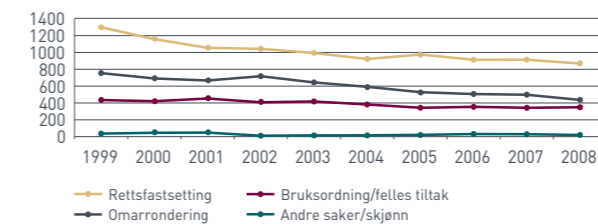

Sakstilgangen auka også i 2008. Det kom inn 1047 nye saker mot 1002 i 2007. Dette er det høgste talet på nye saker sidan 1997.

Tilgangen på omarrondingssaker er nokså stabil, medan tilgangen på bruksordnings- og sams tiltakssaker har auka gradvis dei siste 5 åra. Det har også vore ein jamn auke i nye rettsutgreiings- og grensegangssaker (rettsfastsetting) sidan år 2000.

Nye saker fordelte seg i 2008 med om lag 23 prosent på omarronding, 17 prosent bruksordning/sams tiltak, 59 prosent rettsutgreiing og grensegang og 1 prosent skjøn. For 25 år sidan utgjorde grensegang og rettsutgreiing bortimot 70 prosent av nye saker; ved århundredskiftet utgjorde den om lag 40 prosent. Dette viser at det er nokså store svingingar i tilgangen på saker over tid. Men hovudtrenden dei siste åra har vore auka tilgang på rettsutgreiing og grensegang, redusert tilgang på saker som gjeld omarronding. Auken i rettsutgreiing og grensegang viser at behovet er stort. Auka tilgang på slike saker kjem trass i at gebyrkostnaden for grensegangssaker har auka monaleg, og meir enn for andre typar saker dei siste 10 åra.

Restansar

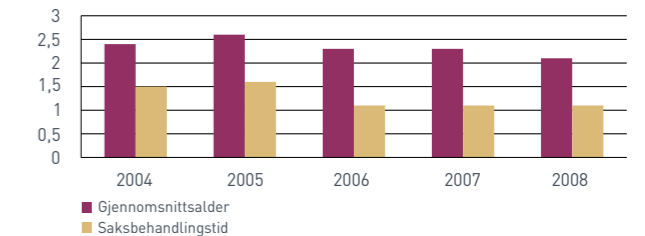
Jordskifterettene har redusert restansane sterkt dei siste åra, frå 3919 føreliggjande saker pr. 1.1.1983 til 2558 i 1998/99 og vidare til 1668 ved siste årsskiftet. Reduksjonen siste året var ca. 6 prosent. Restansane har aldri vore mindre. Det er likevel slik at dersom talet på nye saker held seg på det nivået det var i 2008, må det setjast inn ekstra ressursar for å få restansane ned på eit akseptabelt nivå innan rimeleg tid.

Den føreliggjande saksmengda ved årsskiftet tilsvarer truleg knapt 400 årsverk, eller ca. 1,6 årsverk for dei tilsette ved jordskifterettene.

Når ein ser på utviklinga i restansane for dei ulike sakstypene dei siste 10 åra, er det ein jamn nedgang for saker som gjeld rettsfastsetting og omarronding, medan saker som gjeld bruksordning og felles tiltak har halde seg stabilt. Grunnen til denne utviklinga er ikkje utan vidare gitt. Men for bruksordning og felles tiltak har det vore ein stabil auke i tilgangen på nye saker, medan det for omarronding har vore ein viss nedgang i sakstilgangen.

Delforklaringar på reduksjonen i rettsfastsettningssaker kan nok både vere at ein stadig drar større nytte av den teknologiske utviklinga, og at kvar ein skild sak gjennomgåande er av mindre omfang.

Saksbehandlingstid og ventetid

Gjennomsnittsalderen på slutta saker er 2,1 år i 2008, ein nedgang på 0,2 år frå 2007. Saksbehandlingstida ligg på 1,1 år, som i 2007. Dette betyr at gjennomsnittleg ventetid frå sak blir kravd til den blir tatt opp til behandling nå er 1,0 år. Ventetida er framleis altfor lang. Men den sterke reduksjonen i restansane over dei siste åra har nå byrja å gje seg betydeleg utslag i gjennomsnittsalder og saksbehandlingstid. Dette er ei utvikling som vil halde fram om ikkje sakstilgangen skulle kome til å auke monaleg igjen.

Jordskifteoverrettane

Jordskifteoverrettane slutta 46 saker i 2008, 2 fleire enn året før. Det kom inn 48 nye saker, eller ei sak meir enn i 2007. Talet på føreliggjande saker ved årsskiftet var 38. Det ser nå ut til at talet på nye saker stabiliserer seg på same nivået som for 5-6 år sidan etter ein kortare periode med vesentleg færre saker.

Gjennomsnittsalderen på slutta saker var 13 månader (14 månader i 2007) medan gjennomsnittleg saksbehandlingstid var 2,3 månader (5,3 månader i 2007). Saksavvikling og saksbehandlingstid i jordskifteoverrettane er svært tilfredsstillande.

FAKTA

Nokre sentrale tal frå statistikken for slutta saker

	2007	2008
Tal slutta saker	1042	1175
Tal partar i sakene	9552	9589
Tal rettsvistar avgjort	1084	1358
Tal rettsfastsettande vedtak	3564	4554
Tal innmålte grensepunkt	18635	26557
Skifta areal	322 754 daa	254 667 daa
Merka grenser	1881 km	1978 km
Gjennomsnittsalder	2,3 år	2,1 år
Saksbehandlingstid	1,1 år	1,1 år
Behandla private vegar	250 km	206 km

Jordskifterettene: Årsstatistikk 1998-2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Areal i skiftefeltet (da)	465194	682973	724263	665364	488705	647406	315036	309206	195688	322754	254667
Km skogsveg	186	224	185	192	253	193	235	287	529	250	206
Antall løste tvister	670	787	841	777	1003	800	763	1105	1102	1084	1358
Km grenser merket	1302	1436	1889	1497	1916	2017	1619	1939	1747	1881	1978
Antall parter	6490	8177	8317	8389	8173	10142	8207	9875	8014	9552	9587

Slutta saker

Sakstype	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Omarrondering	270	286	331	273	299	313	287	312	239	252	299
Bruksordning og felles tiltak	117	150	138	123	134	138	174	156	148	174	185
Rettsfastsetting	411	465	544	502	463	465	540	541	550	604	675
Andre saker og skjønn	19	27	19	32	2	5	6	10	11	12	16
Sum jordskifterettene	817	928	1032	930	898	921	1007	1019	948	1042	1175
Jordskifteoverrettene	67	48	52	57	52	49	58	37	36	44	46
Totalt	817	976	1084	987	950	970	1065	1056	984	1086	1221

Foreliggende saker

Sakstype	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Omarrondering	787	755	691	667	718	644	592	528	506	498	436
Bruksordning og felles tiltak	441	435	421	453	408	418	382	343	354	343	349
Rettsfastsetting	1289	1299	1159	1055	1043	994	922	976	913	914	868
Andre saker og skjønn	41	36	46	48	11	15	16	21	31	29	20
Sum jordskifterettene	2558	2525	2317	2223	2180	2071	1912	1868	1804	1785	1673
Jordskifteoverrettene	34	40	47	44	42	40	31	37	22	37	38
Totalt	2558	2565	2363	2267	2222	2111	1943	1905	1826	1822	1711

Nye krav

Sakstype	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Omarrondering	293	254	264	245	286	254	240	273	242	250	239
Bruksordning og felles tiltak	154	131	131	126	105	149	116	112	153	150	175
Rettsfastsetting	503	479	402	391	444	408	456	556	485	586	624
Ande saker og skjønn	29	24	26	28	10	10	8	15	17	16	9
Sum jordskifterettene	979	888	823	790	845	821	820	956	897	1002	1047
Jordskifteoverrettene	57	50	60	53	47	48	50	39	23	49	48
Totalt	979	938	883	843	892	869	870	995	920	1051	1095

Alder slutta saker	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gjennomsnittsalder	2,8	2,9	2,4	2,6	2,3	2,3	2,1
Saksbehandlingstid	1,6	1,5	1,5	1,6	1,1	1,1	1,1

Domstolenes ressursbruk

ØKONOMISKE NØKKELTALL FOR
DOMSTOLENE 2008

KAP. 61 HØYESTERETT (JF. KAP. 3061)

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgning 2008 (inkl. refusjoner)	71 757 215
Regnskap 2008	71 209 159
Mindreutgift	548 056

Endelig regnskap viser et mindreforbruk på om lag 0,5 mill. kr. Dette utgjør 0,8 pst av disponibel bevilgning, og kan karakteriseres som mindre vesentlig. Mindreforbruket har sammenheng med at Høyesterett i perioder har hatt ubesatte stillinger.

KAP. 410 TINGRETTENE OG LAGMANNRETTENE
(JF. KAP. 3410)

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgning 2008 (inkl. refusjoner)	1 430 753 956
Regnskap 2008	1 411 309 351
Mindreutgift	19 444 605

Tabellen viser et mindreforbruk på om lag 19,4 mill. kr, tilsvarende 1,4 pst av disponibel bevilgning. De ubrukte budsjettmidlene kan relateres til forsinkelser når det gjelder etableringen av Finnmarkskommisjonen, samt forskyvninger på deler av de tekniske installasjonene knyttet til innføringen av ny tvistelov. I tillegg skyldes noe av mindreforbruket vakanser i stillinger i domstolene.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgning 2008	53 750 000
Regnskap 2008	56 639 908
Merutgift	-2 889 908

Posten dekker utgifter som etter rettsgebyrloven er inkludert i rettsgebyret, blant annet kunngjøringsutgifter, forkynnelser som er nødvendige etter loven og utgifter til rettsvitner. Det konstateres at bevilgningen ikke var tilstrekkelig.

KAP. 3410 RETTSGEBYR (JF. KAP. 410)

Post 01 Rettsgebyr

Bevilgning 2008	168 821 000
Regnskap 2008	160 014 853
Mindreinntekt	-8 806 147

Inntektene på posten er regelstyrt. På posten føres inntekter fra gebyrpliktige oppgaver i domstolene i forbindelse med sivile saker, tinglysing, skjønn, tvangsforretninger, skifte, konkurs m.m. Inntektene ble imidlertid lavere enn de anslag som ble lagt til grunn.

KAP. 411 DOMSTOLADMINISTRASJONEN (JF. KAP. 3411)

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgning 2008 (inkl. refusjoner)	65 504 400
Regnskap 2008	63 139 730
Mindreutgift	2 364 670

Regnskapet for DA viser et mindreforbruk på om lag 2,4 mill. kr, tilsvarende 3,6 pst av disponibel bevilgning. Mindreforbruket har sammenheng med at DA i perioder har hatt ubesatte stillinger.

KAP. 413 JORDSKIFTEDOMSTOLENE (JF. KAP. 3413)

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgning 2008 (inkl. refusjoner)	170 156 565
Regnskap 2008	168 272 255
Mindreutgift	1 884 310

Endelig bevilgning viser et mindreforbruk på om lag 1,9 mill. kr. Dette utgjør 1,1 pst av disponibel bevilgning. Også her kan mindreforbruket i hovedsak relateres til vakanser.

Post 21 Driftsutgifter

Bevilgning 2008	6 273 000
Regnskap 2008	4 872 615
Mindreutgift	1 400 385

Jordskiftedomstolene har hjemmel til å kreve inn sideutgifter i visse saker. Sideutgiftene skal dekke det tekniske arbeidet i disse sakene. Utgiftene føres i egne saksregnskap, og utgifter og inntekter skal balansere når saken er avsluttet. Total mindreutgift på 1,4 mill. kr i 2008 skyldes at enkelte saker går over flere år, noe som gjør at det blir vanskelig å få de totale utgifter og inntekter til å balansere ved regnskapsårets slutt.

KAP. 3413 JORDSKIFTEDOMSTOLENE (JF. KAP. 413)

Post 01 Saks- og gebyrinntekter

Bevilgning 2008	12 398 000
Regnskap 2008	16 194 788
Merinntekt	3 796 788

Posten omfatter gebyrinntekter innbetalt av partene i saken. Inntektene i 2008 ble høyere enn de anslag som ble lagt til grunn.

Post 02 Sideutgifter

Bevilgning 2008	5 310 000
Regnskap 2008	4 867 139
Mindreinntekt	-442 861

Det vises til omtale under kap. 413, post 21 Driftsutgifter.

ORGANISASJONSUTVIKLING

Det har over flere år pågått et arbeid for å sikre en effektiv ressursutnyttelse og høy kvalitet på det arbeidet som utføres i domstolene. Kjerneområdene for dette utviklingsarbeidet har vært ledelse, organisering og arbeidsprosesser samt kompetanseutvikling i domstolene. Når det gjelder status på områdene ledelse og kompetanseutvikling vises det til omtale andre steder i årsmeldingen. Fokuset på saksavvikling har vært meget høyt og en har de seneste årene sett en meget positiv utvikling når det gjelder saksavviklingen, og domstolene er nå mer effektive enn noen gang. Et prioritert område i årene framover vil være å sikre en høy kvalitet på arbeidet, samtidig som oppnådde resultater når det gjelder saksbehandlingstider opprettholdes. Flere organisasjonsutviklingstiltak er igangsatt for å støtte en slik utvikling:

Det ble besluttet å ta initiativ til å få etablert forsøksordninger med en større grad av spesialisering i samarbeid med interesserte domstoler. Våren 2008 ble det sendt ut

invitasjonsbrev til de alminnelige førsteinstansdomstoler – tingretter og lagmannsretter – om mulighet til å delta i forsøksordningen. Hittil har det meldt seg 1 lagmannsrett og 5 tingretter. Det er aktuelt å prøve ut moderat spesialisering, hvor dommeren skal være ca. 25–30 prosent spesialist og 70–75 prosent generalist. Spesialiseringen vil i hovedsak være avgrenset innenfor fagtype, stadiet i saksbehandlingen og prosessstype.

Det er en uttalt forventning fra Domstoladministrasjonen (DA) at domstolene aktivt arbeider for å utnytte mulighetene for delegasjon av oppgaver fra dommer til saksbehandlere og andre stillingskategorier. Dette er også noe som vektlegges i lederkriteriene. Domstolene rapporterer at det er stort fokus på delegering, og det synes som de fleste nå er av den oppfatning av at ytterligere delegering begrenses av kapasitet i bemanning eller regelverket.

Regelverksutvikling

Lovforarbeidene i forbindelse med opprettelsen av DA forutsetter en aktiv rolle for organisasjonen i regelverksutvikling på domstolenes område. Denne rollen omfatter blant annet initiering og kanalisering av behov for regelverksendringer. For å legge til rette for en best mulig ivaretagelse av denne funksjonen opprettet DA våren 2008 det såkalte Regelutvalget.

Regelutvalgets medlemmer er dommere fra de alminnelige domstolene og saksbehandlere i DA. Utvalget skal systematisere og formalisere domstolenes innspill og forslag til regelendringer. Utvalgets arbeid skal knytte seg til all domstolsrelatert lovgivning, og vil ha et særlig fokus på forenkling og klargjøring av regelverket. Utvalget skal også ellers bidra til at DA i større grad enn i dag får oversikt over behovet for endringer i regelverket på domstolenes område.

Det forutsettes at medlemmene av utvalget aktivt holder seg løpende orientert om behovet for regelendringer, og selv angir endringsbehov. I tillegg er man avhengige av at dommerne kanalisere endringsforslag til utvalget.

Regelutvalget skal i følge mandatet levere årlige, eventuelt halvårslige, rapporter som angir behov for regelendringer til DA. Regelutvalget har avgitt sin første rapport. Rapporten inneholder forslag til endringer i prosesslovgivningen samt øvrig domstolsrelatert lovgivning. Rapporten er oversendt Justisdepartementets lovavdeling for videre oppfølging.

NY STRATEGISK PLAN FOR DOMSTOL-ADMINISTRASJONEN

På initiativ fra DA ble det høsten 2008 avholdt en erfaringskonferanse for å få tilbakemeldinger på virksomheten. Deltakere fra domstolene, Justisdepartementet, Riksadvokaten og advokatstanden var invitert til å komme med vurderinger av DA. Hovedinntrykket er at DA framstår som en kompetent, effektiv og etablert virksomhet som langt på vei oppfyller forventninger og krav til en uavhengig administrasjon av domstolene i Norge. Tilbakemeldingene viste likevel at det fremdeles er uløste oppgaver og forhold som kan forbedres.

DAs første strategiske plan for perioden 2005–2008 var preget av en organisasjon i startfasen som skulle etableres og finne sin plass, men samtidig videreføre oppgaver og funksjoner overtatt fra Justisdepartementet. De positive tilbakemeldingene på DAs virksomhet så langt gir et godt utgangspunkt for å heve ambisjonsnivået og å ta noen skritt videre i strategisk plan for perioden 2009–2012. Formålet med planen er å endre DAs strategiske posisjon. Konkret betyr dette at strategisk plan skal bidra til at DA i større grad imøtekommer behov og forventninger som stilles fra de viktigste interessentene. I den nye strategiske planen for 2009–2012 er DAs samfunnsoppdrag tydeliggjort både overfor egne medarbeidere og omgivelsene ved å fokusere på en styrings- og utviklingsrolle, gjennom rollen som tjenesteleverandør for domstolene, samt å være en rettspolitisk aktør. Planen retter blikket mot de områder som vil være avgjørende for utviklingen av norske domstoler de nærmeste årene. På denne måten er den DAs viktigste policydokument. Strategisk plan angir kortfattet hovedutfordringene for de kommende årene, og trekker opp mål og strategier innenfor sentrale utviklingsområder.

DA vil arbeide innenfor følgende likestilte strategiske utviklingsområder i planperioden; kompetanse, styring og organisering, synlighet og åpenhet, teknologianvendelse, regelverksutvikling, sikkerhet og beredskap.

JORDSKIFTERETTENS RESSURSBEHOV FASE 2 FUNKSJONELLE LOKALER

Jordskifterettens ressursbehov er under utredning i et prosjekt, og i 2008 startet arbeidet med fase 2 etter at rapport fra fase 1 ble lagt fram for Domstoladministrasjonens styre i oktober 2007.

Bakgrunnen for prosjektet var at det hadde bygget seg opp store restanser, for lang ventetid og for lang saksbehandlingstid.

Prosjektet er organisert i tre delprosjekter:

1) Angivelse av grunnlag for utarbeidelse av ressursfordelingsmodell, foreta en gevinstbetraktning ved jordskifte og om det skal utarbeides mål for saksbehandlingstiden i jordskiftedomstolene.

2) Kjernevirksomhet og arbeidsprosesser: arbeidet i dette delprosjektet vil bestå av to deler. Første delen vil være å beskrive jordskifterettens kjernevirksomhet i dag, beskrive hva jordskifterettene må drive med, hva jordskifterettene kan drive med eller hva det er hensiktsmessig å drive med, og til slutt ta stilling til om det er arbeidsoppgaver jordskifterettene ikke skal drive med. I tillegg skal delprosjekt 2 se på arbeidsprosessene i jordskifterettene. Arbeidet skal munne ut i et forslag til arbeidsprosess og en anbefalt rekrutteringsplan for årene framover.

3) Jordskiftedomstolenes organisering og samhandling: arbeidet i dette delprosjektet vil omhandle organisering, og skal angi konkret forslag til samhandling og eventuelt forslag til ny struktur.

Målet med prosjektet er å vurdere, samt å foreslå tiltak og virkemidler for å bedre ressurs situasjonen, ressursfordelingen og saksbehandlingstiden i jordskifterettene.

Prosjektet skal levere sin rapport i løpet av 2009.

Lokalsituasjonen for lagmannsrettene

Lokalsituasjonen for Hålogaland, Frostating, Borgarting og Agder anses i hovedsak som tilfredsstillende. Eidsivating lagmannsrett har behov for større kontorareal. Dette vil Domstoladministrasjonen (DA) arbeide videre med i 2009 for å forsøke å få til en løsning. For enkelte lagmannsretter vil det imidlertid også være nødvendig å ta hensyn til behov utenfor de faste kontorstedene.

Det er i statsbudsjettet for 2009 gitt de nødvendige bevilgninger, slik at arbeidet med nye lokaler for Gulating lagmannsrett nå er i full gang. Planlagt framdrift medfører ferdigstilling av de nye lokalene for Gulating lagmannsrett i 2011.

Lokalsituasjonen for tingrettene

Lokalsituasjonene for tingrettene er svært varierende. En rekke domstoler har lokaler som ikke er tilfredsstillende. Flere domstoler har som et ledd i strukturendringene for førsteinstansdomstolene fått nye lokaler. Uavhengig av dette er det mange domstoler som har behov for nye eller utbedrede lokaler. Manglene ved eksisterende lokaler er i første rekke knyttet til standarden på rettssaler og kontorer. Sikkerheten for ansatte og brukere av domstolene er i denne sammenhengen et viktig forhold.

I 2008 ble følgende lokalprosjekter ferdigstilt:

- Utvidelse av lokalene til Øst-Finnmark tingrett
- Utvidelse av lokalene til Heggen og Frøland tingrett
- Nytt tinghus til nye Haugaland tingrett i Haugesund
- Nytt tinghus til nye Gjøvik tingrett på Gjøvik

I 2008 ble også arbeidet med ombygging av nye lokaler til Aust-Telemark tingrett igangsatt. Dette arbeidet vil bli ferdigstilt til 1. april 2009. Domstolen vil da flytte inn i et eksisterende næringsbygg på Notodden.

Lokalsituasjonen for jordskiftedomstolene

Med noen få unntak er lokalsituasjonen for jordskiftedomstolene tilfredsstillende.

Det første samlokaliseringssprosjektet mellom jordskiftedomstolene og de alminnelige domstolene ble ferdigstilt i 2008. Vest-Telemark tingrett og Øvre Telemark jordskifterett er nå samlokalisert i rådhuset i Kviteseid. I sammenheng med samlokaliseringen ble det også gjennomført en utvidelse og oppgradering av lokalene til tingretten. Begge domstolene er godt fornøyd med den nye ordningen.

LIKESTILLING

I domstolene er det stor overvekt av kvinner i saksbehandlerstillingene, og overvekt av menn i dømmende stillinger og blant jordskifteingeniørene. I tyngre saksbehandlerstillinger og stillinger for administrative ledere, er det overvekt av kvinner. Det er generelt lav turnover i administrative stillinger i domstolene. Dette tilsier at en endring i kjønnsfordelingen i de ulike typer stillinger vil ta tid, uavhengig av hvilke tiltak som gjøres for en endret kjønnsfordeling. For administrativt personale, dvs. saksbehandlere, utredere og administrasjonssjefer, er det ca. 89 prosent kvinner og 11 prosent menn.

Domstoladministrasjonen er sekretariat for Tilsettingsrådet for jordskiftedomstolene (ikke dømmende stillinger). Av 26 tilsetninger i saksbehandler og tekniske stillinger i 2008 var 45 prosent menn og 55 prosent kvinner. Innenfor saksbehandlerstillingene ble det kun tilsatt kvinner. Dette er en stillingskategori i jordskiftedomstolene der det pr. i dag kun er tilsatt en mann. Det er meget stor overvekt av kvinnelige søkere til disse stillingene. For de tekniske stillingene er det generelt et svært stramt arbeidsmarked, og således få søkere. Pr. i dag er det totalt 15 prosent kvinner innenfor de tekniske stillingene i jordskiftedomstolene.

I 2008 ble det i domstolene, inkludert jordskiftedomstolene, foretatt totalt 45 utnevnelser i dømmende stillinger, derav 8 stillinger i jordskiftedomstolene. Av de utnevnte i de alminnelige domstolene var det 50 prosent kvinner og 50 prosent menn, mens for jordskiftedomstolene var det 25 prosent kvinner og 75 prosent menn. Innstillingsrådet for dommere praktiserer moderat kjønnskvotering. Dette innebærer at kvinnelige søkere innstilles framfor menn dersom søkerne vurderes å være tilnærmet like.

I dommerfullmektigstillingene er det ca. 52 prosent kvinner og 48 prosent menn. Det antas at på sikt vil det høye antallet kvinnelige dommerfullmektiger bidra til en høyere andel kvinner blant søkerne til dommerstillinger.

Fra og med mai 2008 var alle domstolene over på nytt lønns- og personaldatasystem (SAP). Dette vil gi nye rapporteringsmuligheter, som kan skape grunnlag for statistikker og videre arbeid innenfor likestilling. Likestilling er også et tema i lønnspolitikken og ved lokale lønnsforhandlinger.

Antall ansatte pr 31.12.2008						
	Ansatte totalt	Årsverk totalt	KVINNER		MENN	
			Antall	Årsverk	Antall	Årsverk
Høyesterett dommere	19	19	7	7,0	12	12,0
Høyesterett utredere	14	13,9	6	5,9	8	8,0
Høyesterett adm. personale	29	27,8	20	18,8	9	9,0
Lagmannsrettene dommere	158	154,4	49	46,4	109	108
Lagmannsrettene adm. personale	106	101,2	96	91,2	10	10,0
Tingrettene dommere	366	364,1	129	128,0	237	236,1
Tingrettene dommerfullmektig	161	160,7	84	83,7	77	77,0
Tingrettene adm. personale	708	649,7	638	581,8	70	67,9
Jordskifteoverrettene dommere	4	4	1	1,0	3	3,0
Jordskifteoverrettene ingeniører	4	3,8	1	0,8	3	3,0
Jordskifteoverrettene adm. personale	4	3,6	4	3,6	0	0
Jordskifterettene dommere	91	90,3	8	8,0	83	82,3
Jordskifterettene ingeniører	106	103,9	16	15,7	90	88,2
Jordskifterettene adm. personale	44	41,2	43	40,2	1	1,0
Finnmarkskommisjonen	2	1,5	1	0,5	1	1,0
Domstoladministrasjonen	76	75,7	44	43,9	32	31,8

ARBEIDSMILJØ I DOMSTOLENE

Arbeidsmiljøet i domstolene oppleves som positivt på de fleste områder. Dette går fram av arbeidsmiljøundersøkelsen som ble gjennomført i domstolene og Domstoladministrasjonen i desember 2007.

Resultatene fra arbeidsmiljøundersøkelsen forelå våren 2008 og samlerapporten ble lagt fram på domstolleder-møtet i Stavanger. Domstoler som hadde tilstrekkelig antall svar fikk tilsendt rapport for egen domstol eller avdeling, mens de som ikke hadde tilstrekkelige svar fikk tilsendt samlerapporten. Sammen med rapporten til domstolene og avdelingene fulgte en veileder til bruk i den lokale oppfølgingen.

Resultatene fra arbeidsmiljøundersøkelsen har vært utgangspunkt for diskusjoner lokalt, med fokus på forbedrings- og bevaringsområder. Oppfølging av tiltakene skal implementeres i det systematiske HMS-arbeidet i den enkelte domstol og avdeling.

Domstoladministrasjonen har som en oppfølger av arbeidsmiljøundersøkelsen utarbeidet rutiner for håndtering av melding om trakassering og mobbing eller annen utilbørlig opptreden. Det er startet opp et arbeid for å vurdere behov for tiltak og rutiner for varsling.

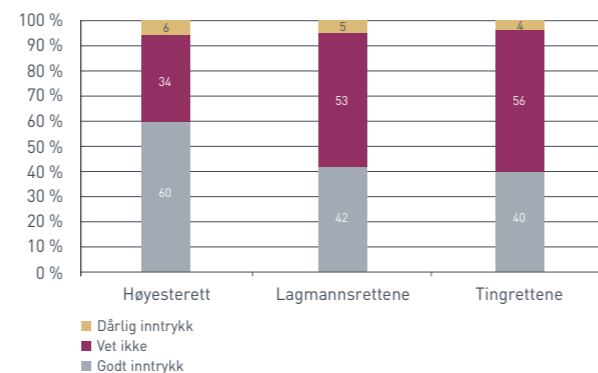
DOMSTOLENES OMDØMME

At domstolene til enhver tid skal ha høy tillit i samfunnet er sentralt i domstolenes idé- og verdigrunnlag. En forutsetning for at samfunnet skal fungere er at privatpersoner og organisasjoner kan ha tillit til domstolene, det være seg om de er involverte i rettssaker eller ikke.

Innbyggerne i Norge er, stort sett, positive til de norske domstolene. Kun ca. fem prosent sier at de har et dårlig inntrykk av Høyesterett, lagmannsretten og tingretten. En meget stor del av innbyggerne svarer derimot "vet ikke" på spørsmål om hvilket inntrykk de har av domstolene i følge en undersøkelse fra Synovate.

Over halvparten av respondentene sier de ikke vet hva de skal svare om "Lagmannsretten" og "Tingretten". For Høyesterett utgjør denne gruppen en tredjedel av de svarende. Vet ikke-gruppen er dessuten voksende for domstolene.

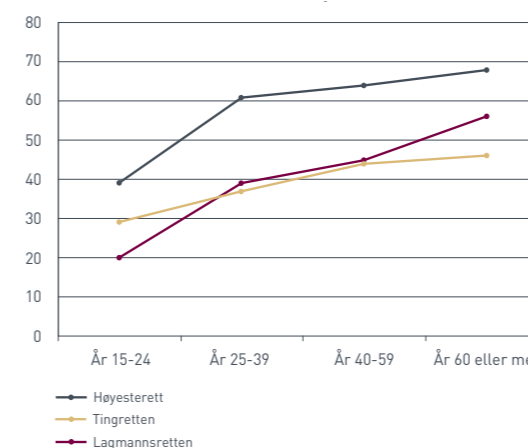
Domstolene i profilundersøkelse av Synovate MMI

Undersøkelsen viser at jo eldre respondentene er, jo mer positive er de til domstolene. I alderen 15–24 år er det kun 20 prosent som svarer at de har et godt inntrykk av lagmannsretten. Tilsvarende tall er 29 prosent for tingretten og 39 prosent for Høyesterett.

Andel innbyggere med godt inntrykk av domstolene fordelt etter alder, Synovate MMI

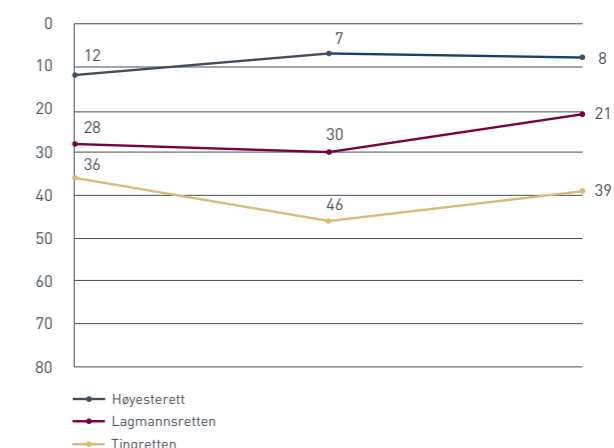

Geografisk er det mulig å se noen forskjeller. Det positive inntrykket av Høyesterett er klart sterkere i Oslo enn i landet for øvrig. Lagmannsretten står sterkest i Nord-Norge, mens folk i Oslo og Nord-Norge er mest positiv til tingretten.

I undersøkelsen inngår også folks inntrykk av institusjonene etter fire forskjellige forhold; samfunnsansvar, effektivitet og økonomisk styring, åpenhet og informasjon samt kompetanse og fagkunnskap.

Her kan noteres at domstolene samlet kommer sterkest ut i kategoriene samfunnsansvar, samt kompetanse og fagkunnskap. Ca. 60 prosent gir uttrykk for at de har godt inntrykk av Høyesteretts kompetanse og fagkunnskap samt samfunnsansvar.

Rangering av totalinntrykk blant offentlige institusjoner der 1 er best og 81 er dårligst, Synovate MMI

Undersøkelsen ble gjennomført i juni og juli 2008 og er sammenstilt høsten 2008. De som har svart har fått uttale seg om Høyesterett, lagmannsretten og tingretten som tre av i alt 81 offentlige institusjoner. For å sette svarene i en sammenheng rangeres de seg imellom.

Det må tas forbehold om at de ca. 1000 personer som har svart på undersøkelsen skal svare på ca. 400 spørsmål og at det kan påvirke kvaliteten på svarene.

Tilbakeblikk på 2008

FREMDELES FÅ FREMMEDKULTURELLE LEKDOMMERE

Resultatet av kommunenes utvalgelse av nytt lekdommerkorps, viste at det fremdeles er langt igjen til man gjen-speiler befolkningen ellers. En rekke medieoppslag viste at svært mange kommuner ikke hadde navn på lister som antydte noe annet enn en helnorsk bakgrunn. Det ble også debatt rundt lekdommerordningen da regjeringen kuttet ekstrabetalingen på kr 250,- pr. dag for lekdommere som får lønnen dekket av arbeidsgiver.

MANGEL PÅ JORDSKIFTEDOMMERE

Beregninger viste at jordskiftedomstolene står overfor en rekrutteringskrise som vil ramme domstolens brukere hardt. Tillitsvalgte pekte på at lønnsbetingelsene får mange til å søke seg vekk og at et stort antall dommere snart bli pensjonister. Media fattet interesse for at dette ville ramme utbyggingen av småkraftverk, som er en sentral del av den politiske satsningen på fornybar energi. Jordskiftedomstolene må avklare rettighetsforholdene i et vassdrag hvor det er aktuelt med småkraftverk, men forespeilet en ventetid på ca. fire år ble det antatt at mange utbyggere ville skrinlegge sine planer.

KRIGSFORBRYTERSÅKEN I OSLO TINGRETT

Norges første krigsforbrytersak reiste spørsmål rundt foreldelse og lovers tilbakevirkende kraft. Da saken kom igang, fryktet mange vitner for å møte i retten og konfronteres med traumatiske opplevelser fra krigen. Andre fryktet regelrett represalier i hjemlandet hvis de vitnet. For å avhjelpe disse problemene brukte retten videokonferanse og vitnestøtte. Tingrettsdommer Finn Haugen tilbød seg å kommentere og forklare dommen for pressen. Det var første gang dette skjedde i Norge.

STYRKEDE RETTIGHETER FOR FORNÆRMEDE, OFRE OG PÅRØRENDE

Nye rettigheter som trådte i kraft i juli 2008 skal sikre at fornærmede får mer innflytelse enn å bare være vitne i sin egen straffesak. Reglene gir utvidete rettigheter og mer informasjon både under etterforskningen og under retts-saken.

VANNVERKSSÅKEN

En vannverkssjef ble i Nedre Romerike tingrett dømt til åtte års fengsel for grov korrupsjon og grov økonomisk utroskap. Fire andre parter ble også domfelt for forskjellige forhold. Alle de domfelte i saken må betale betydelige beløp i erstatning etter å ha blitt funnet skyldige i det all vesentligste i tiltalen. Saken er anket til lagmannsretten og skal behandles i 2009.

BEGRUNNELSE ER EN MENNESKERETTIGHET

I desember avsa Høyesteretts storkammer en kjennelse som sier at Norge har operert i strid med menneskerettighetene når det ikke gis begrunnelse for hvorfor en straffesak nektes fremmet til ny behandling i lagmannsretten. Avgjørelsen kan ses som en direkte konsekvens av kritikk fra FN's menneskerettighetskomité. Fra da av ble lagmannsrettene nødt til å begrunne hvorfor en sak nektes ny behandling.

NORGES FØRSTE TERRORSAK

Oslo tingrett ble den første domstol som tok stilling til en terrortiltale. Saken dreide seg om skudd mot en synagoge og planlegging av sprengning av to ambassader og to drapsforsøk. Saken førte til mye debatt om alt fra lusekofte som gangstermøte via politiets avlyttingsmetoder til terrorparagrafens innhold. En lovbestemmelse som gir grunnlag for å straffe forberedelser og avtaler om straffbare handlinger er nytt i Norge.

MER BRUK AV DNA

Den 1. september 2008 trådte DNA-reformen i kraft i Norge. Med dette kom også hverdagskriminaliteten inn i DNA-banken, ved at politiet fikk adgang til å registrere DNA-profilen til alle som domfelles for en handling som kan medføre frihetsstraff. Inntil da var det kun DNA-profilene til dem som er dømt for de alvorligste forbrytelsene som ble registrert (blant annet drap og grove volds-, narkotika- og seksualforbrytelser). Det ble også etablert et etterforskningsregister for registrering av mistenkte. Økt bruk av DNA under etterforskning og i straffesaker er forventet å gi en høyere oppklaringsprosent og gi en mer effektiv etterforskning. Domstolene kan dermed vente en økning i antall straffesaker.

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Kvalitet

I DOMSTOLENES IDÉ - OG VERDIGRUNNLAG GIS EN KORT UTDYPNING AV VERDIENE. KVALITET ER EN AV DE SEKS SENTRALE VERDIENE I DOMSTOLENES IDE- OG VERDIGRUNNLAG. OM VERDIEN KVALITET HETER DET:

- Arbeidet i domstolene skal utføres grundig og samvittighetsfullt og være preget av høy kvalitet i alle ledd
- Domstolene skal til riktig tid, og etter en tillitskapende behandling, sørge for at tvister blir løst på en hensiktsmessig måte og treffe avgjørelser som er velbegrunnede og forståelige
- Domstolene skal være attraktive arbeidsplasser med dyktig ledelse og kvalifiserte og motiverte medarbeidere
- Domstolenes medarbeidere skal til enhver tid ha den kompetanse som er nødvendig for å løse oppgavene

LEDELSE I DOMSTOLENE

Å bidra til god ledelse i domstolene er en prioritert oppgave for Domstoladministrasjonen (DA), og lederrollen har fått økende fokus de senere årene. Både lovverk og strategidokumenter formidler nye krav og forventinger til lederne i domstolene. Det har derfor vært satt inn betydelige ressurser på lederutviklingsprogrammer i domstolene. Den økte aktiviteten vil delvis gjenspeiles i økt kompetanse- og lederutvikling framover.

Innen utgangen av 2009 vil alle domstolledere ha gjennomført grunnleggende lederutviklingsprogram i domstolene. Det systematiske lederutviklingsprogrammet for domstollederne vil videreutvikles, og et grunnleggende lederutviklingsprogram for andre ledere i domstolene vil utarbeides.

DA støtter utvikling av ledelse i domstolene generelt. Dette omfatter faglig så vel som økonomisk støtte. Denne støtten vil videreføres, og DA ønsker å stimulere domstolene til utviklingsarbeid innenfor ledelse.

Det pågår et arbeid for å få iverksatt en mer systematisk lederdialog mellom DA og den enkelte domstolleder, herunder gjennomføring av ledersamtaler. Lederdialogen skal gi mulighet for en mer systematisk dialog med lederne om forhold knyttet til lederfunksjonen i domstolen og den enkelte leders utøvelse av rollen. Etter at DA har diskutert det skisserte opplegget med en gruppe ledere, tas det sikte på en utprøving i et utvalg domstoler i løpet av 2009.

Styringsdialogen mellom DA og domstolene har fra 2008 fått sterkere fokus på ledelse og arbeidsmiljø. Dette fokuset vil forsterkes ytterligere, og vil danne grunnlag for videre utviklingsarbeid og kompetanseutvikling.

Høsten 2008 ble det besluttet å etablere en gruppe som skal beskrive lederoppgavene framover, og foreslå konkrete tiltak eller virkemidler som kan utarbeides og gjennomføres av gruppen, domstolene selv eller DA for å styrke lederrollen. Gruppen vil starte sitt arbeid våren 2009.

ORGANISERING AV KOMPETANSEARBEIDET

DA har det overordnede ansvaret for kompetansearbeidet i domstolene. Deler av kompetansearbeidet har også i 2008 vært lagt til Kompetanseutvalget for dommere, Kompetanseutvalget for saksbehandlere, Kompetanseutvalget for jordskifterettene og Kompetanseutvalget for dommerfullmektiger. Dessuten er Studiepermisjonsutvalget for dommere også en del av det samlede kompetanseutviklingsarbeidet.

Kompetanseutvalgene har hatt ansvar og beslutningsmyndighet innen de faglige kompetansetiltakene, mens DA har hatt ansvaret for kompetansetiltak innen administrasjon, ledelse og IKT.

Kompetanseutvalget for dommere (KFD) har i 2008 hatt følgende medlemmer:

Geir Engebretsen (leder), Oslo tingrett
Jon Høyland *)
Ingrid Stigum, Trondheim tingrett
Hedda Remen, Borgarting lagmannsrett
Christian Fr. Wyller *)
Yngve Svendsen, Kristiansand tingrett

*) Tilknyttet Ressursgruppen for dommere

DAs representanter i KFD i 2008 har vært Stein Mjøen og Anita L. Singasaas.

KFD har hatt fem møter i 2008. Ett av møtene ble holdt felles med de tre andre kompetanseutvalgene. I tillegg til de fem obligatoriske Startkursene, gjennomført KFD 16 ulike én- og to-dagers seminarer innenfor ulike fagområder. Det har også vært arrangert studieturer både til Strasbourg, Luxemburg og Haag. I 2008 er det blitt arbeidet videre med å heve kvaliteten på eksisterende kurs, samtidig som noen er erstattet av andre etter en vurdering av behovene.

Kompetanseutvalget for saksbehandlere (KFS) har i 2008 bestått av:

Øystein Brevik (leder), Oslo tinghus
Tone Bye, Salten tingrett
Kjersti Dyrstad, Nordmøre tingrett
Anne-Carine Skarstad Hagen, Eidsivating lagmannsrett
Randi Haukebø, Øvre Romerike tingrett

Domstoladministrasjonens representanter har vært Anne Mari Borgersen, Torkel Barlaup Nødtvedt og May Kristin Lorvik.

Justina har også i 2008 vært et satsingsområde for KFS. Utvalget anser denne satsingen som en viktig investering i tid og økonomi for å øke kvaliteten på saksbehandlingen i domstolene. Tre saksbehandlergrupper avsluttet våren 2008 justinastudier, og to nye studier ble igangsatt høsten 2008. I tillegg er det gjennomført et regionalt studium i Agder og Telemark. Den regionale modellen forventes å bli sentral også i årene framover. KFS har i 2008 også gjennomført kortere kurs. Disse har omhandlet behandling av enedommersaker, namsrett, samt rettsgebyr og salærberegning.

KFS har hatt fem møter i 2008. Ett av møtene var fellesmøte med de tre andre kompetanseutvalgene.

Kompetanseutvalget for jordskifterettene (KFJ) har i 2008 bestått av:

Harald Haraldstad (leder), Oslo og Akershus jordskifterett
Torbjørn Hjartåker, Sør-Rogaland jordskifterett
Linda Benjaminsen, Nord- og Midhordland jordskifterett
Birgitte Svendsen, Salten jordskifterett
Ivar Øygard, Vest-Oppland og Sør-Gudbrandsdal jordskifterett

KFJ har utarbeidet en kompetanseplan for jordskiftedomstolene for perioden 2007-2009. Utvalget har ansvar for gjennomføring av landsomfattende kursaktivitet, og har i 2008 benyttet ca. 1,8 mill. til tiltak innenfor kompetanseutvikling. Disse midlene er benyttet til kurs innen tingsrett for ingeniører, jordskifte i byer og tettsteder med rettsmekling, rettsmekling for ingeniører, samt kurs i presentasjonsteknikk. I tillegg er midler brukt til hospitering, kurs i godt norsk og til ulike lokale tiltak.

I 2008 er det avviklet to møter i utvalget, det ene i samband med et fellesmøte med kompetanseutvalgene i de alminnelige domstolene.

Kompetanseutvalget for dommerfullmektiger (KDF) har i 2008 hatt følgende medlemmer:

Kyrre Grimstad, Oslo tingrett, leder fram til juni
Cathrine Brække Hrasky, Oslo tingrett, leder fra juni
Henrik Smiseth, Senja tingrett
Geir Engebretsen, Oslo tingrett, KFD-representant

Stein Mjøen, Anita Singasaas og Lise Taklo har representert Domstoladministrasjonen.

Kompetanseutvalget for dommerfullmektiger har ansvar for utvikling og gjennomføring av faglige tiltak innenfor kompetanseutvikling rettet mot dommerfullmektiger.

I 2008 arrangerte utvalget to grunnkurs, hvor behandling av sivile saker og straffesaker var tema, i tillegg til konkurs, skifte og gjeldsordning. Rettsmekling og dommeretikk ble også behandlet som særskilte temaer.

KFS arrangerte også studiedager i vitnepsykologi og vitneavhør, samt studiedag om straffegjennomføring. Sistnevnte ble arrangert som en del av et samarbeid mellom KDF og Kriminalomsorgen region Øst.

Utvalget har hatt fire møter i 2008. Det er i tillegg avholdt telefonmøter.

Studiepermisjonsutvalget for dommere (SFD) har disse medlemmene:

Inger Myhr (leder), Follo tingrett
Ole Johan Lund, Frostating lagmannsrett
Kari Johanne Bjørnøy, Aust-Agder tingrett

Utvalget mottok 24 søknader om permisjon i 2008. Fjorten permisjoner ble innvilget innenfor den økonomiske rammen på 4,0 mill. som utvalget hadde til disposisjon. Utvalget har i 2008 også behandlet søknader om permisjon i 2009.

Midler til kompetansearbeidet i 2008

Kompetanseutvalget for dommere:	5,3 mill.
Kompetanseutvalget for saksbehandlere:	3,5 mill.
Kompetanseutvalget for jordskiftedomstolene:	2,2 mill.
Kompetanseutvalget for dommerfullmektigene:	0,9 mill.
Studiepermisjonsutvalget for dommere:	4,0 mill.
Kompetanseutviklingsprogrammet for leder:	1,6 mill.

LEDERUTVIKLING

I 2008 ble programmet gjennomført for den femte og sjette gruppen domstolledere, og var forbeholdt lederne i jordskiftedomstolene. Det ble også gjennomført en oppfølgingsdag for den tredje og den fjerde gruppen som tidligere hadde gjennomført det grunnleggende lederutviklingsprogrammet. Deltakerne på disse gruppene var ledere i de alminnelige domstolene.

KURS I SAKSBEHANDLINGSSYSTEMET LOVISA

Det har i 2008 blitt gjennomført åtte Lovisa-kurs. Flere av disse har vært av generell art. I tillegg er det gjennomført kurs med vekt på behandling av saker innen tvangsfullbyrdelse, gjeldsordning, konkurs og skifte, samt kurs med fordykning i rapporter og statistikk. I tillegg har det vært arrangert flere regionale kurs.

OPPLÆRING I KONTORSTØTTEVERKTØY

Opplæringstilbud i ulike kontorstøtteverktøy (tekstbehandling, regneark, med videre) ble i 2008 gitt til alle ansatte i domstolene med muligheter for integrert læring, en kombinasjon av tradisjonelle instruktørkurs og nettbasert aktivitet (e-læring). Det er blitt gjennomført 41 kurs i 2008. Totalt 196 medarbeidere i de alminnelige domstolene har gjennomført ett eller flere kurs. Om lag én av 10 medarbeidere har prøvd ut e-læringstilbudet.

SENTRALISERT LØNNS- OG REGNSKAPSFUNKSJON

I løpet av våren 2008 ble det gjennomført kurs for de domstolene som tidligere ikke var over på sentralisert lønns- og regnskapsfunksjon. Totalt gjennomførte 68 medarbeidere fra 27 alminnelige domstoler kurset. Fra 1. mai var alle domstolene over på sentralisert lønns- og regnskapsfunksjon.

I september ble regnskapssystemet Agresso oppgradert, noe som gir et brukergrensesnitt som er bedre tilpasset domstolenes behov og brukere. I forkant av oppgraderingen ble det gjennomført seks regionale informasjonsmøter av én dags varighet. Totalt deltok ca. 200 medarbeidere.

ANDRE KURS ARRANGERT FOR MEDARBEIDERE I DOMSTOLENE

I 2008 ble det gjennomført kurs innen lønnspolitikk, lønnsforhandlinger og rekruttering, offentlige anskaffelser, service og samhandling, kurs for frivillige vitnestøtter i domstolene, samt introduksjonsdager i Domstoladministrasjonen for nyutnevnte sorenskrivere, administrasjonssjefer og direktører i domstolene.

DOMSTOLADMINISTRASJONENS INTERNE KOMPETANSEUTVIKLING

Medarbeidere i DA har i 2008 deltatt i kompetanseutviklingstiltak innen en rekke områder, som offentlighet, anskaffelser, tvisteloven, straffeprosess og strafferett, pedagogikk, rettsmekling og jordskifte, samhandling mellom tillitsvalgte og arbeidsgiver, lønnsforhandlinger, samt IKT- kurs som er relevante for driften av domstolene.

NORGES DELTAKELSE I EUROPEAN JUDICIAL TRAINING NETWORK (EJTN)

I 2006 ble det besluttet at Norge skulle være med i det EU-baserte europeiske utvekslingsprogrammet European Judicial Training Network (EJTN). Siden Norge ikke er medlemmer i EU fikk vi observatørstatus, som innebærer de samme rettigheter og plikter som medlemslandene, bortsett fra at vi ikke får delta i beslutningsprosessene knyttet til dette arbeidet. Den norske driften av dette utvekslingssamarbeidet og kontakten mellom Norge og EJTN har vært ivarett av Domstoladministrasjonen. Hoveddelen i utvekslingsprogrammet består i at dommere fra medlemslandene i EJTN kan søke om to ukers utveksling til et annet medlemsland. I tillegg kommer det noen korte fagseminarer rettet mot spesielle fagområder. I 2008 var det 423 dommere som søkte utveksling. Fire av disse var norske dommere som søkte seg til andre land. Norge tok imot syv søkere.

DOMSTOLLEDERMØTET OG DOMMERMØTET 2008

Domstolledermøtet og dommermøtet 2008 ble arrangert i Stavanger i perioden 5.–9. mai. Det var første gang det ble avholdt dommermøte samtidig for jordskiftedomstolene og de alminnelige domstolene. Felles domstolledermøte for de alminnelige domstolene og jordskiftedomstolene ble avholdt 7. mai. På Domstolledermøtet ble ledelsesrelaterte temaer tatt opp, mens det på dommermøtene ble tatt opp mer fagspesifikke temaer. Domstolledermøtet i 2009 arrangeres i Trondheim 7.–8. mai.

FASTE ÅRLIGE MØTER

DA avholder årlige møter med førstelagmennene og domstollederne i de ti største domstolene i første instans (T10-gruppen). Fra og med 2009 utvides møtet for de største førsteinstansdomstolene til å omfatte alle førsteinstansdomstoler som har 10 dommerårsverk eller flere; til sammen 11 domstoler (nå T11-gruppen): Asker og Bærum tingrett, Bergen tingrett, Drammen tingrett, Jæren tingrett, Kristiansand tingrett, Nedre Romerike tingrett, Nord-Troms tingrett, Oslo byfogdembete, Oslo tingrett, Stavanger tingrett, Trondheim tingrett.

DA tok høsten 2008 initiativ til et årlig møte med jordskifteoverrettene etter mal fra førstelagmannsmøtet og T11-møtet. I den forbindelse inviteres jordskifteoverrettslederne til møte i 2009.

REKRUTTERING TIL DOMSTOLENE

DA har ansvaret for deler av arbeidet med rekrutteringen av dommere og domstol-ledere. Det er DAs ansvar å sørge for flest mulig søkere som utgangspunkt for Innstillingsrådet for dommere sin utvelgelsesprosess. Søkningen til de alminnelige domstoler har gjennomgående vært tilfredsstillende, både når det gjelder antall søkere og kompetanse. Det er imidlertid store geografiske variasjoner. Det er fortsatt en utfordring å få flere søkere til stillinger i Høyesterett, til domstollederstillinger og til stillinger i jordskiftedomstolene.

DA har i de senere årene i økende grad satt fokus på den lave andelen kvinnelige ledere i domstolene. I 2007 ble det gjennomført en undersøkelse av AFI (Arbeidsforskningsinstituttet) som framskaffet fakta som grunnlag for å kunne foreslå tiltak for å øke kvinneandelen.

I 2008 ble det vedtatt en rekrutteringspolitikk for dommere og domstolledere som konkretiserer tiltak for å kunne øke kvinneandelen. Rekrutteringspolitikken beskriver også ansvarsfordeling mellom domstollederne og DA.

KVALITETSARBEID I AUST-AGDER TINGRETT

Domstolen har hatt en egevaluering med den såkalte CAF-modellen som verktøy.

Resultatene og flere forslag til tiltak kom fra en intern arbeidsgruppe. Etter å ha presentert dette, tok forskjellige arbeidsgrupper fatt på de ulike tiltakene og jobbet videre på dem.

Aktivitetene er blant annet brukerundersøkelser og fokusintervjuer med profesjonelle aktører. Aktuelle områder i det videre arbeidet: dommeradferd i retten, avgjørelsene, logistikken i domstolen, delegasjon, intern kunnskapsdeling, og utvikling av domstolens nettsted. Kollegaobservasjon, videooptak, intervjuer og tilbakemeldinger fra profesjonelle samarbeidspartnere er mulige metoder i dette arbeidet.

PROSJEKT NY TVISTELOV

Lov av 17. juni 2005 lov nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) trådte i kraft 1. januar 2008. Hovedformålet med reformen er "å gi en mer effektiv sivil rettspleie, som er raskere, billigere, riktigere tvisteløsning for partene og bidrar til rettsavklaring", jf. Ot. prp. nr 51 (2004-2005) s. 13.

De betydelige endringene i domstolenes behandling av sivile saker som tvisteloven innebærer har gjort det nødvendig med tilrettelegging i domstolene.

Domstoladministrasjonen (DA) gjennomførte før tvistelovens ikraftsetting tvistelovsprosjektet med deltakere fra domstolene og DA. Prosjektet planla og gjennomførte nødvendige tiltak som forberedelse til tvisteloven. Det ble gjort endringer i domstolenes saksbehandlingssystem, gjennomført omfattende opplæringstiltak, samt drevet utstrakt informasjonsvirksomhet.

Etter ikraftsettingen av loven ble tvistelovsprosjektet i 2008 fulgt opp med ytterligere opplæringstiltak og arbeid for å tilrettelegge for innføring av nødvendig teknisk utstyr i domstolene. Dette arbeidet blir videreført i 2009.

Tekniske forhold knyttet til tvisteloven

Tvisteloven er tilpasset moderne informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Loven åpner for elektronisk sending av prosesskriv (§ 12-3), gjennomføring av fjernmøter og fjernavhør (blant annet § 13-1 og § 21-10) og opptak av parts- og vitneforklaringer (§ 13-7). Loven er utformet teknologinøytralt, slik at innføring av teknisk utstyr i domstolene ikke var en nødvendig forutsetning for at loven kan tre i kraft.

På bakgrunn av de økonomiske bevilgningene for 2006 og i 2007 ble ikke tilrettelegging for elektronisk samhandling og overføring og opptak av lyd- og bilde tatt med i tvistelovsprosjektet. Denne beslutningen hadde støtte i Justisdepartementets vurderinger i Ot.prp. nr. 74 (2005-2006) s. 52. flg, hvor departementet fastholdt at anskaffelse av teknisk utstyr ikke er en absolutt forutsetning for iverksetting av loven.

Det ble over statsbudsjettet for 2008 bevilget midler til investeringer i teknisk utstyr. DA startet derfor arbeidet på det tekniske området høsten 2007. Det ble våren 2008 avsluttet en mulighetsstudie om elektronisk kommunikasjon i og med domstolene, med deltakere fra DA, domstolene, Advokatforeningen, og Computas. Mulighetsstudien omfattet både vurderinger knyttet til valg av tekniske løsninger for elektronisk samhandling og behov for regelendringer. Mulighetsstudien skal følges opp med innføring og utprøving av utstyr mv.

DA har fortsatt arbeidet med innføring av videokonferanseutstyr i domstolene, på bakgrunn av forsøksprosjekt om bruk av videokonferanseutstyr som ble avsluttet i 2007. DA har også opprettet en prosjektgruppe, ledet av sorenskriver Yngve Svendsen, som skal arbeide med tilrettelegging for innføring av utstyr av opptaksutstyr i domstolene.

Det er vanskelig på det nåværende tidspunkt å si noe eksakt om når teknisk utstyr for gjennomføring av elektronisk samhandling, videokonferanseutstyr, og utstyr for lyd- og bildeopptak, fullt ut vil være på plass i domstolene. Dette vil avhenge av de økonomiske bevilgninger.

NY ORGANISERING AV KOMPETANSE-ARBEIDET I DOMSTOLENE OG DOMSTOL-ADMINISTRASJONEN

Domstolene har som et overordnet mål at arbeidet i domstolene skal utføres grundig og samvittighetsfullt og være preget av høy kvalitet i alle ledd. En forutsetning for høy kvalitet er at domstolenes medarbeidere til en hver tid har den kompetanse som er nødvendig for å løse oppgavene. I domstolene forstås kompetansebegrepet vidt, og er summen av kunnskap, ferdigheter og holdninger. All kompetanseutvikling skal derfor ha dette for øye.

For å møte både dagens og framtidens behov er det et uttrykt ønske om økt satsing på dette området. Det ble derfor våren 2008 besluttet å endre organiseringen av kompetansearbeidet. Med virkning fra 01.01.09 etableres det en egen kompetanseenhet i DA som vil ha det overordnede ansvaret for alt kompetansearbeid. Ansvaret for å tilrettelegge for et mer systematisk kvalitetsarbeid i domstolene er også tillagt enheten. Den nye organiseringen skal støtte opp om en større helhetstenkning og bidra til en bedre målretting av kompetansearbeidet i forhold til domstolenes reelle behov. Brukermedvirkningen vil foregå gjennom ulike formaliserte fora, faggrupper og i ulike former når det gjelder utvikling, planlegging og gjennomføring av ulike kompetansetiltak.

I kommende periode vil DA stå overfor utfordringer knyttet til etablering og utvikling av selve kompetanseenheten, herunder rekruttering og utvikling av riktig kompetanse og forbedring av rutiner. Det blir avgjørende i den kommende perioden å etablere gode fora for brukermedvirkning.

RÅDET FOR KOMPETANSEUTVIKLING OG LÆRING I DOMSTOLENE

Rådet for kompetanseutvikling og læring i domstolene trer i kraft fra 2009. Rådet skal gjennom sine råd og anbefalinger

bidra til at domstolene og DA til enhver tid har den kompetanse som er nødvendig for å løse oppgavene. Rådet skal gjennom sine vurderinger bidra til at det benyttes metoder og virkemidler som gir høy kvalitet på og effekt av kompetansetiltakene.

Rådets medlemmer:

- *Sorenskriver Yngve Svendsen*, Kristiansand tingrett, (leder)
- *Høyesterettsdommer Arnfinn Bårdsen*, Høyesterett
- *Lagdommer Inger Lyng*, Hålogaland lagmannsrett
- *Jordskifteoverdommer Per Kåre Sky*, Gulating jordskifteoverrett
- *Rådgiver Anne-Carine Skarstad Hagen*, Eidsivating lagmannsrett
- *Seksjonssjef Bente F. Elverum*, Trondheim tingrett
- *Førstekonsulent Ranveig Øverby*, Vestoppland og Sør-Gudbrandsdal jordskifterett
- *Dommerfullmektig Henrik Smiseth*, Senja tingrett
- *Avdelingsingeniør Rune Hovland*, Sør-Trøndelag jordskifterett
- *Direktør Ellaug Bjerland*, Bergen tingrett
- *Seniorrådgiver Iwar Arnstad*, Domstoladministrasjonen

STRUKTURENDRINGER

Oppfølging av St.meld. nr. 23 (2000-2001) Førsteinstansdomstolene i fremtiden.

Stortinget vedtok 21.05.2001 at antall førsteinstansdomstoler skulle reduseres fra 92 til 66. Det ble senere besluttet å slå sammen Oslo skifterett og byskriverembete og Oslo byfogdembete og å opprettholde Kongsberg tingrett. DA har ansvaret for gjennomføringen av den nye domstolsstrukturen.

Det er gjennomført strukturendringer i flere fylker. Noen tingretter er helt og fullt slått sammen med andre domstoler, mens noen har fått domssognet delt opp ved at enkelte kommuner nå hører inn under andre domssogn. Pr. 01.01.2009 er det totalt 68 førsteinstansdomstoler.

Endringer i 2008

Haugesund tingrett og Karmsund tingrett ble slått sammen til nye Haugaland tingrett 01.04.2008. Toten tingrett og Hadeland og Land tingrett er, med virkningstidspunkt 01.01.2009, slått sammen til nye Gjøvik tingrett.

Gjenstående endringer

Etter 2008 gjenstår gjennomføring av to strukturprosjekter. Larvik tingrett og Sandefjord tingrett skal slås sammen til Søndre Vestfold tingrett i Sandefjord. Inderøy tingrett og Stjør- og Verdal tingrett skal slås sammen til Inntrøndelag tingrett, lokalisert til Steinkjer.

Pga. manglende avklaring for nødvendige utvidelser av lokaler i Sandefjord og på Steinkjer foreligger det ikke fastsatte tidspunkter for sammenslåing av disse domstolene. I forbindelse med Regjeringens tiltakspakke lagt frem 26.01.2009 er det foreslått en startbevilgning på 25 millioner kroner til tinghus på Steinkjer. Vedtas denne vil byggearbeidene starte opp høsten 2009 med innflytting høsten 2010.

REGELUTVALG

DA opprettet i mai 2008 et Regelutvalg med medlemmer fra domstolene og DA. Formålet med regelutvalget er å bidra til at innspill fra domstolene om behov for regelendringer blir samlet og systematisert. På den måten tilreggelettes det for at DA kan formidle behovene i strukturert form overfor Justisdepartementet og andre departement.

Medlemmene i Regelutvalget er

Lagdommer *Arne K. Uggerud*, Frostating lagmannsrett, leder
Tingrettsdommer *Marianne Berg*, Trondheim tingrett
Lagdommer *Bjørnar Stokkan*, Hålogaland lagmannsrett
Sorenskriver *Liv Synnøve Taraldsrud*, Eiker, Modum og Sigdal tingrett
Seniorrådgiver *Christofer Eriksen*, Domstoladministrasjonen
Seniorrådgiver *Ingvild Skaar*, Domstoladministrasjonen

DA har også faste årlige rettspleiemøter med Justisdepartementet. I disse møtene kan DA spille inn behov for regelendringer.

IKT FOR DOMSTOLENE

DA har ansvar for domstolenes løsninger på IKT-området, og skal være pådriver for å utvikle virksomheten gjennom effektiv anvendelse av IKT. Hovedløsningene er domstolsnett og saksbehandlingssystemene for de alminnelige domstolene, Høyesterett og jordskiftedomstolene.

IKT-strategi som utgangspunkt for utviklingsarbeidet Foruten forvaltning av dagens løsninger med teknisk drift og vedlikehold, brukerstøtte og annen service overfor brukerne, arbeider IKT-enheten kontinuerlig med forbedret sikkerhet, kompetanseutvikling og utvikling av morgendagens løsninger. Arbeidet på IKT-området har i 2008 hatt utgangspunkt i "IKT-strategi for domstolene 2007-2008". Strategien er bygget opp rundt fire oppmerksomhetsområder som har betegnelsene Kapasitet - Kompetanse - Informasjons-sikkerhet - Utvikling.

IKT-tiltak i 2008

I henhold til IKT-strategien er det igangsatt et arbeid for å videreutvikle kvaliteten på tjenestene fra IKT-enheten, redusere sårbarheten og øke utviklingsevnen. Konkurransettelse av oppgaver innen IKT-teknisk drift i DA er et sentral tiltak i denne sammenheng.

Forberedende arbeid ble utført i 2007. En omfattende anbuds- og evalueringsprosess ble avsluttet i november 2008 med valg av leverandør.

Gjennom avtalen vil ansvaret for domstolenes sentrale infrastruktur bli levert som en tjeneste. I tjenestene ligger datahall, datalagring, serverdrift, applikasjonsdrift, telekommunikasjon og generell support. Kompetanseoverføring og flytting av driftsmiljøet skjer i april 2009.

Opplæring i IKT-verktøy

Det er et generelt behov i domstolene for opplæring og bedre kompetanse på å utnytte IKT-verktøyene. For å imøtekomme dette ble det på vårparten inngått en rammeavtale med KnowledgeGroup HELP-IT for landsdekkende opplæring i følgende verktøy i Office-pakken: – Tekstbehandling (Word), – Regneark (Excel), – E-post / kalender (Outlook), – Presentasjoner (PowerPoint) samt Windows.

Regnet i antall interessenter, deltakere på kurs og antall registrerte besøkende i e-læringen, har prosjektet vært en suksess. Tilbakemeldingene fra deltakerne er svært gode. Det har i løpet av siste halvår 2008 vært 376 påmeldinger til Office-kurs fra ansatte i de alminnelige domstolene fra 196 deltakere (dvs. mange har meldt seg på to eller flere kurs), og ca 1 av 10 ansatte har prøvd ut e-læringstilbudet. Tilsvarende tilbud for 2009 går ut til jordskiftedomstolene. Arbeidet har vært drevet fra IKT-enheten i 2008, og den nyopprettede kompetanseenheten i DA overtar driften av dette fra 2009.

AVGIVELSE AV DOMMER OG KJENNELSER TIL RETTSLIGE INFORMASJONSSYSTEM

Offentleglova som trer i kraft 1.1.2009, skal ivareta Norges forpliktelser i henhold til EUs gjenbruksdirektiv (direktiv 2003/98/EF), som blant annet omhandler forbud mot forskjellsbehandling mellom aktører som ønsker å motta og gjenbruke offentlig informasjon.

Våren 2008 ble elektronisk løsning for avgivelse av dommer og kjennelser satt i drift overfor Gyldendal Rettsdata. Tidligere har kun Lovdata, som eneste rettslige informasjonssystem, mottatt denne informasjonen. Lovdata og Gyldendal Rettsdata mottar dommer og kjennelser fra alle tre instansene i de alminnelige domstolene.

HENVENDELSER TIL BRUKERSENTERET FOR DOMSTOLENE

Brukersenteret (teknisk support) og fagsupport (Lovisa) mottok i 2008 i 15 853 telefonhenvendelser. Brukersenteret mottok 10 480 samtaler noe som er en økning med 505 fra 2007, mens Lovisa fagsupport mottok 5373 samtaler noe som er en økning på 1141 fra 2007. Det ble også svart på ca 10 000 innkomne e-poster. I tillegg til problemløsning er det blitt bistått med kompetanse i flere domstolsrelaterte prosjekter.

UTVIKLINGSARBEID I 2009

Domstoladministrasjonen og domstolene vil fortsette å arbeide for mer kvalitet. To av prosjektene det jobbes med er frammøteforkynning og lørdagsvigsler.

Rutiner for fremmøteforkynning

Servicestrategiprojektet avdekket et behov for at domstolene særlig ser nærmere på hvordan fremmøteforkynning skjer, av hensyn til den som skal få sin dom forkynt og i forhold til den som forkynner dommen.

Lørdagsvigsler

Servicestrategiprojektet avdekket et behov for at Domstoladministrasjonen og domstolene ser nærmere på tilbudet om lørdagsvigsler. I pilotprosjektet Service & samhandling har man bl.a. sett på hvordan lørdagsvigsler praktiseres.

DA ønsker å skaffe seg en oversikt over hvilke domstoler som praktiserer fremmøteforkynning og lørdagsvigsler. Dette gjøres for å se om det kan være behov/ønske for å utarbeide en veileder på området.

Kvalitet**Åpenhet****Service****Effektivitet****Respekt****Integritet**

Åpenhet

I DOMSTOLENES IDÉ - OG VERDIGRUNNLAG GIS EN KORT UTDYPNING AV VERDIENE. OM VERDIEN ÅPENHET HETER DET:

- Domstolene skal være åpne og tilgjengelige for alle
- Domstolene skal arbeide for økt kunnskap om rettssamfunnet og sin virksomhet og herunder delta i den rettspolitiske debatt om domstolfaglige spørsmål
- Domstolene skal utvise åpenhet om alle sider ved sin virksomhet for å opprettholde tilliten i samfunnet

NETTSTEDER FOR DOMSTOLENE

I løpet av 2008 har alle de alminnelige domstolene i Norge fått egne nettsteder, som kan nås via www.domstol.no. Jordskiftedomstolene kan nås via felles nettsted www.jordskifte.no. Enkelte jordskifteretter vil få egne nettsteder i løpet av 2009.

Domstoladministrasjonen (DA) har nettstedene www.domstol.no og www.domstoladministrasjonen.no. Tilsynsutvalget for dommere, Innstillingsrådet for dommere og Finnmarks-kommisjonen har også fått egne nettsteder i 2008.

Portalen har informasjon til domstolens brukere og aktører, og for andre som ønsker å vite mer om domstolene. Mange bruker sidene til å se når rettsaker går, for å finne kontaktinformasjon, få vite mer om hvordan rettsaker foregår, for å finne ut av juridiske termer eller som en del av skolearbeidet.

I 2009 vil det skje en videreutvikling av internettssidene, med spesielt fokus på å tilrettelegge for brukere med funksjonshemninger.

I 2008 har portalen hatt 3 349 269 sidevisninger, noe som er en oppgang på 13 prosent fra 2007. Antall besøkende var 1 099 142. Ca. 49 prosent av disse var ansatte i domstolene.

De mest besøkte sidene på nettstedene for domstolene i 2008:

Side
1. Søk på domstol.no
2. Når går rettsaken?
3. Norges Høyesterett
4. Finn din domstol
5. Quiz ungdomsskole - domstolene og maktfordeling
6. Om domstolene
7. Quiz vgs maktfordeling og rolle
8. Avgjørelser i Høyesterett
9. Ledige stillinger
10. Juridisk ordliste
11. domstoladministrasjonen.no
12. Sakliste i Høyesterett
13. Oslo tingrett - åpningsside
14. For skolene
15. Norges Høyesterett- Begrunnelse for prøvesak

SIDEGJØREMÅLSREGISTERET FOR DOMMERE

Sidegjøremålsregisteret for dommere inneholder opplysninger om dommers sidegjøremål, investeringer over NOK 200.000 eller 10 prosent eierandel i selskap samt siste stilling før utnevning til dommer. Bestemmelsene omfatter dommere i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene, jordskifteoverrettene og jordskifterettene, herunder også dommerfullmektiger og avdelingsingeniører med allment løyve. Bestemmelsene omfatter både faste og midlertidige dommere.

Sidegjøremål er i domstoloven definert til å være medlemskap, verv eller andre engasjementer i eller for foretak, organisasjoner, foreninger eller organ for stat, fylkeskommune eller kommune.

Bestemmelsene har som utgangspunkt at alle sidegjøremål skal registreres med unntak av medlemskap i politiske partier, trossamfunn, interesseorganisasjoner og ideelle foreninger. Verv i ideelle foreninger med mindre enn 100 medlemmer, samt enkeltstående foredrag, forelesninger og lignende, er også unntatt fra registrering. Sidegjøremål skal registreres snarest mulig og senest innen en måned etter at man påtok seg det. Registeret er offentlig tilgjengelig. For dommere ved de alminnelige domstoler er registeret tilgjengelig på www.domstol.no, mens oversikten for jordskiftedommerne er tilgjengelig på www.jordskifte.no.

Registeret inneholder følgende opplysninger;

- dommerens tittel, navn og domstolstilknytning
- hva gjøremålet består i
- hvem som eventuelt er oppdragsgiver
- tidspunktet for og varigheten av sidegjøremålet og om dommeren mottar godtgjøring

INFORMASJON TIL VITNER OG MEDDOMMERE

DA arbeider med å bedre informasjonen til vitner, meddommere, samt det rettssøkende publikum og brukerne av domstolene. Ved utgangen av 2008 var det etablert vitnestøtteordning i 9 domstoler. En informasjonsveiledning for meddommere og lagrettemedlemmer er utarbeidet og ligger nå på www.domstol.no/lekdommer.

Tilsvarende informasjon for vitner og andre aktører vil komme. Videre er det produsert ny meddommerfilm; på norsk og samisk. Den vil være tilgjengelig på www.domstol.no våren 2009.

Det er bevilget midler til enkel oppgradering av vitnerom. Flere domstoler benyttet seg av muligheten til å søke om midler til dette. I forbindelse med at det i 2008 ble startet et arbeid med revisjon av byggeprogram tilstrebes det å legge til rette for separate vitnerom.

INFORMASJONSSKJERMER I DOMSTOLENE

I 2008 har flere pilotdomstoler kommet i gang med bruk av informasjonsskjermer for publikum og brukere. Piloten er igangsatt for å bedre publikumsservicen ved at publikum og brukerne får informasjon om hvilken sal og etasje rettsaken går. Informasjonsskjermene er ment som et supplement til den personlig service som ytes.

De 21 pilotdomstolene er Asker og Bærum tingrett, Agder lagmannsrett, Aust-Agder tingrett, Bergen tingrett, Fredrikstad tingrett, Frostating lagmannsrett, Gjøvik tingrett, Gulating lagmannsrett, Haugesund tingrett, Jæren tingrett, Larvik tingrett, Nedre Romerike tingrett, Nedre Telemark tingrett, Nordhordland tingrett, Nordre Vestfold tingrett, Ringerike tingrett, Sarpsborg tingrett, Stavanger tingrett, Sunnmøre tingrett, Trondenes tingrett og Tønsberg tingrett.

RETTENS DAG I DOMSTOLENE

Formålet med gjennomføringen av tiltaket Rettens dag er å fremme forståelse for hvordan rettssystemet fungerer. Flere domstoler har gjennomført Rettens dag ved domstolen og det er gitt tilbakemeldinger om mange interessante og godt besøkte arrangementer.

En rapport fra Rettens dag i Oslo tinghus i 2007 beskriver arbeidsprosessen og evaluerer selve gjennomføringen av arrangementet. Evalueringsrapporten er et viktig redskap for senere arrangement, og de erfaringer som der fremkommer er nyttige i videreutviklingen av tiltaket Rettens dag i Norge.

Europarådet oppfordrer sine medlemsstater til årlig å arrangere Civil Day of Justice, og det fastsettes hvert år en felles dato for gjennomføringen av dette arrangementet.

“ RETTENS DAG I TROMSØ TINGHUS

Hålogaland lagmannsrett og Nord-Troms tingrett arrangerte åpen dag i Tromsø tinghus høsten 2008.

Arrangementet ble besøkt av svært mange og fikk også bred og positiv omtale i media. Publikum kunne få med seg fiktive rettsaker med publikum i de ulike rollene. Det var også omvisning og foredrag.

FOR SKOLENE

Som et ledd i arbeidet med å øke kunnskapen om retts-samfunnet arbeides det med å legge til rette for under-visning om domstolene. Mange domstoler tar imot besøk fra skoleklasser slik at de kan følge rettsaker.

På www.domstol.no/skole er informasjon tilrettelagt for skolene. Der finnes oppgaveløsninger som quizer og ordkoblinger, diskusjonstema, rollespill og tilrettelagte forklaringer om lovhjælp, bevisførsel og strafferamme. På sidene finnes også informasjon om hvordan man skal gå fram for å overvære en rettsak og hvilke regler som da gjelder. Sidene hadde i 2008 ca. 230 000 visninger, hvilket er meget tilfredsstillende.

MEDIEKONTAKT

Massemedienes oppmerksomhet rundt rettsaker har vært svært omfattende i 2008. For å legge til rette for mediens innsyn i rettsaker gjøres et omfattende arbeid i hver enkelt domstol. Det er noe ulik praksis på hvordan mediene gis innsyn gjennom presserom, pressemapper, nettsider og utsendelse av rettsavgjørelser.

I saker som vekker mediens interesse starter det i straffesaker ofte med fengslingsmøter og fortsetter fram til domsavsigelse. For å legge til rette for at mediene skal kunne følge saker med spesielt stor interesse stilles det blant annet krav til stor nok rettsal, mulighet for bruk av pc og trådløst nett.

Det er blitt mer vanlig å be om få gjennomføre lyd- og filmopptak fra rettsmøtet, samt å fotografere. Noen rettsaker blir referert direkte på nett.

Dette setter ytterligere press på dommer og domstoler i forbindelse med saker som ofte er omfattende i tid og omfang. DA har bistått med råd og veiledning til de dommere og domstoler som har ønsket dette i forbindelse med avvikling av saker med stor medieinteresse.

Dommerforeningens medieutvalg har tidligere gitt ut håndboken "Dommerne og mediene" med råd og veiledning.

DOMMERNES MEDIEGRUPPE

Dommernes mediegruppe består av dommere som spesielt har påtatt seg å være tilgjengelige for journalister som ønsker kontakt med dommere. De kan bistå mediene når det er behov for uttalelser eller forklaringer fra en dommer. Utgangspunktet er et ønske om å bidra til åpenhet og økt kunnskap om domstolene hos allmennheten. Medlemmene av dommernes mediegruppe uttaler seg ikke på vegne av de norske domstolene, enkeltdomstoler eller andre dommere, men gir kun uttrykk for sine personlige meninger.

Medlemmene i dommernes mediegruppe er:

- Lagmann Torolv Groseth, Eidsivating lagmannsrett
- Tingrettsdommer Kirsten Bleskestad, Asker og Bærum tingrett
- Tingrettsdommer Elizabeth Baumann, Stavanger tingrett
- Sorenskriver Geir Engebretsen, Oslo tingrett
- Tingrettsdommer Kjetil Gjæren, Sunnmøre tingrett
- Førstelagmann Nils Erik Lie, Borgarting lagmannsrett
- Tingrettsdommer Rune Lium, Trondheim tingrett
- Tingrettsdommer Siri Vigmostad, Nedre Telemark tingrett

Gruppen ble opprettet i 2007 som et samarbeid mellom Den norske Dommerforening og Domstoladministrasjonen. I 2008 fikk gruppen to nye medlemmer; tingrettsdommer Rune Lium og tingrettsdommer Kirsten Bleskestad. DA er sekretariat for Dommernes mediegruppe.

Mer informasjon og oversikt over medlemmene finnes på www.domstol.no/mediegruppe

“ FREDRIKSTAD PÅ NETT

– Vi benytter nettstedet vårt til å legge ut avgjørelser med stor etterspørsel og vi er opptatt av at nettstedet skal være levende, med oppdatert og aktuell informasjon.

– Hver uke legger vi ut oversikt over rettsmøter i kommende uke, som kort beskriver hva saken omhandler og hvilke aktører som er tilstede i retten Denne sendes også lokale medier, som gir oss tilbakemelding om at de har stor treff-prosents på sidene hvor de legger ut "I retten neste uke", og at tilbakemeldingene fra publikum er udelt positive.

– Fredrikstad tingrett

RETT PÅ SAK

Domstolmagasinet Rett på Sak kommer ut med fire nummer i året. Hensikten med magasinet er å bidra til:

- å sette dagsorden på domstolfaglige spørsmål
- faglig utvikling for alle ansatte i domstolene
- å være identitetsbyggende for de som arbeider i, og med, domstolene

Rett på sak distribueres til alle ansatte i domstolene samt mange innenfor politikk, forvaltning, justissektor, medier og utdanningsinstitusjoner. Opplaget er på 2800 eksemplarer.

INTERNASJONALT SAMARBEID

DA har medlemskap i to kommisjoner under Europarådet; The Lisbon Network (Lisboanettverket) og European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). Lisboanettverket er et diskusjonsforum hvor overordnet tema er kompetanseutvikling for dommere og aktører. Det ble avholdt et plenumsmøte i Lisboanettverket i Strasbourg i 2008.

CEPEJ har som mål å bidra til effektivitet og god funksjonalitet i medlemslandenes justisvesen. To norske domstoler, Frostating lagmannsrett og Nordhordland tingrett, er med i et nettverk av europeiske domstoler, som blant annet fokuserer på ulike tiltak for å forbedre effektiviteten i domstolene. Det ble avholdt to plenumsmøter i CEPEJ i 2008.

DA deltar i Human Rights Education for Legal Professionals (HELP). Dette er et program i regi av Europarådet som har som formål å integrere EMK i de nasjonale opplærings-systemer for jurister. Det ble avholdt to plenumsmøter i HELP i 2008.

DA deltok på det årlige plenumsmøtet til European Network for Councils of the Judiciary (ENCJ) i Budapest i mai 2008.

DA har planlagt og koordinert forespørsler om besøk fra Albania, Georgia, Sverige, Irland og Island i 2008. Besøkene fra DA i Irland og Island ble gjennomført, henholdsvis 16. – 20. april, og 29. – 30. april 2008. Besøket fra Georgia besto av Norlag og medlemmer av The High Council of Justice, og ble gjennomført 23. juni.

I forbindelse med at DA innehar et overordnet ansvar for vitnestøtteordningen og koordinerer utbredelsen av denne, gjennomførte DA et todagersseminar for Brottsofferjouren fra Jämtland/Sverige 27.–28. august 2008.

UTVIKLINGSARBEID I 2009

Domstoladministrasjonen og domstolene vil fortsette å arbeide for mer åpenhet. Ett av prosjektene det jobbes med er elektroniske pressesider.

Det er ønskelig å bidra til åpenhet om domstolens avgjørelser. I følge regelverket skal domstolene i dag ha pressemapper, der avgjørelser og eventuelt tiltaler er tilgjengelige for mediene. Praksisen av dette varierer. Noen domstoler har laget egne, lukkede nettsteder for pressen, mens andre sender ut avgjørelser per e-post eller faks.

DA ønsker å bidra til en mer enhetlig praksis som også reduserer risikoen for at taushetsbelagte opplysninger ikke kommer på avveier. Samtidig er det ønskelig å redusere tidsbruken for å gjøre avgjørelser kjente for pressen.

Det arbeides derfor med å etablere felles elektroniske pressesider for domstolene. I første omgang en god løsning der domstolene selv kan publisere avgjørelser og tiltaler. I andre omgang en løsning der avgjørelser og tiltaler, uten særskilte begrensninger i offentliggjøring, automatisk blir overført til lukkede elektroniske pressesider.

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Service

I DOMSTOLENES IDÉ - OG VERDIGRUNNLAG GIS EN KORT UTDYPNING AV VERDIENE. OM VERDIEN SERVICE HETER DET:

- Domstolene skal yte profesjonell service av høy kvalitet
- Domstolenes medarbeidere skal være gode representanter for domstolene og vise imøtekommenhet

SERVICE & SAMHANDLING

Domstoladministrasjonen (DA) vil bidra til at domstolene når ovennevnte mål i domstolenes ide og verdigrunnlag. Holdningsskapende tiltak, som ble startet opp i 2007/2008, vil det arbeides med også i 2009. Piloten innen samhandling og service vil bli videreført, likeså utvikling av en veiledning for god service.

I piloten samhandling og service deltok til sammen 7 domstoler i Osloregionen. Disse er Nedre Romerike tingrett, Øvre Romerike tingrett, Asker og Bærum tingrett, Oslo tingrett, Oslo byfogdebete, Drammen tingrett og Follo tingrett.

Alle i tingrettene er servicemedarbeidere, og domstolens håndtering av de ulike aktørene og brukerne påvirker tingrettenes omdømme. Formålet er å bevisstgjøre rundt situasjoner der man møter brukerne, fra direkte kontakt til skriftlig kommunikasjon.

Det vil bli etablert et begrepsapparat for hva som er god service, og de ulike utfordringene som ligger i møtet med publikum og brukere vil bli identifisert.

God service utad forutsetter bl.a. et godt samhandlings- og servicemiljø internt. Samhandlings- og serviceseminarer inneholder elementer som tuftes på verdiene i domstolenes idé- og verdigrunnlag.

VITNESTØTTE

Vitnestøtte ble i Norge etablert i januar 2006 ved Oslo tingrett og Trondheim tingrett. I 2008 har det skjedd en markant utvidelse. Følgende domstoler er kommet med i 2008: Borgarting lagmannsrett (fra 5. februar), Aust-Agder tingrett (fra 1. mars), Bergen tinghus med felles ordning for Bergen tingrett, Nordhordland tingrett og Gulating lagmannsrett (fra 14. november) og Kristiansand tingrett (fra 24. november). I tinghusene i Arendal og Kristiansand tilbys vitnestøtteordningen også i saker ved Agder lagmannsrett. Ved inngangen til 2009 er det derfor vitnestøtteordninger ved ni domstoler.

Ved samtlige domstoler, unntatt Trondheim tingrett, er ordningen etablert i samarbeid med Norges Røde Kors. I Trondheim lyktes det ikke å etablere samarbeid med Røde Kors, og der organiserer tingretten selv rekruttering og administrasjon av de frivillige vitnestøttene.

Det er 107 vitnestøtter totalt. I løpet av 2008 har de veiledet til sammen 2498 vitner.

Både rettens personale, vitner og rettens faste aktører har gode erfaringer med ordningen. Forventningene til ordningen innfris slik at trygge vitner lettere kan konsentrere seg om forklaringen. Dermed bidrar de til opplysning av faktum og bedret rettssikkerhet.

Ved årsskiftet er etablering av vitnestøtteordning i gang i Øvre Romerike tingrett, Nedre Romerike tingrett, Asker og Bærum tingrett og Follo tingrett. I tillegg planlegges ordningen ved Fredrikstad tingrett, Stavanger tingrett, Jæren tingrett, Fjordane tingrett og Trondenes tingrett vil antakeligvis starte arbeidet med å innføre ordningen i løpet av våren 2009. Dermed vil vitner ved i alt 18 domstoler få dette tilbudet før året er omme.

Det er interesse ved flere domstoler, men det er ikke midler i 2009 til etableringsstøtte til mer enn de ni nye domstolene. DA vil tilby bistand til andre domstoler, men da uten tilbud om etableringsstøtte.

DA har i løpet av 2008 ansatt egen vitnestøttekoordinator, sorenskriver Bernt Bahr ved Nedre Romerike tingrett. Han skal være et bindeledd mellom domstolene og DA, og blant annet bidra til utbredelse av ordningen, og gi bistand til oppstart og kvalitetssikring. DA har overtatt ansvaret for Håndbok for vitnestøtter.

SERVICESTRATEGIPROSJEKTET

Servicestrategiprojektet skal bidra til at domstolene yter profesjonell service overfor publikum og brukere. Punktstrategien består av ni hovedtiltak som ble startet opp i perioden 2006 til 2008. Disse er:

- Iverksetting av lik minimums åpningstid i domstolene
- Informasjonsskjermer i domstolene
- Informasjon til vitner, parter og meddommere (herunder meddommeropplæring)
- Oppgradering av vitnerom, venterom, presserom og advokatrom
- Holdningsskapende tiltak; herunder oppstart av pilot innen samhandling og service, samt utvikling av veiledning for god service
- Tilrettelegging for ventende vitner; herunder vitnestøtte
- Rettens dag i domstolene
- Rutiner ved domsavsigelser/fremmøteforkynning
- Lørdagsvisler

I 2008 har det særlig blitt arbeidet med piloten innen Service & samhandling, informasjonsskjermer i domstolene, informasjon til meddommere, samt utvidelse vitnestøtteordningen.

“ SERVICE I KRISTIANSAND

Vitnestøtteordningen er en klar forbedring av publikumsservicen i vår domstol.

Tilrettelegging for presse og skoleklassebesøk har også gitt gode resultater. Vi har også utvidet skifteavdelingens åpningstid for publikum. Økt tilgjengelighet, samt mulighet for publikum til å gi tilbakemeldinger er også viktige områder.

– Kristiansand tingrett

SAMLOKALISERING AV JORDSKIFTERETT OG TINGRETT

Høsten 2008 samlokaliserte Øvre Telemark jordskifterett og Vest-Telemark tingrett som de to første i landet. Nye lokaler og ny organisering har gitt de to domstolene bedre lokaler, større rettsal, større og flere møterom, samt en felles resepsjon som alltid kan være bemannet. De kan også tilby eget advokatrom og seremonirom.

NY FILM FOR MEDDOMMERE

Arbeidet med ny meddommerfilm ble startet vinteren 2008. Innspillingen ble gjort i Sis-Finnmárkku diggegoddi / Indre Finnmark tingrett under ledelse av tingrettsdommer Knut Petterson fra Oslo tingrett.

KONFLIKT OG FORSONING

Trondheim tingrett laget i 2008 filmen "Konflikt og forsoning" om mekling i samværssaker. Filmen er ment som en forberedelse til foreldre før møtet med tingretten. Handlingen beskriver hvordan en slik sak kan løses.

UTVIKLING AV DOMSTOLENES FØRSTELINJETJENESTE

I forbindelse med utrulling av IP-telefoni i domstolene har flere domstoler fått opplæring i bruk av nytt telefonsystem, bl.a. knyttet til betjening av sentralbord. DA vil bistå alle domstoler som ønsker å utvikle sin førstelinjetjeneste.

PRESSEROM OG ADVOKATROM

I forbindelse med Servicestrategiprojektet ble det bevilget midler til enkel oppgradering av blant annet, presserom og advokatrom. Flere domstoler benyttet seg av mulighet til å søke om midler til dette.

SERVICESTRATEGI I DOMSTOL-ADMINISTRASJONEN

DA ønsker å fylle tjenesterollen på en profesjonell måte og dermed imøtekomme behovet domstolene har for en god service- og støtteorganisasjon.

I 2008 startet arbeidet med å utvikle en felles servicestrategi som implementeres i hele organisasjonen.

I dette arbeidet ligger blant annet å tydeliggjøre innholdet i verdien service, skape en standard og opparbeide en felles forståelse for viktigheten av å fremme service i arbeidet som gjøres i tjenesterollen.

Den overordnede målsettingen med servicestrategien er å bidra til at Domstolenes idé- og verdigrunnlag realiseres DA. I grunnlaget er det våre seks verdier som skal prege arbeidet i DA, hvorav den ene verdien er service.

ÅPEN DØR

Tilbakemeldingssystemet Åpen dør har til hensikt å fange opp domstolenes behov for, og meninger om, servicenivået i DA. Åpen dør er tilgjengelig via domstolenes intranett og er dermed tilgjengelig for de rundt 1800 ansatte i domstolene. I 2008 har DA jevnlig mottatt tilbakemeldinger fra domstolene.

UTVIKLINGSARBEID I 2009

Domstoladministrasjonen og domstolene fortsetter videreutvikling av service i 2009, blant annet gjennom å lage veileder for god service.

På bakgrunn av det materialet som kommer ut av kursene i Service & samhandling, vil det bli utarbeidet en rettleiding for god service i domstolene. Dokumentet er ment å skulle fungere som en praktisk hjelp i hverdagen, med konkrete eksempler og beste praksis. Det vil i tillegg bli etablert et begrepsapparat i forhold til hva som er god service. Det vil også bli viktig å identifisere de ulike utfordringene som ligger i møtet med publikum og brukere, og å sette fokus på samhandling ved kontaktpunktene.

Domstoladministrasjonen vil også starte arbeidet med å utvikle et kvalitetsprosjekt som en videre oppfølging av kursene. Statlige virksomheter er pålagt å gjennomføre jevnlig brukerundersøkelser jf. St.prp. nr 1 (2007–2008). I denne forbindelse, og som en nyttig videreføring av kursenes virkning, er det ønskelig å arbeide for at domstolene foretar brukerundersøkelser på kvalitets- og servicenivå i domstolene.

VIGSLER PÅ VIDDA

Alta tingrett foretar vigsler der brudeparet måtte ønske innen rimelighetens grenser.

Tingretten har således hatt vigsler ute på kysten og inne på vidda. Vigsler har funnet sted både jule- og nyttårsaften.

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Effektivitet

I IDÉ- OG VERDIGRUNNLAGET FOR DOMSTOLANE ER DET GITT EI KORT UTDJUPNING AV VERDIANE. OM VERDIEN EFFEKTIVITET HEITER DET:

- Domstolane skal ha ei forsvarleg og effektiv saksavvikling
- Domstolane skal ha rutinar og arbeidsformer som sikrar ei god og effektiv ressursutnytting

Gjennom mange år har det vore stort fokus på å få ned saksavviklingstida i domstolane. Dei alminnelege domstolane har klart å redusere saksbehandlingstida på dei fleste områda, noko som og går fram av saksavviklingsstatistikken. Dette er blitt mulig gjennom betre organisering av arbeidet og – nokre stader – gjennom auka ressursar. Jordskiftedomstolane er også på rett veg, men dei har framleis eit stykke å gå.

VIDEOKONFERANSAR I JUSTISSEKTOREN

Første halvår 2008 blei det forhandla fram ein felles rammeavtale for kjøp av videokonferanseutstyr for heile justissektoren. Gjennom satsinga på teknisk utstyr til dei alminnelege domstolane (Stortingsproposisjon nr. 1 2007–2008), fekk 18 nye domstolar videokonferanseutstyr. Talet på domstolar med denne typen fjernmøteteknologi i ein eller fleire rettssalar kom då opp i 28 av totalt 75 domstolar. I tillegg kom det tidleg i 2009 10 millionar kroner til videokonferanseutstyr til domstolane gjennom regjeringa si tiltakspakke mot finanskrisa. Dermed vil endå fleire domstolar få utstyr i 2009.

I juli 2008 overleverte Domstoladministrasjonen (DA) ei brukarundersøking til Justisdepartementet. Under-

søkinga var ei kartlegging av haldningar, motivasjon og erfaringar knytt til bruk av videokonferanse blant aktørane i domstolane. Resultata viste at ein i all hovudsak har gode erfaringar med møteforma. Det kom og fram at advokatane var gjennomgåande meir skeptiske til bruk av videokonferanse enn dei andre aktørane. Det gjeld både generelt og for bestemte sakstypar.

Regelverket for bruk av videokonferanse blei endra ved at tvistelova no gjeld for dei sivile sakene. Forskrifta om prøveordning for bruk av videokonferanse blei endra til berre å omfatte straffesaker. Det medfører at domstolane som deltok i pilotprosjektet for videokonferanse (2005–2008) har ein vidare rett til å bruke videokonferanse enn dei resterande domstolane. I praksis inneber det at berre 6 av 28 domstolar med videokonferanseutstyr kan bruke det i tilståingssaker, fengslingsforlengingar og i avhør av sentrale vitne.

SAMORDNA UTVIKLINGSARBEID I JUSTISSEKTOREN

I justissektoren arbeider ein for å betre den elektroniske samhandlinga mellom delsektorane i straffesaks kjeda. Frå og med 2008 er det etablert eit programstyre som

skal sikre framdrift i fellesprosjekta. Justisnett Indre vil truleg vere den første fellestenesta som blir realisert. For domstolane er strukturerte avgjerder og etablering av ein arkitekturplan for domstolane prioritert.

Arbeidet med strukturerte avgjerder har til hensikt å betre den elektroniske samhandlinga mellom delsektorane ved at kvalitetssikra og strukturerte data vil kunne gjenbrukast i straffesaks kjeden. Strukturerte avgjerder gir grunnlag for betre statistikk og leiarinformasjon. Arkitekturplanen for domstolane vil danne grunnlaget for all framtidig utvikling. Arbeid med arkitektur vil stå sentralt i å skape endrings- evne, fleksibilitet og IKT-systemer som er godt tilpassa domstolane, aktørar i rettssakene, justissektor og andre offentlege etatar. Arbeidet med begge disse prosjekta starta i 2008 og er planlagt fullført i løpet av dei to kommande årene.

NYE RESSURSFORDELINGSMODELLAR FOR TINGRETTANE OG LAGMANNSRETTANE

Arbeidet med nye ressursfordelingsmodellar for tingrettane og lagmannsrettane blei sluttført i 2008. Modellane er utarbeidde av Det Norske Veritas, men med sterk involvering frå domstolane. Dei nye modellane vil bli nytta i DA sitt arbeid for å gi den einskilte domstolen rett bemanning i forhold til saksmengda. Modellane vil og vere nyttige ved analyser for å vurdere ressurskonsekvensar av lovendringar, og i den løpande kontakten med Justisdepartementet og Stortinget om den totale ressursituasjonen for tingrettane og lagmannsrettane.

INNFØRING AV NYE REKNESKAPS-, LØNNS- OG PERSONALSYSTEM

I mai 2008 var alle domstolane komne over på nye løysingar for rekneskaps-, lønns- og personalsystem. Systemet blir levert av Senter for statlig økonomistyring (SSØ). Dette inneber at ei rekkje funksjonar innanfor desse arbeidsområda er tatt ut av domstolane og blir utført sentralt av SSØ. For domstolane inneber dette effektiviseringsgevinstar og muligheter til sterkare konsentrasjon om kjerneoppgåvene. Samtidig er det etablert ein elektronisk infrastruktur som skal utnyttast vidare for innføring av e-faktura og salær- oppgåver som advokatane kan sende elektronisk inn til domstolane.

SAKSBEHANDLINGSSYSTEMET LOVISA

Vidareutvikling og tilpassingar av saksbehandlingssystemet Lovisa til ny tvistelov har kravd mykje ressursar. Dette arbeidet blei avslutta i første halvdel av 2008. I andre halvdel av 2008 har vidareutvikling av Lovisa vore knytt til fleire område som gjeld tilpassing til lovendringar, betre rapportering, auka brukarvennligheit og feilrettingar.

Det er gjennomført ei vesentlig oppgradering av teknisk plattform i Lovisa i 2008. Dette er gjort for å møte stadig høgare krav til funksjonalitet, robustheit og effektivitet, og med tanke på vidare utvikling av applikasjonen.

NY TVISTELOV - ELEKTRONISK SAMHANDLING OG LYD/BILETE

Ny tvistelov opnar opp for innføring av elektronisk samhandling mellom domstolane og andre aktørar i sivile saker, bruk av fjernmøte og opptak/lagring/gjenfinning av lyd og bilete, samstundes som regelverket blir vidareutvikla for dette. Arbeidet med å etablere elektronisk samhandling med advokatar blei starta i 2008 og vil fortsette i 2009. Ei første løysing er planlagt realisert i 2010.

PILOT TRÅDLAUSE NETTVERK

Det er i 2008 gjennomført eit pilotprosjekt for trådlause nettverk i seks pilotdomstolar. Desse er Asker og Bærum tingrett, Oslo tingrett, Borgarting lagmannsrett, Trondheim tingrett og Høgsterett, i tillegg til Domstoladministrasjonen. Det trådlause nettverket er delt i to ulike nettverk, eit for tilsette og eit for gjester. Med trådlaut nettverk i domstols- areala kan vi med dette opne for at aktørane, mellom anna advokatar, påtalemakta og presse, kan bruke eigne data ved å knytte seg til særskilt nett.

IP-TELEFONI

I løpet av 2008 har fleire av dei store tinghusa, mellom anna Bergen tinghus og Trondheim tinghus, gått over til IP-telefoni. Alle nye tinghus vil få slikt utstyr, og det finst over 2000 IP-telefonar totalt i domstolane. Med IP-telefoni investerer vi i framtidige muligheter; vi går over frå analoge til digitale løysingar.

RESSURSGRUPPEDOMMARAR

Ein reduksjon av domstolar i første instans vil og redusere talet på domstolleiarar. Domstoladministrasjonen har forhandla fram ein arbeidsavtale for sorenskrivarar som er blitt overtallige embetsleiarar etter strukturendringane. Avtalen betyr at sorenskrivarane vil fortsetje i dommarvervet sitt, enten som faste dommarar i tingretten eller i ei ressursgruppe av dommarar som blir administrert av Domstoladministrasjonen. 1. januar 2009 var det 19 ressursgruppedommarar.

I 2008 nytta 21 tingrettar og 5 lagmannsrettar seg av ressursgruppa.

NYTT FAGSYSTEM JORDSKIFTEDOMSTOLANE

Det er starta opp arbeid med nytt saksbehandlingssystem for jordskiftedomstolane. Behovskartlegging er gjennomført i 2008 og førebuande arbeid for gjennomføring skal avsluttast i oktober 2009. Etablering av nytt saksbehandlingssystem, innføring og opplæring ligg til hovudprosjektet under føresetnad av at midlar blir gitt over statsbudsjettet. Saksbehandlingssystemet skal vere klart til bruk når ny jordskiftelov trer i kraft, truleg i 2012.

UTVIKLINGSARBEID I 2009

Domstoladministrasjonen og domstolane vil ha fokus på å bli endå meir effektive. Ressursfordelingsmodellane for tingrettane og lagmannsrettane er eit av tiltaka i dette arbeidet. Ved hjelp av blant anna dei nye ressursfordelingsmodellane for tingrettane og lagmannsrettane vil Domstoladministrasjonen fortsetje arbeidet med å optimalisere bemanninga sett i forhold til saksmengda i den enkelte domstolen. Dette vil vere viktig for å overhalde måla for saksavviklingstider fastsett av Stortinget. Samstundes skal dette sikre at ressursane blir nytta effektivt og at arbeidsbelastninga er jamt fordelt i domstolane sett i forhold til bemanninga.

SMÅKRAVSSAKER PÅ FÅ HENDER

I 2008 behandla Oslo tingrett 228 saker etter dei nye reglane i tvistelova om småkravsprosess. Det utgjorde 11 % av det totale talet saker. Tingretten er opptatt av å ta vare på særtrekka i småkravsprosessen, det vil seie god, sikker og rimeleg domstolsbehandling.

For å sikre god kvalitet i saksbehandlinga og effektivisere domstolsressursane, blir behandlinga konsentrert på få dommarar. Rutinane i tingretten vektlegg høg aktivitet frå saka kjem inn. Inndrivning av rettsgebyret skjer raskt, og dommaren styrer saksførebuingane med korte fristar, slik at ein held fristane i tvistelova. Det blir sett av maksimalt tre timar til rettsmøtet med munnleg sluttbehandling av saka. Partane og advokatane held seg stort sett til dette, og tvistane blir godt nok belyste. Dommane er korte, i tråd med tvistelovsreglane.

– Oslo tingrett

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Respekt

I DOMSTOLENES IDÉ - OG VERDIGRUNNLAG GIS EN KORT UTDYPNING AV VERDIENE. OM VERDIEN RESPEKT HETER DET:

- Domstolene skal møte alle med respekt og vise nødvendig forståelse for den enkeltes situasjon og bakgrunn
- Domstolene skal ha en verdig ytre ramme rundt sin virksomhet

STYRKEDE RETTIGHETER FOR FORNÆRMEDE OG ETTERLATTE

Med virkning fra 1. juli 2008 trådte straffeprosessuelle endringer som styrker fornærmede og etterlattes stilling i straffesaker i kraft.

Viktige eksempler på slike utvidede rettigheter er:

- Utvidelse av bistandsadvokatordningen, slik at flere enn tidligere vil ha krav på å få oppnevnt bistandsadvokat.
- Aldersgrensen for dommeravhør ble hevet fra 14 til 16 år, og reglene om fritak for vitneplikt på grunn av nært slektskap ble endret og gjelder ikke lenger barn under 12 år.
- Utvidede rettigheter under etterforskningen, for eksempel rett til tilstedeværelse i alle rettsmøter og informasjonsplikt til fornærmede og etterlatte med bistandsadvokat for politi og påtalemyndighet.
- Utvidede rettigheter ved forberedelse til hovedforhandling, for eksempel rett til varsel om at tiltale er tatt ut, rett til å foreslå supplerende bevisførsel, samt at bistandsadvokaten skal gis adgang til å uttale seg om tidspunktet for hovedforhandling.
- Nye rettigheter under hovedforhandling, blant annet har fornærmede og etterlatte anledning til å være tilstede under hele hovedforhandlingen. I saker hvor fornærmede har krav på bistandsadvokat skal hun som hovedregel forklare seg før tiltalte.
- Endring i reglene om sivile krav. I saker med bistandsadvokat skal sivile krav fremmes av bistandsadvokaten etter straffeprosessloven § 428. Dette innebærer at fornærmede får full prosessuell partsstilling for kravet. I saker uten bistandsadvokat kan fornærmede fortsatt be påtalemyndigheten fremme kravet.
- Endringer i vitnegodtgjørelsesloven, slik at fornærmede med bistandsadvokat og etterlatte har rett til godtgjøring som vitner for hele den tiden de er til stede under hovedforhandlingen. Dette gjelder også steforeldre og søsken til avdøde, og i særlige tilfeller også ledsager.

TILRETTELEGGING AV VENTETID OG HÅNDTERING AV VITNER

Domstolene har stadig fokus på hvordan man bedre kan legge til rette for vitner, og dette er ett av punktene det fokuseres på ved de lokale serviceprosjektene Domstoladministrasjonen (DA) har initiert, og der det nå drives seminar i Service og samhandling (i syv piloter i 2008). Disse er Oslo tingrett, Oslo byfogdembete, Nedre Romerike tingrett, Øvre Romerike tingrett, Drammen tingrett, Follo tingrett, samt Asker og Bærum tingrett. Tilretteleggelse og organisering i forbindelse med ventetid er ett av de ni tiltakene i punktstrategien innen DAs servicestrategiprojekt. DA arbeider med å utvikle en brosjyre med felles innhold for alle domstoler, og som kan få lokale tilpasninger. Enkelte domstoler har utviklet egen brosjyre som sendes ut sammen med vitneinnkallingene, og serviceprosjektene nevnt foran omhandler dette temaet særskilt. Domstolenes hjemmesider, samt infoskjermer ved noen domstoler gir også bra informasjon til vitnene.

Det er politiets stevnevitnekontor som sender ut informasjon. For å bedre informasjonen må domstolene komme med forbedringsforslag til det enkelte politidistrikt. Flere domstoler arbeider med dette gjennom sine serviceprosjekt.

DA ser på muligheten for å ha filmer på www.domstol.no, og da vil vitneinformasjon være et naturlig tema.

I forbindelse med Servicestrategiprojektet 2006-2008 ble det bevilget midler til enkel oppgradering av blant annet vitnerom, og det jobbes for å legge til rette for separate vitnerom.

BARNEHUS

Per 1. januar 2009 er det opprettet tre barnehus som tilbud til barn som har vært utsatt for seksuelle overgrep, mishandling eller vold, eller som har vært vitne til mishandling og vold. Barnehusene er lokalisert til Bergen, Hamar og Kristiansand og dekker henholdsvis Helseregion Vest og Helseregion Sør-Øst. I løpet av 2009 vil ytterligere tre barnehus etableres, i henholdsvis Trondheim, Tromsø og Oslo. Tilbudet vil da dekke store deler av landet.

Barnehusene er tverrsektorielle samarbeidstiltak og har som mål å samordne de relevante instansers oppgaver overfor barn. Det kan blant annet gjennomføres dommeravhør og medisinsk undersøkelse av barna, og tilbys samtale og terapi i barnehusene.

DA er representert i styringsgruppen for barnehusene.

For domstolene innebærer opprettelsen av barnehusene først og fremst et tilbud om gjennomføring av dommeravhør der. Dommeren står i den enkelte sak fritt til å vurdere om et dommeravhør bør skje ved barnehuset eller et annet sted.

“ VIDEOKONFERANSEUTSTYR

Domstolene med videokonferanse-utstyr bruker dette for å gi en skånsom behandling av aktører i retten. Det kan være når barn vitner, i overgrepssaker eller ved sykdom.

Et eksempel er fra Oslo tingrett hvor fornærmede vitnet via videokonferanse fra Oslo politidistrikt. Det svært grove overgrepet hadde medført at hun ikke kunne møte i retten uten betydelig helse- og livsfare. I politidistriktets videorom hadde hun dessuten med seg bistandsadvokat og sykepleier som støtte.

UTVIKLINGSARBEID I 2009

Domstoladministrasjonen og domstolene vil arbeide ytterligere med de ytre rammene, med domstolbygg, og med å øke sikkerhet og bredskap i domstolene.

Lokaler

Et sentralt element når det gjelder å møte hver enkelt aktør i retten med respekt, er at tinghusene ivaretar behovet for en verdig ramme rundt rettsaken. Det er mange og store udekte behov på lokalsiden. Gjennomføringen av struktur-reformen har ført til mange nye tinghus de siste årene, men også til at andre behov har blitt nedprioritert. Mange av de eldre tinghusene har behov for større arealer, bl.a flere rettssaler og en mer funksjonell planløsning.

Et stort antall tinghus mangler gode ekspedisjonsløsninger, blant annet samtalerom for publikum i ved fremmøteforfyrning og i skiftesaker. I tillegg kommer manglende fasiliteter for å ivareta vitner, blant annet å kunne skjerme fornærmede og vitner fra den tiltalte. Mange tinghus mangler også sikkerhetstiltak for ansatte og brukere. I tillegg foreligger det et betydelig etterslep på vedlikeholdssiden. Det er også et stort behov for å skifte ut gammelt teknisk utstyr i rettssalene.

Utfordringen i 2009 vil være å få realisert så mange prosjekter som mulig innenfor stramme driftsrammer. Mindre fleksibilitet i driftsrammene gjør det også nødvendig med en streng prioritering av prosjektene.

Risiko og sikkerhet

Domstoladministrasjonen har som ett strategisk mål å styrke den generelle sikkerheten gjennom utvikling av tiltak og holdninger som skal forhindre uønskede hendelser, samtidig som domstolene skal oppleves som åpne og tilgjengelige. Et annet strategisk mål er å etablere et beredskapsnivå i domstolssystemet som sikrer at hendelser som måtte oppstå blir håndtert på en god måte, og nærmest mulig hendelsen.

Beskyttelse av medarbeidere, aktører og brukere skal ha høy prioritet. Utstyr, dokumenter, ressurser og informasjon må beskyttes på en forsvarlig og forskriftsmessig måte. En prioritert oppgave i 2009 er å etablere rammeverk for sikkerhet og beredskap, herunder risiko- og sårbarhetsanalyser, samt å utforme en sikkerhetspolitikk og retningslinjer for beredskap for å håndtere kriser og uønskede hendelser.

Kvalitet

Åpenhet

Service

Effektivitet

Respekt

Integritet

Integritet

I IDÉ - OG VERDIGRUNNLAGET FOR DOMSTOLANE FINST DET EI KORT UTDJUPNING AV VERDIANE. OM VERDIEN INTEGRITET HEITER DET:

- Arbeidet i domstolane skal utførast med integritet og vere til å stole på

TILSYNSUTVALET FOR DOMMARAR

Tilsynsutvalet for dommarar er eit frittstående og uavhengig disiplinærorgan som omfattar alle juridiske dommarar i tingrettane, lagmannsrettane og Høgsterett, og jordskifte-dommarar i jordskiftedomstolane. Ordninga gjeld både dei faste embetsdommarane og tidsavgrensa dommarar, medrekna dommarfullmektigar og tilsette i jordskifterettane med allment løyve.

Utvala består av fem faste medlemmer med personlege varamedlemmer; to representantar for ålmenta, ein advokat og to dommarar. Når utvala behandlar klager på jordskiftedommarar, blir ein av dommarmedlemmene erstatta med ein jordskiftedommar.

Tilsynsutvalet kan etter klage eller på eige initiativ vedta disiplinærtiltak dersom ein dommar går ut over dei pliktene stillinga omfattar, eller på annan måte opptre i strid med god dommarskikk. Utvala rår over to former for disiplinærtiltak; åtvaring som normalt berre vil nyttast dersom forhold ligg nær opp til straffbar tenesteforsømming, og kritikk som vil vere den vanligaste reaksjonsforma.

Utvalet kan og uttale seg generelt i samband med klagesaksbehandlinga. Tilsynsutvalets vedtak blir som hovud-

regel fatta av eit samla utval. Men det er delegert til leiar og nestleiar i utvalet å avgjere klagesaker som er openbart ugrunna. Vidare er det delegert til dommar- og advokat-medlemmene i utvalet å avvise klager der det ikkje er klagerett etter lova.

I 2008 mottok Tilsynsutvalet 91 klagesaker. Det bleifatta vedtak i 81 saker. Av desse blei 44 klagesaker avviste, og 37 klager blei realitetsbehandla. Av desse 37 sakene blei det gitt kritikk i to tilfelle. Det blei ikkje gitt åtvaring i noko sak. Samtlege klager gjaldt forhold i tenesta. 33 klager gjaldt dommaråtfærd, fem klager gjaldt sein saksbehandling og tre saker gjaldt administrative forhold.

INNSTILLINGSRÅDET FOR DOMMARAR

Innstillingsrådet for dommarar er eit frittstående organ på sju personar, oppnemnt av Kongen i statsråd, jf. Domstol-lova §55a.

Innstillingsrådet for dommarar skal medverke til at dommarar blir utnemnde på bakgrunn av personlege og faglege eigenskapar i forhold til domstolane sine behov.

Domstoladministrasjonen deltar i i Innstillingsrådet sine møte og intervju og har ansvaret for Innstillingsrådets sekretariatsfunksjon, med utlysning av ledige stillingar og administrasjon av søkjarmassen. Domstoladministrasjonen ivaretar arbeidsgivarfunksjonen i rekrutteringsprosessen, og er dessutan kontaktpunkt mellom Innstillingsrådet for dommarar og Justisdepartementet.

I 2008 blei det utnemnt åtte domstolleiarar (tre i tingrettane, ein i lagmannsrettane og fire i jordskifterettane) og 37 dommarar (tre i Høgsterett, åtte i lagmannsrettane, 22 i tingrettane og fire i jordskifterettane). Av dei utnemnte i dei alminnelege domstolane i 2008 er det ein kvinneandel på 50 prosent. Av dei utnemnte i jordskiftedomstolane var kvinneandelen 25 prosent.

Innstillingsrådet sitt arbeid var omfattande i 2008. Innstillingsrådet har vurdert 375 søknader og gjennomført 198 intervju. Les meir: www.domstol.no/innstillingsradet

DOMMARANE SINE SIDEGJEREMÅL

Sidegjere mål er i domstollova definert til å vere medlemskap, verv eller andre engasjement i eller for føretak, organisasjonar, foreiningar eller organ for stat, fylkeskommune eller kommune.

Reglane omfattar dommarar i Høgsterett, lagmannsrettane, tingrettane, jordskifteoverrettane og jordskifterettane, medrekna dommarfullmektigar og avdelingsingeniørar med allment løyve. Reglane omfattar både faste og midlertidige dommarar.

Det må søkjast om godkjenning for sidegjere mål i høve

- som kan medføre at dommarane meir enn ved einstilte høve kan bli inhabil
- som kan medføre at arbeidet i dommarstillinga blir hemma eller seinka

Det same gjeld

- deltaking i kollegiale forvaltningsorgan der det er sannsynleg at avgjerder kan bli kravd inn for domstolane til overprøving
- deltaking i privat eller offentlig næringsverksemd
- deltaking i private tvisteløysingsnemnder
- oppnemning som medlem av voldgiftsrett

Unntatt frå godkjenning

- val eller oppnemning som blir gjort av Stortinget eller av Kongen i statsråd
- val som stortingsrepresentant, som medlem av Sametinget eller som medlem av folkevalte organ i kommune eller fylkeskommune
- verv i registrert politisk parti

Den einkilde dommararen pliktar å sende inn opplysningar.

Med unntak av deltaking i privat og offentlig næringsverksemd har domstolseiar delegert myndigheit til å godkjenne alle typar sidegjere mål. Høgsterettsjustitiarius er delegert myndigheit til å godkjenne alle typar sidegjere mål for dommarar i Høgsterett. Styret i Domstoladministrasjonen har vedtatt retningslinjer for godkjenning av dommarar sine sidegjere mål. Styret behandla retningslinjene for godkjenning av sidegjere mål på nytt 4. februar 2008. Det blei då tatt inn eit særskilt punkt i forhold til godkjenning av verv for domstolseiarar og eit særskilt punkt vedrørande verv i kontrollkomisjonar. I tillegg blei det tatt inn eit punkt om ekstraordinære lagdommarar.

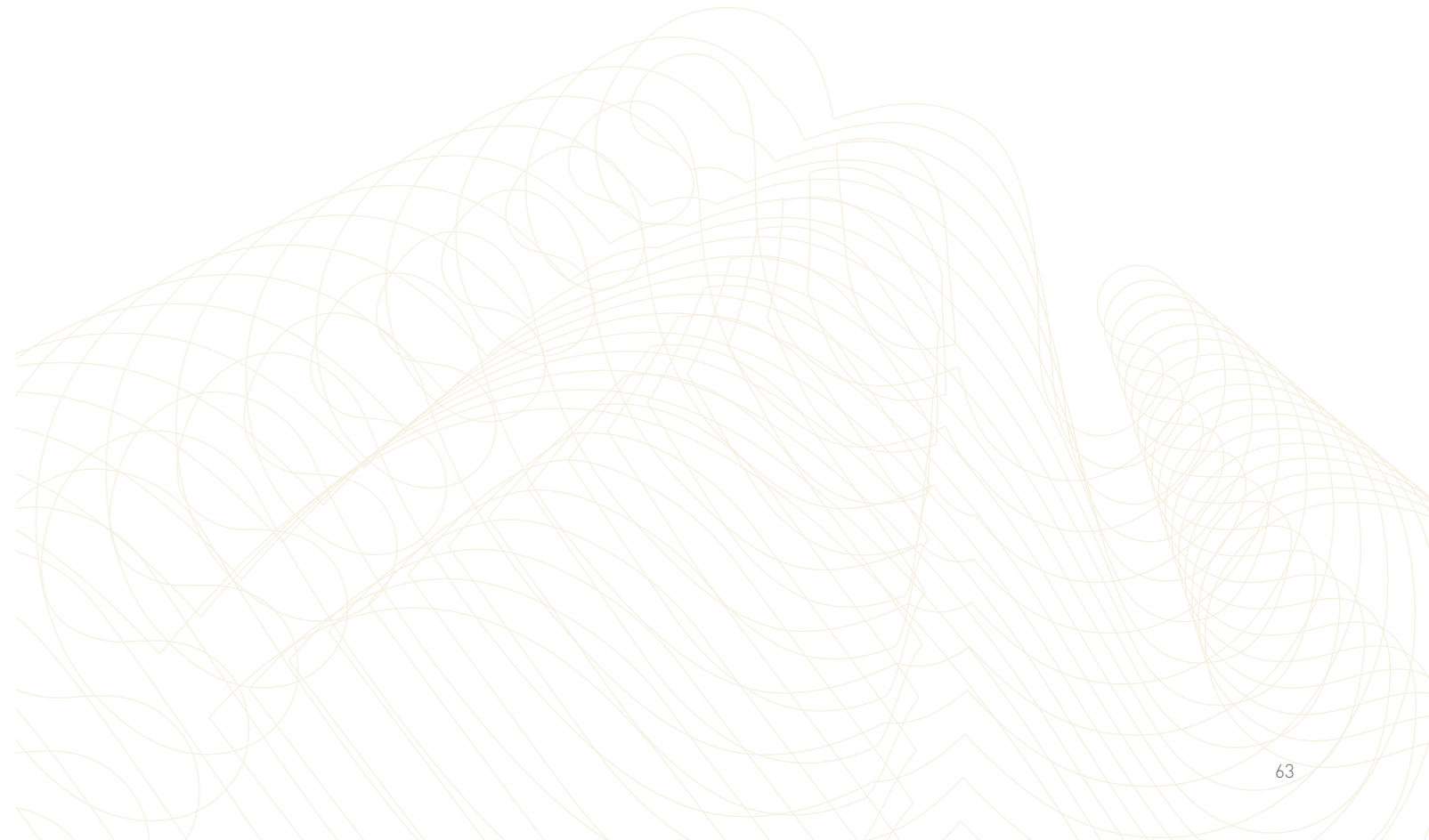
UTVIKLINGSARBEID I 2009

Domstoladministrasjonen og domstolane arbeider vidare for auka tillit til domstolane og dommarane og for deira uavhengigheit.

Domstoladministrasjonen fremma i 2007 forslag om endring i domstolslova §121c første ledd overfor Justisdepartementet. Forslaga gjekk ut på at tilliten til domstolane og dommarane og deira uavhengigheit skulle bli eit sjølvstendig vurderingskriterium for godkjenning som kom klart til uttrykk i lova. Vidare blei det foreslått at det eksplisitt skulle krevjast godkjenning for deltaking i granskingskomisjonar eller utval. Justisdepartementet har sendt forslaget på høyring saman med forslag om at justitiarius skal ha godkjenning-myndigheit for sidegjere mål for dommarar i Høgsterett. Svarfristen var 1. mars 2008. Saka er framleis til behandling i Justisdepartementet.

ÅRSSTATISTIKK 2008

INNHOLDSFORTEGNELSE

ÅRSSTATISTIKK 2008 FOR DOMSTOLENE I FØRSTEINSTANS (Tingrettene og Oslo byfogdembete)

Landstall 2004–2008	66
Sivile saker	68
Twistesaker 2004–2008	68
Straffesaker	72
Enedommersaker 2004–2008	72
Meddomsrettsaker 2004–2008	76
Innkome øvrige saker 2008	80

ÅRSSTATISTIKK 2008 FOR DOMSTOLENE I ANDREINSTANS (Lagmannsrettene)

Sivile saker	84
Anke over kjennelse/beslutning i sivile saker	84
Anke over dom i sivile saker	84
Overskjønn	85
Førsteinstanssak	85
Straffesaker	86
Anke over kjennelse/beslutning i straffesaker	86
Ankeprøving i straffesaker	86
Fagdommersaker	87
Begrenset anke i meddomsrett	87
Bevisanke i meddomsrett	88
Lagrettesaker	88

FORRETNINGSSTATISTIKK 2008 FOR HØYESTERETT

2008 – saker der anke/kjæremål er inngitt før 1. januar 2008	
Kjæremålsutvalgets virksomhet – sivile saker	90
Høyesterett i avdeling – sivile saker	90
Kjæremålsutvalgets virksomhet – straffesaker	91
Høyesterett i avdeling – straffesaker	91
2008 – saker der anke er inngitt etter 1. januar 2008	
Ankeutvalgets virksomhet – sivile saker	92
Høyesterett i avdeling – sivile saker	92
Ankeutvalgets virksomhet – straffesaker	93
Høyesterett i avdeling – straffesaker	93

ÅRSSTATISTIKK 2008 FOR JORDSKIFTERETTENE

Jordskifterettene 2004-2008	
Innkommende saker	96
Avsluttede saker	96
Restanser	97
Gjennomsnittsalder slutta saker (år)	97
Jordskifteoverrettene 2004-2008	
Innkommende saker	98
Avsluttede saker	98
Restanser	98
Gjennomsnittsalder slutta saker (år)	98

ÅRSSTATISTIKK 2008 FOR DOMSTOLENE I FØRSTEINSTANS

Tabellene som presenteres er basert på rapporter fra domstolenes saksbehandlingssystem LOVISA.

Alle domstolene registrerer opplysninger i saksbehandlingssystemet. Dataene blir deretter elektronisk overført til Domstoladministrasjonen som bruker dataene til å utarbeide statistikken. Feilregistreringer og programmeringsfeil i tabellproduksjonen kan forekomme, og det kan i enkelte tilfeller være differanser mellom domstolenes egne oversikter og tallmaterialet som presenteres som domstolenes saksavvikling for 2008. Domstoladministrasjonen er av ressursmessige hensyn nødt til å legge til grunn den elektroniske innrapportering for domstolenes saksavvikling.

I noen få tilfeller har vi ikke fått frem domstolenes beholdning, og har da valgt å beregne den forventede beholdningsstørrelsen. I de tilfeller vi har gjort dette, er tallkolonnen markert med rødt.

Fra og med 2008 er midlertidig sikring og midlertidige avgjørelser inkludert i tallene for sivile tvistemål. Tidligere ble disse sakene regnet som tvangssaker. Dette gjelder for 2008-tallene i tabellene på side 66 og 68–71.

Saksbehandlingstid

Stortinget har definert følgende mål for gjennomsnittlig saksbehandlingstid:

Sivile tvistemål:	6 måneder
Enedommersaker:	1 måned
Meddomsrettsaker:	3 måneder

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden viser saksbehandlingstiden på avsluttede saker i perioden. Særlig for de mindre domstolene kan avslutningen av en enkelt sak i en periode gi tilfeldige svingninger i den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden.

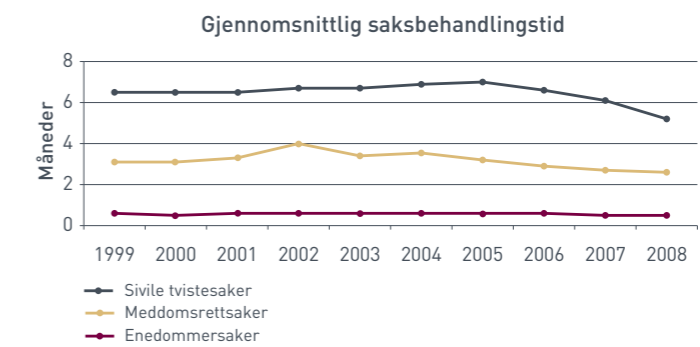
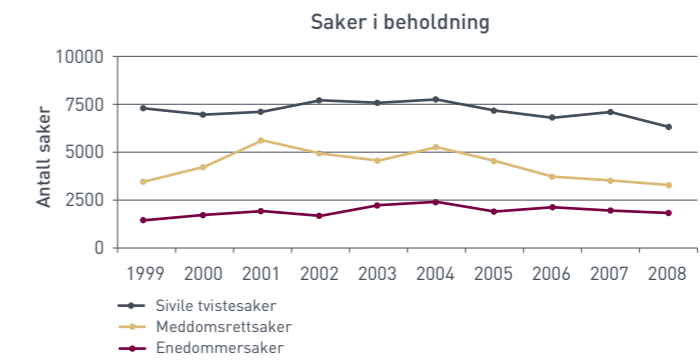
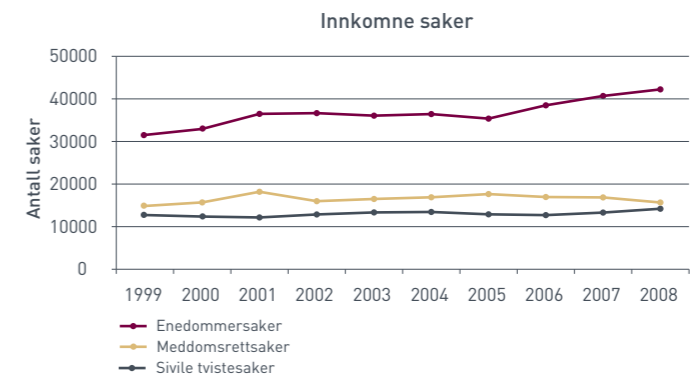
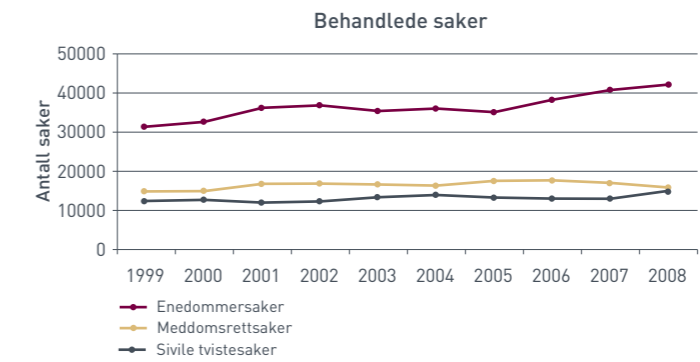
Landstall 2004–2008

SIVILE TVISTESAKER

	Innkomet	Behandlet	Beholdning	Saksbeh.tid
2004	13 450	13 944	7 751	6,9
2005	12 894	13 290	7 175	7,0
2006	12 709	13 020	6 794	6,6
2007	13 307	12 981	7 095	6,1
2008	14 207	15 007	6 323	5,2
Endring 07-08	6,8%	15,6%	-10,9%	-14,8%

STRAFFESAKER

	Enedommersaker				Meddomsrettssaker			
	Innkomet	Behandlet	Beholdning	Saksbeh.tid	Innkomet	Behandlet	Beholdning	Saksbeh.tid
2004	36 434	36 032	2 410	0,6	16 896	16 343	5 264	3,5
2005	35 365	35 109	1 903	0,6	17 651	17 552	4 550	3,2
2006	38 489	38 279	2 127	0,6	16 959	17 690	3 726	2,9
2007	40 685	40 761	1 955	0,5	16 864	17 033	3 528	2,7
2008	42 231	42 159	1 827	0,5	15 673	15 854	3 287	2,6
Endring 07-08	3,8%	3,4%	-6,5%	0,0%	-7,1%	-6,9%	-6,8%	-3,7%

ÅRSSTATISTIKK 2008

FOR DOMSTOLENE I ANDREINSTANS

Tabellene som presenteres er basert på rapporter fra domstolenes saksbehandlingssystem LOVISA.

Feilregistreringer og programmeringsfeil i tabellproduksjonen kan forekomme, og det kan i enkelte tilfeller være differanser mellom domstolenes egne oversikter og tallmaterialet som presenteres som domstolens saksavvikling for 2008. Domstoladministrasjonen er av ressursmessige hensyn nødt til å legge til grunn den elektroniske innrapportering for domstolenes saksavvikling.

Saksbehandlingstid

Stortinget har definert følgende mål for gjennomsnittlig saksbehandlingstid:

Sivile ankesaker: 6 måneder

Straffesaker: 3 måneder

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden viser saksbehandlingstiden på avsluttede saker i perioden.

BEVISANKE I MEDDOMSRETT

INNKOMNE SAKER

DOMSTOL	2004	2005	2006	2007	2008
Agder	56	77	55	69	61
Borgarting	68	104	100	70	73
Eidsivating	32	30	30	34	23
Frostating	48	40	48	59	43
Gulating	56	58	68	52	68
Hålogaland	34	34	52	47	47
Totalt	294	343	353	331	315

BEHANDLEDE SAKER

DOMSTOL	2004	2005	2006	2007	2008
Agder	65	65	61	65	59
Borgarting	65	82	99	110	74
Eidsivating	41	26	33	34	26
Frostating	41	38	52	55	45
Gulating	64	44	65	57	65
Hålogaland	35	37	48	45	44
Totalt	311	292	358	366	313

SAKER I BEHOLDNING

DOMSTOL	2004	2005	2006	2007	2008
Agder	12	24	18	22	24
Borgarting	47	67	68	29	31
Eidsivating	9	14	10	10	7
Frostating	15	15	11	15	17
Gulating	16	29	33	28	36
Hålogaland	14	10	14	17	21
Totalt	113	159	154	121	136

GJENNOMSNTTLIG SAKSBEHANDLINGSTID (måned)er

DOMSTOL	2004	2005	2006	2007	2008
Agder	4,0	3,5	4,4	3,3	4,4
Borgarting	8,4	7,7	7,8	7,7	5,8
Eidsivating	5,5	5,3	4,3	4,7	4,2
Frostating	4,3	4,3	4,3	4,0	5,3
Gulating	5,8	5,2	5,9	5,4	5,9
Hålogaland	4,0	4,5	4,6	4,2	4,4
Veid gjennomsnitt	5,5	5,3	5,6	5,3	5,2

LAGRETTESEAKER

INNKOMNE SAKER

DOMSTOL	2004	2005	2006	2007	2008
Agder	38	38	44	39	45
Borgarting	118	151	107	136	127
Eidsivating	28	22	27	26	33
Frostating	43	37	27	29	26
Gulating	58	56	62	69	57
Hålogaland	36	38	21	31	41
Totalt	321	342	288	330	329

BEHANDLEDE SAKER

DOMSTOL	2004	2005	2006	2007	2008
Agder	44	37	48	35	42
Borgarting	113	128	141	136	116
Eidsivating	22	27	30	25	24
Frostating	38	39	25	27	27
Gulating	45	62	59	66	60
Hålogaland	33	32	30	28	35
Totalt	295	325	333	317	304

SAKER I BEHOLDNING

DOMSTOL	2004	2005	2006	2007	2008
Agder	16	17	12	16	17
Borgarting	73	88	53	53	59
Eidsivating	14	9	6	7	16
Frostating	13	12	13	15	11
Gulating	35	27	35	30	27
Hålogaland	10	16	7	9	15
Totalt	161	169	126	130	145

GJENNOMSNTTLIG SAKSBEHANDLINGSTID (måned)er

DOMSTOL	2004	2005	2006	2007	2008
Agder	5,0	3,9	5,1	4,0	3,9
Borgarting	5,5	6,2	7,6	5,8	5,3
Eidsivating	4,3	4,0	4,5	3,3	5,1
Frostating	3,9	4,1	4,3	3,5	5,9
Gulating	5,3	5,9	6,7	5,3	6,0
Hålogaland	2,8	3,6	3,8	4,0	4,2
Veid gjennomsnitt	4,8	5,2	6,2	4,9	5,2

FORRETNINGSSTATISTIKK 2008

FOR HØYESTERETT

2008 – saker der anke/kjæremål er inngitt før 1. januar 2008

KJÆREMÅLSUTVALGETS VIRKSOMHET
– SIVILE SAKER

SIVILE ANKESAKER	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	39
Innkomet	95
Avgjort	129
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	5

RESULTAT	
Anken henvist til Høyesterett	23
Anken nektet fremmet	101
Anken avvist	1
Hevete ankesaker	1
Anketillatelse gitt (verdi/dir.)	1
Anketillatelse ikke gitt	1
Annet	1
Totalt	129

SIVILE KJÆREMÅL	
Ikke avgjorte saker i kjæremålsutvalget ved periodens start	49
Innkomet kjæremål	71
Innkomet andre saker	2
Avgjort i kjæremålsutvalget	95
Ikke avgjorte saker i kjæremålsutvalget ved periodens slutt	27

RESULTAT	
Kjæremål henvist til Høyesterett	2
Forkastet eller stadfestet	67
Tatt til følge/opphevet	14
Kjæremålet avvist	7
Hevete kjæremål	0
Annet	5
Totalt	95

HØYESTERETT I AVDELING
– SIVILE SAKER

SIVILE ANKESAKER	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	39
Henvist til behandling	24
Avgjort	50
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	13

SIVILE KJÆREMÅL OG ANDRE RETTSAKER	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	6
Henvist til behandling	2
Avgjort	6
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	2

SIVILE SAKER SAMLET	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	45
Henvist til behandling	26
Avgjort	56
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	15

BEHANDLINGSTID FOR SIVILE SAKER – KJÆREMÅLSUTVALGET OG HØYESTERETT I AVDELING	
Gjennomsnittlig behandlingstid for ankesaker fra innkommet Høyesterett til avgjort i ankeutvalget	0,9
Gjennomsnittlig behandlingstid for kjæremål fra innkommet Høyesterett til avgjort i ankeutvalget	1,1
Gjennomsnittlig behandlingstid for sivile saker fra ankeutvalgets henvisning til Høyesteretts avgjørelse	5,1

KJÆREMÅLSUTVALGETS VIRKSOMHET
– STRAFFESAKER

STRAFFEANKER	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	40
Innkomet	48
Avgjort	77
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	10

RESULTAT	
Anken tillatt fremmet	11
Anken ikke tillatt fremmet	58
Anken avvist	1
Anken frafalt/hevet	4
Anketillatelse gitt (dir. anke)	0
Anketillatelse ikke gitt	0
Annet	3
Totalt	77

STRAFFEKJÆREMÅL	
Ikke avgjorte saker i kjæremålsutvalget ved periodens start	40
Innkomet kjæremål	35
Innkomet andre saker	6
Avgjort i kjæremålsutvalget	56
Ikke avgjorte saker i kjæremålsutvalget ved periodens slutt	24

RESULTAT	
Kjæremål henvist til Høyesterett	0
Forkastet eller stadfestet	43
Tatt til følge/opphevet	6
Kjæremålet avvist	0
Kjæremålet frafalt	0
Annet	7
Totalt	56

HØYESTERETT I AVDELING
– STRAFFESAKER

STRAFFEANKER	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	15
Tillatt fremmet til behandling	11
Avgjort	20
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	6

STRAFFEKJÆREMÅL OG ANDRE SAKER	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	6
Henvist til Høyesterett	0
Avgjort	2
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	4

STRAFFESAKER SAMLET	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	21
Tillatt fremmet til behandling / henvist til Høyesterett	11
Avgjort	22
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	10

BEHANDLINGSTID FOR STRAFFESAKER – KJÆREMÅLSUTVALGET OG HØYESTERETT I AVDELING	
Gjennomsnittlig behandlingstid for ankesaker fra innkommet Høyesterett til avgjort i kjæremålsutvalget	1,8
Gjennomsnittlig behandlingstid for kjæremål fra innkommet Høyesterett til avgjort i kjæremålsutvalget	0,7
Gjennomsnittlig behandlingstid for straffesaker fra kjæremålsutvalget til saken fremmet til Høyesteretts avgjørelse	2,4

2008 – saker der anke er inngitt etter 1. januar 2008

ANKEUTVALGETS VIRKSOMHET
– SIVILE SAKER

SIVILE ANKER OVER DOM	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	1
Innkomet	409
Avgjort	373
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	37

RESULTAT	
Anken henvist til Høyesterett	42
Anken nektet fremmet	316
Anken avvist	3
Hevete ankesaker	1
Anketillatelse gitt (verdi/dir.)	0
Anketillatelse ikke gitt	4
Annet	7
Totalt	373

SIVILE ANKER OVER KJENNELSE	
Ikke avgjorte saker i ankeutvalget ved periodens start	0
Innkomet anker over kjennelse	253
Avgjort i ankeutvalget	226
Ikke avgjorte saker i ankeutvalget ved periodens slutt	27

RESULTAT	
Anke over kjennelse henvist til Høyesterett	4
Forkastet eller stadfestet	172
Tatt til følge/opphevet	25
Anken avvist	13
Hevete anker	3
Annet	9
Totalt	226

SIVILE ANKER OVER BESLUTNING	
Ikke avgjorte saker i ankeutvalget ved periodens start	0
Innkomet anker over beslutning	63
Innkomet andre saker	21
Avgjort i ankeutvalget	78
Ikke avgjorte saker i ankeutvalget ved periodens slutt	6

RESULTAT	
Anke over beslutning henvist til Høyesterett	0
Forkastet eller stadfestet	58
Tatt til følge/opphevet	5
Anken avvist	6
Hevete anker	0
Annet	9
Totalt	78

HØYESTERETT I AVDELING
– SIVILE SAKER

SIVILE ANKER OVER DOM	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	0
Henvist til behandling	42
Avgjort	29
Behandlet i storkammer	1
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	13

SIVILE ANKER OVER KJENNELSE/BESLUTNING OG ANDRE SAKER	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	0
Henvist til behandling	4
Avgjort	3
Behandlet i storkammer	0
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	1

SIVILE SAKER SAMLET	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	0
Henvist til behandling	46
Avgjort	32
Behandlet i storkammer	1
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	14

BEHANDLINGSTID FOR SIVILE SAKER – ANKEUTVALGET OG HØYESTERETT I AVDELING	
Gjennomsnittlig behandlingstid for anker over dom fra innkommet Høyesterett til avgjort i ankeutvalget	0,8
Gjennomsnittlig behandlingstid for anker over kjennelse fra innkommet Høyesterett til avgjort i ankeutvalget	0,8
Gjennomsnittlig behandlingstid for sivile saker fra ankeutvalgets henvisning til Høyesteretts avgjørelse	4,1

ANKEUTVALGETS VIRKSOMHET –
STRAFFESAKER

STRAFFEANKER OVER DOM	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	0
Innkomet	377
Avgjort	332
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	45

RESULTAT	
Anken tillatt fremmet	73
Anken ikke tillatt fremmet	243
Anken avvist	5
Anken frafalt/hevet	4
Anketillatelse gitt (dir. anke)	0
Anketillatelse ikke gitt	2
Annet	5
Totalt	332

STRAFFEANKER OVER KJENNELSE	
Ikke avgjorte saker i ankeutvalget ved periodens start	0
Innkomet anker over kjennelse	286
Avgjort i ankeutvalget	283
Ikke avgjorte saker i ankeutvalget ved periodens slutt	3

RESULTAT	
Anker over kjennelse henvist til Høyesterett	1
Forkastet eller stadfestet	215
Tatt til følge/opphevet	38
Anken avvist	22
Anken frafalt	7
Annet	0
Totalt	283

STRAFFEANKER OVER BESLUTNING	
Ikke avgjorte saker i ankeutvalget ved periodens start	0
Innkomet anker over beslutning	276
Innkomet andre saker	21
Avgjort i ankeutvalget	185
Ikke avgjorte saker i ankeutvalget ved periodens slutt	112

RESULTAT	
Anker over beslutning henvist til Høyesterett	3
Forkastet eller stadfestet	130
Tatt til følge/opphevet	15
Anken avvist	9
Anken frafalt	7
Annet	21
Totalt	185

HØYESTERETT I AVDELING
– STRAFFESAKER

STRAFFEANKER OVER DOM	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	0
Henvist til Høyesterett	75
Avgjort	59
Behandlet i storkammer	0
Behandlet i plenum	0
Hevet	1
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	15

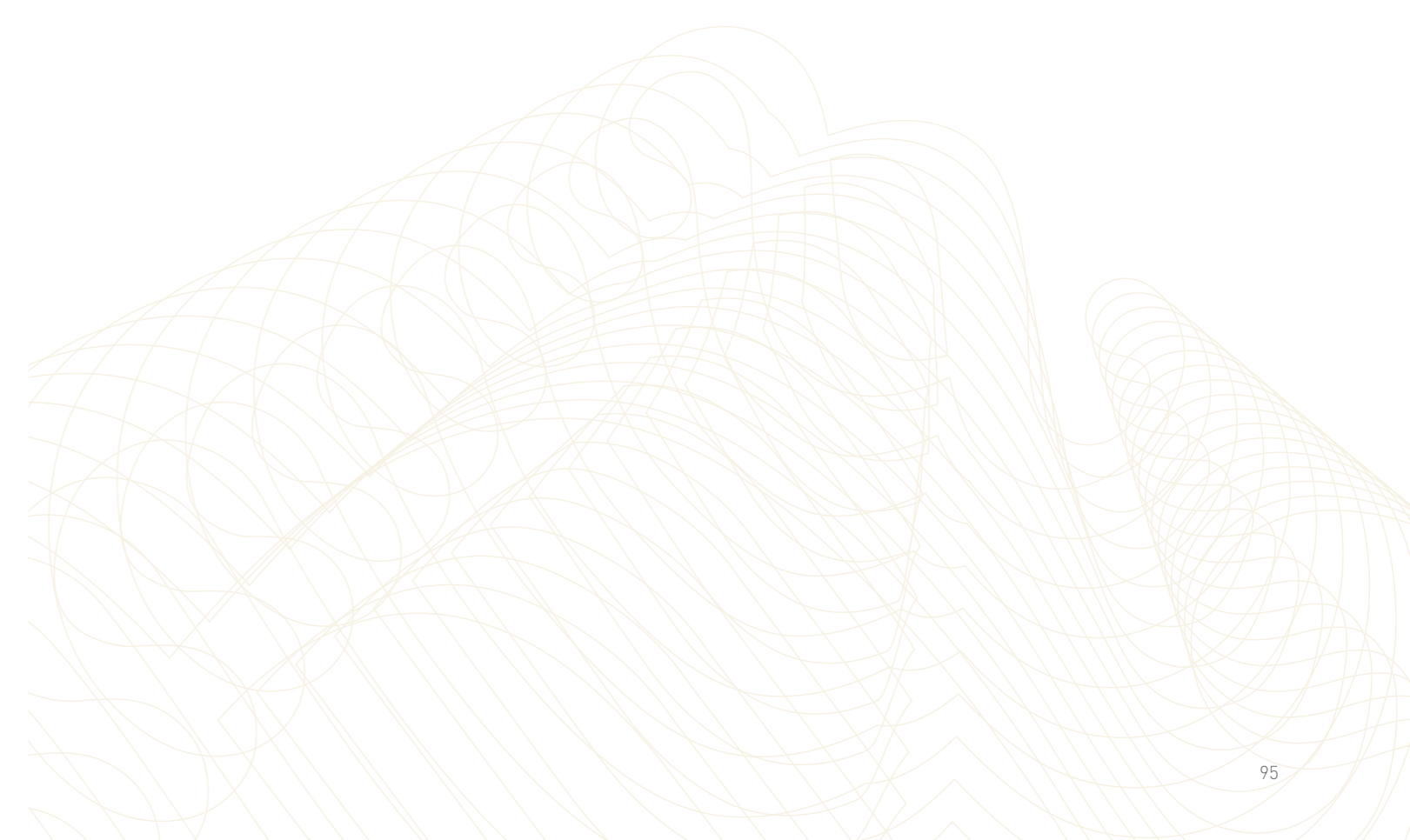
STRAFFEANKER OVER KJENNELSE/BESLUTNING OG ANDRE SAKER	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	0
Tillatt fremmet til behandling / henvist til Høyesterett	4
Avgjort	4
Behandlet i storkammer	3
Behandlet i plenum	0
Hevet	0
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	0

STRAFFESAKER SAMLET	
Ikke avgjorte saker ved periodens start	0
Tillatt fremmet til behandling / henvist til Høyesterett	79
Avgjort	63
Behandlet i storkammer	3
Behandlet i plenum	0
Hevet	1
Ikke avgjorte saker ved periodens slutt	15

BEHANDLINGSTID FOR STRAFFESAKER – ANKEUTVALGET OG HØYESTERETT I AVDELING	
Gjennomsnittlig behandlingstid for anker over dom fra innkommet Høyesterett til avgjort i ankeutvalget	0,8
Gjennomsnittlig behandlingstid for anker over kjennelse fra innkommet Høyesterett til avgjort i ankeutvalget	0,2
Gjennomsnittlig behandlingstid for straffesaker fra ankeutvalget tillot saken fremmet til Høyesteretts avgjørelse	2,5

ÅRSSSTATISTIKK 2008

FOR JORDSKIFTERETTENE

JORDSKIFTEOVERRETTENE 2004–2008

INNKOMMENDE SAKER

Jordskifteoverrett	2004	2005	2006	2007	2008
Eidsivating	10	9	9	9	6
Agder	12	11	11	11	7
Gulating	18	7	7	15	18
Frostating	9	7	7	8	8
Hålogaland	1	5	5	6	9
Totalt	50	39	39	49	48

AVSLUTTEDE SAKER

Jordskifteoverrett	2004	2005	2006	2007	2008
Eidsivating	11	6	4	12	9
Agder	16	11	11	8	6
Gulating	14	10	14	10	13
Frostating	12	6	7	8	10
Hålogaland	5	4	2	6	8
Totalt	58	37	38	44	46

RESTANSER

Jordskifteoverrett	2004	2005	2006	2007	2008
Eidsivating	7	10	10	8	4
Agder	10	10	10	9	9
Gulating	12	12	12	14	19
Frostating	2	4	4	4	2
Hålogaland	0	1	1	3	4
Totalt	31	37	37	38	38

GJENNOMSNITTSALDER SLUTTA SAKER (år)

Jordskifteoverrett	2004	2005	2006	2007	2008
Eidsivating	1.5	1.4	2.7	1.8	1.5
Agder	1.8	1.8	1.4	0.8	1.4
Gulating	1.4	2.1	2.1	1.1	1.0
Frostating	1.2	1.1	1.1	0.9	0.9
Hålogaland	4.9	0.7	0.7	0.9	0.7

Domstolene skal være uavhengige. De skal sikre og fremme rettssikkerheten og verne om rettssamfunnet. Domstolene skal til enhver tid ha høy tillit i samfunnet.

Domstoladministrasjonen
Dronningens gate 1
7000 Trondheim

Telefon: +47 73 56 70 00
E-post: post@domstoladministrasjonen.no

www.domstol.no
www.jordskifte.no
www.domstoladministrasjonen.no